HAIAVATHA

CĂPETENIA PIEILOR ROȘII





HAIAVATHA

Căpetenia pieilor roşii

V.1.0

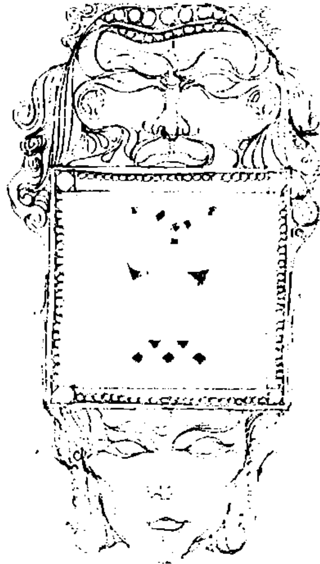
Ediţia a II-a

După legendele Pieilor Roşii culese de H. W. LONGFELLOW

Repovestite în limba română de Gh. D. VASILE



Editura Ion Creangă
Bucureşti, 1980



INTRODUCERE

Dacă-mi veţi cere să vă spun
de unde vin aceste întâmplări,
de unde izvorăsc aceste legende
şi aceste obiceiuri îmbălsămate de răcoarea pădurii,
pătrunse de trandafirii şi de aburii preriilor,
încărcate de fumurile unduite ale Vigvamurilor,
semănând, în repetiţiile lor nesfârşite,
curgerilor vesele ale marilor fluvii,
semănând, în ecourile lor sălbatice,
detunăturilor din munţi,
v-aş spune,
v-aş răspunde:
Din păduri şi din prerii,
din marile lacuri de miazănoapte,

din pământul Ojibveylor
din pământul Dacoţilor,
din lanţuri de munţi,
din întinderi de smârcuri,
unde Şu-Şu-Ga-bâtlanul
s-a hrănit printre trestii şi tufe.
Aşa cum le-am auzit de pe buzele lui Navadaha-cântăreţul,
neîntrecutul cântăreţ,
aşa le voi repeta şi eu acum.

Dacă-mi veţi cere să vă spun
unde-a găsit Navadaha asemenea sălbatice şi aspre cântece,
unde-a găsit astfel de legende şi obiceiuri,
v-aş spune,
v-aş răspunde:

În cuiburile păsărilor de pădure,
în vizuina castorului,
în urmele copitelor de bizon,
în aerul şoimului.

Toate păsările sălbatice i le-au cântat
pe-ntinderi şi-n smârcuri, şi-n amintirea mlaştinilor:
Citoveicul, ploiosul, i le-a cântat,
Mang, cel bun de scufundat,
Va-Va-gâsca sălbatică,
Şu-Şu-Ga-bâtlanul albastru
şi Muşkodaza-cocoşul sălbatec.

Şi iarăşi, de-o să mă-ntrebaţi:
Cine a fost Navadaha?
Vorbeşte-ne de Navadaha!
La întrebări, eu v-aş răspunde-aşa:

Fermecatul cântăreţ Navadaha
trăia-n vigvamul său, pe-o vale verde,
pe-o vale verde, tare liniştită,
lângă surâzătoare, repezi ape,
în valea liniştită-Tavasentha.
Întinse câmpii de grâne înconjurau aşezarea indienilor,

când, mai încolo, se ridicau păduri, desişuri de pini fremătători – verzi vara,
albi iarna, necontenit cântând, necontenit suspinând.
Şi, apoi, privind peste vale, veţi putea s-admiraţi, primăvara,
iutele val al apelor vesele,
cu alunii verzi vara,
cu pâlcuri albe de ceaţă, toamna,
cu linia neagră a malurilor în vremea iernii.

Aproape, aproape,
sălăşluia Navadaha-cântăreţul,
în valea Tavasentha,
în valea verde şi liniştită.
Acolo el cânta despre Haiavatha.
cânta legendele lui Haiavatha,
istorisea miraculoasa lui naştere
şi minunata lui viaţă,
chipul în care s-a rugat şi-a postit,
chipul în care a trăit, a muncit şi-a suferit
pentru binele oamenilor.
pentru binele viitor al poporului său.

Voi, care iubiţi ungherele naturii,
soarele preriilor, umbra pădurilor, vântul şuierând printre crengi,
Voi, care iubiţi legănarea şi nebunia zăpezilor,
şi unduirea grăbită a marilor fluvii între maluri mărginite de pini
şi detunetele din munţi cu nenumărate ecouri
ca fâlfâitul de aripi – al marilor vulturi,
ascultaţi aceste străvechi obiceiuri,
această cântare a lui Haiavatha!
Voi, care iubiţi legendele unei naţii,
baladele unui popor ce, ca-ndepărtate glasuri,
ne spun să ne oprim şi s-ascultăm,
ne vorbesc aşa de sincer şi naiv,
încât abia se distinge cu urechea dacă-s melodii sau cuvinte,
ascultaţi această legendă indiană,
această cântare a lui Haiavatha!
Voi, cu inimile proaspete şi simple,

care nu v-aţi pierdut credinţa-n lume,
care mai credeţi că la orice vârstă inimile rămân omeneşti
şi că-n chiar cutele sălbatice trăiesc dorinţe arzătoare de luptă şi iubire,
că mâinile slabe şi neajutorate, bâjbâind orbeşte prin întuneric,
ating undeva dreptatea supremă,
de care sunt purificate şi-nălţate,
ascultaţi această limpede legendă,
această cântare a lui Haiavatha!



PIPA PĂCII

Pe Munţii Preriei, pe marea Stâncă a Pieilor Roşii coborî Ghitci-Manitu cel Puternic, însuşi Stăpânul Vieţii; pe stâncile roşii ale Muntelui sună şi chemă la el neamurile, chemă toate triburile oamenilor.

De sub talpa lui ţâşni un râu care se aruncă, în lumina dimineţii, până-n fundul văii; râul strălucea precum cometa Işcuda şi Marele Stăpân, înclinându-se spre pământ, peste prerie, însemnă cu degetul un drum şerpuit, spunându-i:

— Urmează această cale!

Cu mâna zdrobi un bulgăre de piatră roşie, îl modelă în formă de pipă, îl sculpta şi-l împodobi cu felurite chipuri; drept tub luă o lungă trestie de la marginea apei învăluită cu frunze de un verde întunecat; umplu pipa cu coajă de salcie, cu coajă sfărâmată de

salcie roşie, suflă peste pădurea învecinată aşa de puternic, încât crengile uriaşe începură să se lovească până când, în flăcări, luminară arzând. Astfel, sus, în munţi, Ghitci-Manitu cel Puternic îşi fuma pipa. Pipa Păcii, drept semnal de chemare a tuturor neamurilor.

Şi fumul se ridica domol, domol, tăind aerul dimineţii liniştite, mai întâi cu-o uşoară linie întunecată, apoi c-un abur mai îngroşat, mai albastru, apoi c-un nor alb, alb de-o zăpadă miţoasă cum sunt coroanele copacilor pădurii, ridicându-se, ridicându-se mereu, până ce atinse acoperământul ceresc, strivindu-se de el şi-n urmă învăluindu-l în întregime.

Din valea Tavasentha, din valea Wyoming. Din tufişurile Tuscaloosei, din Munţii Stâncoşi cei îndepărtaţi, din lacurile şi râurile de la miazănoapte, toate triburile zăriră semnalul, văzură urcând îndepărtatul fum-Pokvana: Pipa Păcii. Şi înţelepţii le spuseră:

— Priviţi Pokvana! Acest semn vine de foarte departe: Ghitci-Manitu cel Puternic cheamă toate triburile oamenilor, îi cheamă pe războinici la sfat!

De pe văile apelor, din prerii, veniră războinicii neamurilor, veniră Delavarii şi Mohokşii, Soctauşii şi Comancii, Şoşonii şi Blakfii, Pavnişii şi Omavhaşii, Mandanii şi Dacoţii, Huronii şi Ojibveyi.

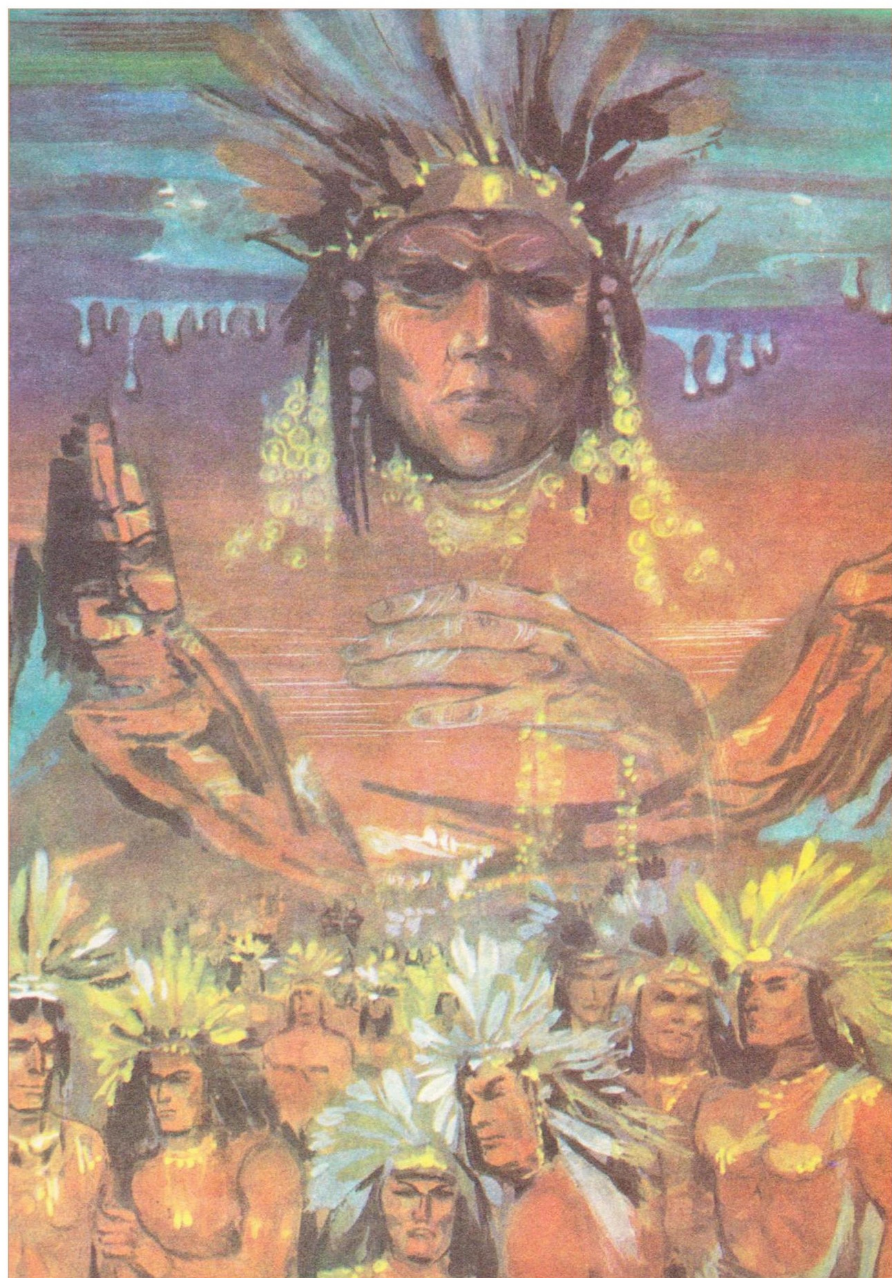
La semnalul Pipei Păcii, toţi războinicii se îndreptară împreună spre Munţii Preriei, spre marea Stâncă de Piatră Roşie. Şi se înfăţişară acolo cu armele şi-n veşminte de război, văpsiţi ca frunzişul toamna, aruncându-şi unul altuia priviri sălbatice; o întunecată neîncredere se citea pe chipurile lor, căci în inimi duceau certurile tuturor vremurilor, ura moştenită şi o nepotolită sete de răzbunare.

Ghitci-Manitu cel Puternic, însuşi Zămislitorul Neamurilor, îi învălui cu-o privire plina de înţelegere, de dragoste părintească şi milă, ca şi când mânia şi neînţelegerile lor ar fi nişte biete certuri copilăreşti.

Întinse mâna dreaptă asupra lor, potolindu-le revolta, liniştindu-le setea şi nerăbdarea cu umbra mâinii sale drepte; le vorbi, c-un glas maiestuos, asemeni vuietului apelor depărtate, ce cad în adâncile abisuri. Ameninţător, astfel le grăi:

— O. Copiii mei. Bieţii mei copii, ascultaţi aceste înţelepte cuvinte, ascultaţi această dojană din gura Marelui Creator, a Stăpânului Vieţii!

V-am dat pământuri pentru vânătoare, ape curgătoare pentru pescuit, ursul şi bizonul, cerbul şi renul, lişiţa şi castorul, am umplut eleşteiele de păsări sălbatice şi râurile de peşti!



De ce atunci, nu sunteţi mulţumiţi? De ce vă războiţi unii cu alţii? Sunt sătul de certurile voastre, de vărsările voastre de sânge,

sătul de pornirile voastre răzbunătoare!

Întreaga voastră putere stă-n unirea voastră! Nenorocirea voastră stă în dezbinare!

De aceea, vă spun:

Fie ca de-acum înainte să trăiţi în pace şi-nfrăţire!

Vă voi trimite pe Salvatorii Neamurilor, care vă va conduce şi vă va da învăţături, care va munci şi va suferi cu voi împreună. Dacă-i veţi asculta sfaturile, vă veţi înmulţi şi veţi trăi-n belşug; dacă nu-i veţi da ascultare, veţi pieri cu toţii!

Scăldaţi-vă acum în râul de-alături; ştergeţi-vă însemnele războinice de pe chipuri, ştergeţi-vă degetele de sânge; îngropaţi-vă ghioagele şi toate celelalte arme; spargeţi piatra roşie a acestei stânci, lustruiţi-o şi făceţi-vă din ea pipe ale păcii; luaţi trestiile de-alături şi împodobiţi-le cu cele mai strălucitoare pene ale voastre; fumaţi împreună Pipa Păcii şi trăiţi, de-acum înainte, ca fraţii!

Atunci, războinicii aruncară la pământ veşmintele din piele de elan, arcurile şi tolbele cu săgeţi; iute intrară-n apă şi-şi spălară desenele de război de pe chipuri. Apa izvora limpede şi cobora limpede din talpa Stăpânului Vieţii; apoi curgea la vale, întunecată şi amestecată cu sânge.

Spălaţi de însemnele războinice, ieşiră din râu şi-ngropară sub mal ghioagele şi toate armele.

Ghitci-Manitu cel Puternic – Marele Creator – zâmbi către fiii săi dezarmaţi.

În linişte, ei îşi alcătuiră Pipa Păcii din piatră roşie, iar Stăpânul Vieţii se-nălţă-n nouri şi trecu prin Vămile Cerului, risipindu-se deasupra lor, cuprins de fumul din Pokvana ce se rotea în juru-i.





CELE PATRU VÂNTURI

— Slavă lui Medjekivis! strigară războinicii şi bătrânii, când el se-ntoarse triumfător acasă, din meleagurile Vântului de Nord, din regatul lui Vabasso, din ţara Iepurelui Alb, aducând centura sacră Vampun.

El smulsese centura Vampun de pe grumazul lui Mişe-Mokva, Marele Urs al Munţilor, Spaima Neamurilor, în timp ce ursul dormea tolănit pe vârful munţilor, ca o stâncă năpădită de muşchi cafeniu. Pe furiş, sărise drept spre el; sărise aşa de-aproape, încât ghearele roşii ale monstrului mai-mai să-l atingă, să-l sfâşie. Răsuflarea înăbuşitoare a nărilor pârlise mâinile lui Medjekivis, când el smulgea centura-sacră. Apoi, ridicase-n aer ghioaga sa, scosese un strigăt prelung şi puternic de luptă şi-l trăsnise pe puternicul Mişe-Mokva în frunte, drept între ochi. Îl mai izbise încă o dată cu ghioaga, strivindu-i căpăţâna ca un pescar care sparge gheaţa.

— Slavă lui Medjekivis!

Astfel îl aclama mulţimea.

— Slavă lui Medjekivis! De-acum înainte el să fie Vântul de Vest; cel ce pentru totdeauna este supremul stăpânitor al tuturor vânturilor cerului! De-acum el nu se va mai numi Medjekivis. Ci Kabevun, Vântul de Vest! Astfel fu ales Medjekivis, tatăl vânturilor cerului. Iar fiilor săi le-a împărţit astfel celelalte vânturi: lui Vebon – Vântul de Est, Vântul de Sud lui Savortdasi, şi Vântul de Nord. Cel sălbatic şi crud, îl dărui fiorosului Kabibonokka.

Vebon era tânăr şi frumos; el era cel ce aducea, pe pământ, dimineaţa, cel ale cărui săgeţi de argint alungau întunericul dincolo de munţi şi văi. Dar, în cer, Vebon era tare singur!

Pentru el cântau păsările vesele, pentru el sălbaticele flori ale preriei îmbălsămau aerul, pentru el pădurile şi râurile cântau şi murmurau în trecerea lor, dar necontenit inima lui era tristă, deoarece era singur în cer. Dar, privind într-o dimineaţă spre pământ, când încă sălaşele dormeau şi broscuţa sta încă ascunsă sub malul râului, zări o fată mergând singură prin prerie, culegând flori proaspete.

Şi văzând-o el în fiecare dimineaţă, începu să-ndrăgească pe-nsingurata fată care-i aştepta ivirea; ea era singură pe pământ, el era singur în cer. Şi-nconjurând-o el cu multă dragoste, o ispiti şi o ademeni spre el, învăluind-o în voaluri de purpură, şi o preschimbă-ntr-o stea. Şi, de-atunci, se văd mergând numai împreună prin ceruri: Vebon şi Steaua-Dimineţii.

Fiorosul Kabibonokka locuia-n gheţarii înalţi, în zăpezile eterne, în regatul Vabasso, pe pământul Iepurelui Alb. El zugrăvea toamna arborii cu un roşu-viu, el făcea frunzele roşii sau galbene; el trimitea fulgii de zăpadă iarna, el îngheţa eleşteiele, lacurile, râurile, el îndrepta cufundării, pescăreii şi cormoranii spre sud, spre regatul însorit al lui Savondasi.

Într-o zi, fiorosul Kabibonokka ieşi din coliba sa de gheată şi pletele-i de zăpadă fluturau după el ca un râu, ca un fluviu prin iarnă, în vreme ce urla peste lacuri şi mlaştini îngheţându-le şi trecând spre miazăzi, tot mai spre miazăzi.

Dar, printre trestii şi stufăriş, dădu peste Singhebis-pescărelul, care trăgea după el plase de peşte, rătăcind încă prin mlaştini îngheţate. Cu toate că, de multă vreme, tribul său emigrase spre meleagurile lui Savondasi. Fiorosul Kabibonokka răcni:

— Ce neruşinat cutează a mă-nfrunta astfel, rămânând pe meleagurile mele. Când Va-Va-gâsca sălbatică a fugit demult spre sud şi Şu-Şu-Ga-bâtlanul de multă vreme a plecat spre sud? Voi

pătrunde-n sălaşul său şi-i voi împrăştia cenuşa focului ce încă mai mocneşte!

Şi, pe vreme de noapte. Kabibonokka veni în colibă, gemând sălbatec, troienind zăpada deasupra-i. Vuind prin hornuri; în furia sa zgâlţâia prăjinile sălaşului, scutura perdelele.

Singhebis-pescărelul nu se-nfricoşa, Singhebis-pescărelul nici nu se sinchisea! El avea patru buşteni zdraveni pentru foc: câte unul pentru fiecare lună de iarnă; iar drept hrană el avea peşte îndestul.

Şedea tolănit lângă focul aprins. Vesel şi încălzit, râzând şi mâncând, el cânta:

— O, Kabibonokka. Tu nu eşti decât un muritor, ca şi mine!

Tocmai atunci intră şi Kabibonokka. Singhebis-pescărelul, cu toate că-l simţi în casă îngheţat, nu-ncetă să cânte, nu-ncetă să râdă. Strâmbându-şi doar oleacă gura, răscolind focul să s-aprindă mai tare, stârnind roiuri de scântei pe hornul colibei.

Picături de apă grele şi repezi începură să cadă de pe fruntea lui Kabibonokka, din pletele lui troienite de zăpezi, stropind cenuşa cum primăvara curg şuvoaiele din ţurţurii-nmuiaţi.

Şi astfel, nemaisuportând căldura şi veselia năzdrăvanului cântăreţ, Kabibonokka se dădu bătut şi, cu capu' lăsat, o rupse la fugă. Tropotind peste lacuri şi râuri. Pe unde-ajungea făcea zăpada mai aspră, gheaţa mai groasă, chemându-l pe Singhebis, gol, la luptă, departe în mlaştini şi-n singurătăţi îngheţate.

Departe-departe, Singhebis veni gol şi-ntreaga noapte se luptă cu Vântul de Nord, cu fiorosul Kabibonokka,

până când suflarea lui începu să leşine,
până când strânsoarea lui de gheaţă începu să slăbească,
până când, şubrezit, şovăind, snopit şi batjocorit,
bătu în retragere,
până-n împărăţia lui Vabasso,
până pe meleagurile Iepurelui Alb,
ascultând, încă, zgomotosul râs al lui Singhebis-pescărelul, care cânta astfel:
— O, Kabibonokka, nu eşti decât un muritor ca şi mine!

Savondasi, gras şi leneş, sălăşluia departe la sud. În ţara soarelui visător şi delăsător, în ţara Verii Fără Sfârşit.

El era cel ce trimitea păsările spre nord: Opeci-gât-roşu, Oveissa-pasărea albastră, Şo-Şo-rândunica şi Va-Va-gâsca sălbatică; el era

cel ce cocea lubeniţele, tutunul şi împurpuraţii ciorchini de struguri.

Din pipa lui suia un fum ce-mpânzea cerut cu aburi, cu pâcle şi cu moliciuni de vis, înscânteia apele, îndulcea munţii încruntaţi şi aducea Vara indiană spre cumplitul Noiembrie al melancolicului Pământ de Nord.

Lipsit de griji şi nepăsător, Savondasi avea totuşi o adâncă mâhnire în suflet. Când privea el, o dată, spre nord, în depărtata prerie, văzuse o zveltă şi mlădioasă fată. Singură-singură în nesfârşita prerie: veşmântul ei era de-un verde strălucitor, părul ei aidoma cu raza soarelui.

Şi, zi de zi, el o privea,
zi de zi, el o-ndrăgea,
zi de zi, măi tare s-aprindea de dorul ei.

Dar prea greoi şi prea leneş era, prea nepăsător pentru a-i spune dorul şi pentru-a o-ncânta.

Se mulţumea doar s-o privească, se mulţumea doar să suspine.

Dar, într-o bună dimineaţă, privind spre nord, îi văzu pletele albite, acoperite de omăt.

— Ah! Frate-al meu din Pământul de Nord, din împărăţia lui Vabasso, in meleagul Iepurelui Alb! Mi-ai răpit frumoasa fată, ai încântat-o cu poveştile voastre din Pământul de Nord.

Şi-ndepărtatul Savondasi, printr-un suspin adânc, suflă în aer toată tristeţea, iar fata cu păr însorit pieri din ochii lui pentru totdeauna, împrăştiindu-se-n vânt.

— Sărmane Savondasi, nu era fată ceea ce văzusei!

Era păpădia preriei, pe care-n visul tău de-o vară-ntreagă o-ndrăgisei, iar cu suspinele ai risipit-o. Dezamăgitule Savondasi!

Aşa erau împărţite cele Patru Vânturi, fii ai lui Medjekivis, fiecare avându-şi locul său în cer.

Iar preaputernicul Medjekivis păstrase, pentru el, doar Vântul de Vest.





COPILĂRIA LUI HAIAVATHA

În pragul serii. În zile uitate prin vremuri străvechi, căzu, din luna plină, Nokomis, căzu frumoasa Nokomis, femeie ce nu era încă mamă.

Ea-şi petrecuse timpul cu alte femei, legănându-se-ntr-un scrânciob de viţă. În vreme ce rivala sa, plină de ură şi de gelozie, tăie scrânciobul şi înspăimântată Nokomis căzu-n amurg în preria cea înflorită.

— Cade o stea! rosti mulţimea. A căzut din cer o stea!

Acolo, printre ferigi şi muşchi, printre crinii din prerie. În lumina lunii şi-a stelelor, Nokomis, frumoasa Nokomis, născu o fetiţă pe care-o boteză Vennonah – primul copil născut de ea.

Şi fetiţa crescu asemeni crinilor din prerie; şi se făcu o fată zveltă, de-o frumuseţe cum doar raza lunii şi scânteierea stelelor mai aveau.

Şi Nokomis o sfătuia adesea:

Ia seama la Medjekivis, la Vântul de Vest-Medjekivis: să nu asculţi basmele lui, să nu te tolăneşti în prerie, să nu te-apleci nici după crini, căci el te va cuprinde şi mult rău îţi va face.

Aş! Vennonah n-a ascultat de vorbele mamei.

Şi-ntr-o fermecătoare seară. Vântul de Vest o găsi pe-ncântătoarea Vennonah culcată printre crini. O ademeni uşor şi aşa, după o vreme, ea născu un copil al iubirii şi-al durerii.

Aşa s-a născut Haiavatha, copilul minunii; iar Vennonah, mama lui Haiavatha, părăsită de nemernicul Medjekivis, muri copleşită de tristeţe!

Mult plânse Nokomis pe fiica sa!

— De ce nu mor?! murmură ea. De ce nu mor ca fata mea? Nu mai pot să muncesc, nu mai pot nici să plâng! Vahonovin! Vahonovin!

Coliba bătrânei Nokomis era aproape de malurile strălucitoarei mări de sus, Ghitei-Ghiumi. În spatele colibei se-ntindea pădurea întunecată cu pini negri şi visători, cu brazii încărcaţi de conuri. Dinainte-i fremăta, necontenit, apa limpede şi însorită a scânteietoarei mări de sus.

În aceste meleaguri, bătrâna Nokomis crescu pe micul Haiavatha. Acolo ea-l legănă în scrânciob de tei, culcat cu duioşie pe muşchi şi trestie, înfăşat cu vine de ren, la scâncetele lui spunând: «Taci! Ursul n-o să te fure!»

Şi-l legăna să-l adoarmă, cântându-i:

«Nani-Nani! Pui de buhă!
Cine-mi luminează casa,
Cu ochii lui mari şi blânzi?
Cine-mi luminează casa?
Nani-nani, pui de buhă!»

Nokomis l-a-nvăţat multe lucruri despre stelele cerului, i-a arătat cometa Işcuda cu plete de flăcări, i-a arătat războinici împodobiţi cu pene şi-n mâini cu ghioage de luptă; apoi alba cale a cerului, drumul fantomelor şi-al umbrelor curgând drept şi tăind cerul.

În serile de vară, micul Haiavatha şedea în prag; el asculta murmurul pinilor şi freamătul apelor, cu sunete cântătoare şi vorbe minunate.

— Minne-Vava! spuneau pinii.

— Modvei-Oşka! spuneau apele.

Şi Va-Va-Teysi-licuriciul alerga, în amurg, prin crânguri şi mărăcinişuri, luminând cu scânteierea lui; şi Haiavatha îngâna cântecul pe care-l învăţase de la bunica Nokomis.

Va-Va-Teysi, mic licurici,
Gâză de foc-alb, alergând,
Micuţă fiinţă jucăuşă,
Luminează-mă cu raza ta,
'Nainte de-a mă-ntinde-n pat,
'Nainte de-a-mi închide ochişorii.

El văzu luna răsărind din ape şi rotunjindu-se deasupra apelor şi murmură:

— Ce este-aceea, Nokomis?

Bătrâna Nokomis răspunse:

— Odată, demult-demult, un războinic, cuprins de mânie. A înhăţat-o pe bunica-i şi, la miezul nopţii, a aruncat-o-n cer; e trupul ei ceea ce vezi acolo, sus.

El mai văzu şi curcubeul în marginea de răsărit şi murmură:

— Ce este acela, Nokomis?

Bătrâna Nokomis răspunse:

— Ceea ce vezi acolo sus e paradisul florilor: toate florile sălbatice ale pădurii, toţi crinii preriei se duc să înflorească sus, în cer, când pe pământ se vestejesc şi pier!

Iar când, la miezul nopţii, el auzi bufniţele huhuind prin pădure:

— Ce este aceea? strigă, înspăimântat. Ce este aceea?

Bătrâna Nokomis răspunse:

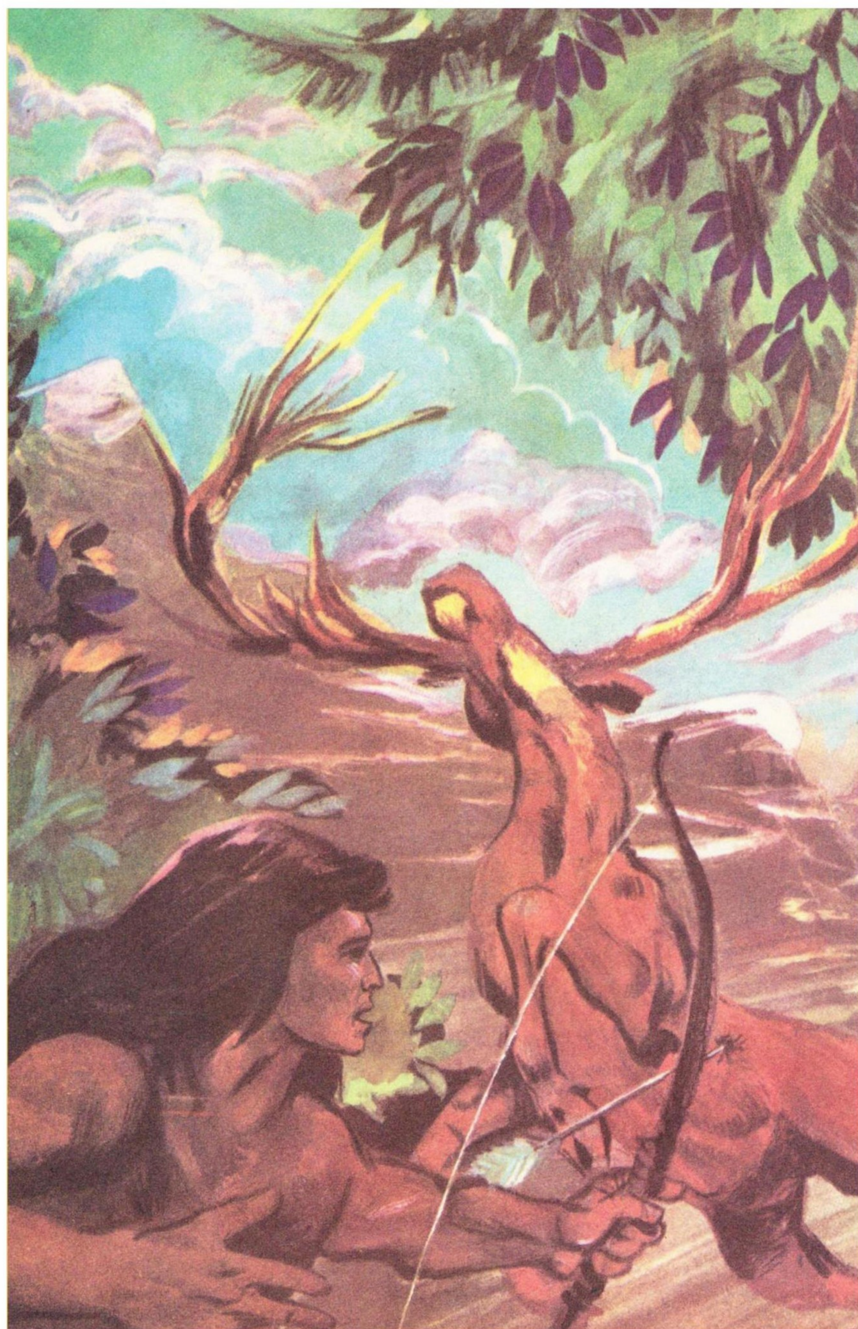
— Nu-i decât bufniţa cu puiul ei, care vorbesc în limba lor, care se ceartă-n limba lor.

Şi învăţă Haiavatha limba tuturor păsărilor, învăţă numele şi tainele lor: cum îşi încropesc, vara, cuiburi, cum se ascund iarna; şi le vorbea când se-ntâlneau şi le spunea, dezmierdându-le: «Puişorii lui Haiavatha».

Şi învăţă limba tuturor fiarelor, învăţă numele şi tainele lor: cum castorii îşi încropesc căsuici, unde-şi ascunde veveriţa jirul, de ce aleargă iute renul, de ce-i fricos iepurele. Şi le vorbea când se-ntâlneau, şi le spunea: «Fraţii lui Haiavatha».

Atunci Yagu, marele fanfaron, minunatul povestitor de întâmplări, haimana şi flecar, prietenul bătrânei Nokomis, făcu un arc pentru Haiavatha, dintr-o creangă de frasin, iar săgeţi dintr-un

stejar; le încrusta cu silex şi cu pene, tăie coardă dintr-o piele de cerb, şi-i spuse lui Haiavatha:



— Şi-acum, du-te fiule! Du-te-n pădure, unde căprioarele trăiesc în turme. Prinde o căprioară şi pentru noi!

Fără şovăială, singur-singurel, Haiavatha plecă-narmat cu arcul şi cu săgeţi îndestule, în adâncul pădurii.

În preajmă, păsările-i cântau:

— Nu ne vâna! Nu ne vâna, Haiavatha! cântau Opeci-gât-roşu şi Oveissa-pasărea albastră.

Într-un mesteacăn apropiat, Adjidomo-veveriţa sărea tuşind şi flecărind, râzând şi spunând:

— Nu mă vâna, Haiavatha!

Iepurele sări departe, departe de drum şi, mai temându-se, mai în linişte, spuse micului vânător:

— Nu mă vâna, Haiavatha!

Dar el nici nu le-auzea, căci se gândea doar la căprioară.

Ajuns în crânguri de alun, pândea trecerea căprioarei.

Iat-o tăind drumul prin frunzişul pătruns de lumină.

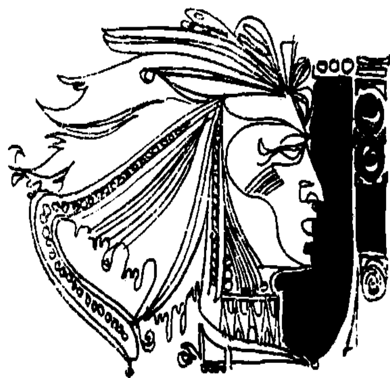
Inima lui Haiavatha vibră, frunzele tremurară deasupră-i.

Proptindu-se-ntr-un genunchi, îşi încordă arcul. Căprioara se opri bănuitoare, ascultă, ridică o copită şi se avântă către săgeată. Ah, către necruţătoarea săgeată!

Din pielea ei, Nokomis i-a făcut o haină lui Haiavatha. Iar din carnea ei a pregătit o petrecere în cinstea iscusitului vânător.

Toţi vecinii veniră şi cinstiră.

Oaspeţii îl lăudară pe Haiavatha şi-l porecliră Songi-tehe-Inimă tare; Man-go-teysi-Inimă bravă!





HAIAVATMA ŞI MEDJEKIVIS

Haiavatha nu mai era copil. El era un om deprins cu necazurile vânătoarei, ştiind toate legendele moşnegilor, toate glumele tinerilor, toate muncile şi bucuriile oamenilor.

Era foarte iute de picior: dacă lansa o săgeată, el fugea astfel, încât săgeata ajungea la capăt după ce ajunsese el!

Avea braţe tari: el putea să tragă zece săgeţi una după alta şi cu atâta iuţeală, încât a zecea pleca din arc înainte ca prima să cadă pe pământ!

Avea mănuşi Mingikevon, mănuşi vrăjite din piele de căprioară: când le purta, putea să spargă stâncile-n pumni şi să le facă mii de fărâme!

Şi mai avea mocasini fermecaţi din piele de căprioară; când îi

trăgea pe glezne putea să facă o milă dintr-un pas.

El a descusut-o îndelung pe bătrâna Nokomis, să afle lucruri despre Medjekivis, tatăl său. Aşa află cât de frumoasă fusese mama lui. Află şi despre nemernicia tatălui. Inima-i s-aprinse ca de jar şi-i spuse bunicuţei Nokomis:

— Aş vrea să plec spre Medjekivis, la borta Vântului de Vest, prin porţile lui Soare-Apune!

Înveşmântat de drum şi înarmat de vânătoare, porni-ndrăzneţ.

Se-ndepărtă-mbrăcat în piele de căprior,
şi din belşug împodobit cu pene:
pe cap avea pene de uliu,
pe mijloc, centură bătută cu cochilii,
în mâini, mănuşile Mingikevon,
şi, în picioare, mocasinii fermecaţi;
iar arcul său de frasin
era prins cu vine de ren,
şi-n tolbă avea săgeţi de stejar
cu vârf de jasp
şi-mpodobite cu pene.

Bunica Nokomis îl sfătui:

— Să nu te duci departe foarte, Haiavatha! Nu intra-n meleagul Vântului de Vest, Medjekivis, căci teamă mi-e să nu te răpească prin farmece, să nu te ucidă prin şiretenie!

Dar, netemător, nici n-a luat în seamă poveţele femeieşti.

Se cufundă-n adâncuri de pădure.

Şi inima-i ardea aşa de tare, încât se-ntunecase cerul şi pământul, iar aerul părea-necat în fum venit din prerie sau din păduri cuprinse de flăcări.

Astfel călătorea spre vest, spre vest, întrecând căpriorul şi antilopa, şi bizonul, trecând vijeliosul Esconaba şi marele Mississippi, trecând Munţii Preriei, aşezările din Bleckfit.

Se duse de-a dreptu-n Munţii Stâncoşi, în împărăţia Vântului de Vest, acolo unde, pe culmi cuprinse de furtună, domnea străvechiul Medjekivis, stăpânul Vânturilor Cerului.

Privi respectuos la tatăl său, ale cărui plete-nnourate fluturau în văzduh, scânteietoare ca zăpada, strălucitoare – asemenea cometei Işkuda cea cu plete de flăcări.

Medjekivis îl privi cu voioşie, căci îşi vedea, doar, tinereţea lui, şi

o vedea pe preafrumoasa Vennonah ieşită din mormânt în faţa lui.

— Haiavatha, îi spuse el, bine-ai venit pe meleagurile Vântului de Vest! Te-aştept de multă vreme! Tinereţea este sărbătoare, bătrâneţea-singurătate; tinereţea este-nflăcărată, bătrâneţea îngheţată. Tu-mi aminteşti de anii tinereţii mele şi de frumoasa Vennonah!

Apoi unde-ncepu să-şi laude străvechile isprăvi şi aventuri şi cutezanţa-i neasemuită!

Şi Haiavatha asculta surâzător atâtea lăudăroşenii; n-a scos o vorbă de ameninţare, n-a scos o vorbă de insultă. Dar inima-i ardea ca într-un foc.

Şi zise:

— O, Medjekivis, să nu fie nimic ce te-ar putea răni. Nimic de care tu să te-nspăimânţi?

Răspunse Medjekivis, cu mândrie:

— Nimic! Nimic afar' de Stânca Neagră, stânca morţii. Vavbik! Dar tu, o Haiavatha: să nu fie nimic ce te-ar putea răni, nimic de care să te înspăimânţi?

— Nimic! Nimic afară de trestia de baltă, nimic afară doar de Apukva!

Şi, ridicându-se, Medjekivis întinse mâna să-i apuce trestia, dar Haiavatha ţipă cu-o prefăcută spaimă:

— Kigo! Kigo! Nu, nu! Să n-o atingi!

— Kevin! Nu, nu! N-am s-o ating!

Şi mai vorbiră ei ce mai vorbiră şi despre vânturi – fraţi cu Haiavatha, şi despre Vennonah, frumoasa-i mamă.

Şi într-un târziu, strigă Haiavatha:

— O, Medjekivis, tu ai omorât-o pe Vennonah! Tu i-ai răpit Viaţa şi tinereţea, tu ai strivit Crinul din Prerie! Mărturiseşte-o! Şi bătălia începu, cumplită.

Haiavatha întinse mâna către Stânca Neagră, către stânca morţii, Vavbik.

Mulţumită mănuşilor fermecate Mingikevon,

crăpă în două stânca;
o sparse şi-n bucăţi
o azvârli înfuriat spre tatăl său,
spre Medjekivis cel ros de mustrări.

Dar, Stăpânul Vântului de Vest, dintr-o suflare-ntoarse pietrele

de stâncă:

în furtuna mâniei,
cu-o suflare-a nărilor,
le-ntoarse-asupra celuilalt;
apoi zări şi trestia Apukva
şi smulse trestia înaltă
cu rădăcini cu tot,
din marginea preriei.

Dar Haiavatha hohotea de râs!

Şi începu o bătălie mare,
corp la corp, printre munţi.
Din văzduh,
Kiniu-Marele Vultur războinic
scoase întâi ţipete ascuţite,
se aşeză pe-o stâncă-nvecinată,
apoi, bătând din aripi,
se-ntoarse deasupra lor.

Ca un arbore-n furtună

se-ndoia înalta trestie,
şi-n bubuituri grozave
cădea mortala stâncă Vavbik;
pământul ce cutremura,
fierbea văzduhul,
şi munţii, detunând, le răspundeau:
– Bem-Vava!

Medjekivis se trăgea-ndărăt, spre vest. Spre vest, prin munţi.

Trei zile-ntregi, se retrase urmărit de Haiavatha, până la borta Vântului de Vest, la porţile Soarelui-Apune, la marginea pământului, unde se-afundă soarele şi unde-n triste mlaştini cade în cuibul său la sfârşitul zilei.

— Opreşte-te! Opreşte-te, copilul meu! Nu-i cu putinţă să mă-nvingi, căci nu poţi omorî ce este nemuritor! Am vrut doar să dovedeşti curaj şi să-ţi măsor curajul!

Primeşte preţuirea curajului tău: întoarce-te la casa ta şi la

poporul tău; trăieşte cu el, suferă cu el; curăţă pământul de tot ce este vătămător, limpezeşte apele cu peşti, înjunghie monştri, vrăjitori, toţi uriaşii-Vendigi, toţi balaurii-Kinebici, cum eu l-am ucis pe Mişe-Mokva-Marele Urs al Munţilor!

Şi-atunci când moartea va veni spre tine, când ochii-ngrozitori ai lui Poguk te vor fixa din întuneric, eu îmi voi împărţi împărăţia cu tine; vei fi, de-atunci, căpetenie în Kivav-din-Vintul de nord-vest, vei fi vântul locuinţei noastre!

Astfel s-a terminat faimoasa bătălie din împărăţia Vântului de Vest, în neuitatele zile de multă vreme duse.

Şi astăzi încă, vânătorul cutezător, găseşte rămăşiţe ale luptei între culmi şi văi. Găseşte uriaşa trestie ce creşte în bălţi şi-n ape curgătoare, găseşte dărâmături din Vavbik încă zăcând în fiecare vale.

Se întorcea spre casă Haiavatha; în jur privelişti sclipitoare, văzduh plăcut deasupra lui; amărăciunea urii-l părăsise fără urmă; gândul răzbunării-i dispăruse din minte şi fierbinţelile din inimă.

Şi doar o dată se opri, o singură dată se opri să-şi cumpere săgeţi de la Bătrânul Făurar de Săgeţi, în ţara Dacoţilor. Acolo unde căderile apei Minnehaha se veselesc şi scânteiază, râd şi se aruncă-n văi prăpăstioase.

Bătrânul Făurar de Săgeţi cioplea ascuţitele vârfuri din gresie, din agată lăptoasă, din cristal ori din jasp. Şlefuind ori ascuţind dungile, tari şi lustruite, ascuţite şi tăioase.

Ca el mai locuia acolo fata sa, cea cu ochi negri, schimbătoare ca Minnehaha. Cu toane bune sau rele, cu ochi când încruntaţi, când surâzători, cu mers iute ca sfoara apei, şi cu râs cristalin ca de izvoare.

Şi i se spunea Minnehaha, Apa-Care-Râde.

Dar oare, de ce să se fi abătut Haiavatha în ţara Dacoţilor?

Pentru vârfuri de săgeţi cioplite din cristal, din lăptoasa agată ori din jasp?

Să nu se fi gândit el că o s-o vadă pe fată, pe Apa-Care-Râde apărând de după perdea? Ori scânteind printre arbori? C-o să-i audă foşnetul rochiei dincolo de perdea?

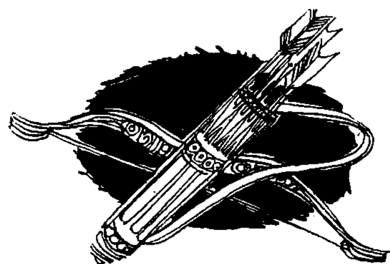
Cine să mai ştie ce gânduri ascundea fruntea lui arzătoare?

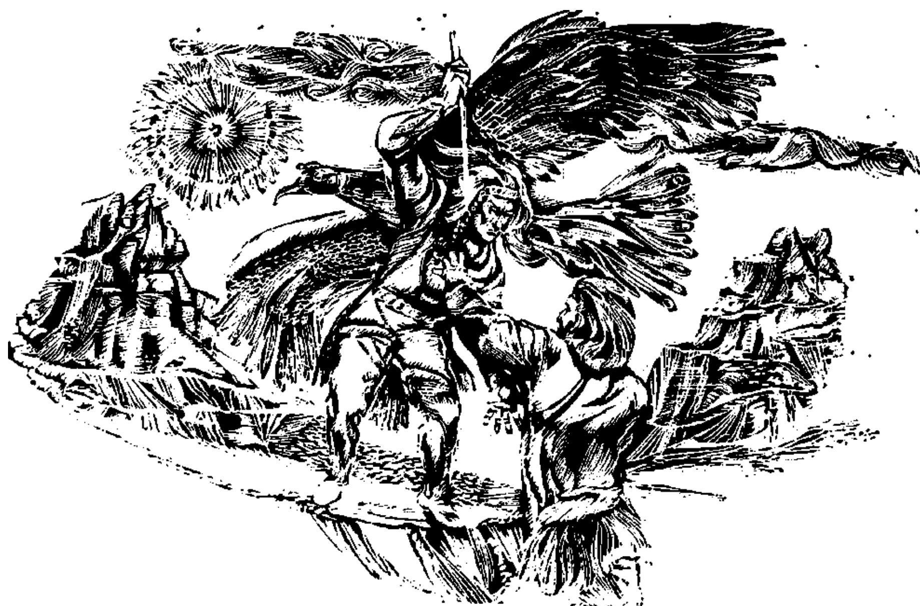
Cine să spună ce frumoase vise scăldau inima lui Haiavatha?

Iar când în apusul soarelui ajunse-acasă, îi povesti bătrânei Nokomis despre-ntâlnirea şi lupta cu tatăl său Medjekivis.

Şi nici o vorbă despre săgeţi, nici o vorbă despre Minnehaha-

Apa-Care-Râde.





POSTUL LUI HAIAVATHA ŞI LUPTA LUI CU MONDAMIN-PRIETENUL OMULUI

Dacă s-a dus în pădure să postească, el n-a făcut-o pentru a ajunge un mai iscusit vânător, nici un mai viclean pescar, nici pentru a se lupta mai bine cu faimoşii războinici: el a făcut-o pentru a le fi mai de folos semenilor săi, oamenilor.

Şi-n primăvara surâzătoare şi-a durat o colibă în pădure, aproape de Marea Apă a Mării, lângă strălucitorul Lac Superior, în Luna Frunzelor Ivite.

Şapte zile şi şapte nopţi posti visând şi făcându-şi planuri.

În ziua-ntâi rătăci prin desişurile pădurii; văzu căprioara zvâcnind din huceag, văzu iepurele-n stratul său, îl auzi pe Bena-fazanul trâmbiţând, o auzi pe Adjidomo-veveriţa spărgând în dinţi jirul, îl

văzu pe Omimi-porumbelul făcându-şi cuibul în copaci, pe Va-Va-gâsca sălbatică zburând în cârduri spre pământurile mlăştinoase de la nord.

În ziua a doua, el rătăci de-a lungul apei, trecând prin preria Mişkoday. Şi văzu grâul sălbatec Manomoni, văzu căpşuna Odamin şi coacăza Sebamin şi strugurele Bimahgut căţărându-se pe vite şi-mparfumând aerul.

— Vieţile noastre trebuie să ţină, oare, de-aceste lucruri? strigă el deznădăjduit.

În ziua a treia se lungi lângă un lac, lângă o apă liniştită şi cristalină.

Şi-l văzu pe Nahma-nisetrul sărind şi risipind în aer picături de apă limpede ca perlele-ntr-un colier, îl văzu pe Sava-bibanul aurit ca o rază de soare în apă, o văzu pe ştiuca Maşkenosa şi pe scrumbia Okahavis şi racul Sogaşi.

— Vieţile noastre trebuie să ţină de aceste lucruri? strigă el iar deznădăjduit.

În ziua a patra rămase-n casă sleit de puteri. Cu pleoapele întredeschise, pline de vise, privea priveliştile prăvălite, lumina râului. Splendoarea soarelui în asfinţit.

Şi, deodată, el văzu apropiindu-se un tânăr îmbrăcat în verde şi-n galben, venind prin purpura apusului; pene de verdeaţă-i atârnau pe frunte, iar pletele-i erau înaurite.

Acesta privi-ndelung la Haiavatha, privi cu milă şi durere chipu-i şi trupul răvăşit şi c-un glas aidoma suspinului cu care trece Vântul de Sud prin coroanele arborilor, zise:

— O, Haiavatha! Rugăciunile tale se auziră departe, căci nu te rogi ca toţi ceilalţi pentru mai multă iscusinţă-n vânătoare. Pentru mai multă viclenie-n pescuit, pentru-ai învinge-n luptă pe faimoşii războinici; tu ceri mai multe lucruri bune pentru semenii tăi.

Eu, Mondamin-Prietenul oamenilor, am venit ca să te fac mai cu luare-aminte, să te-nvăţ cum, prin luptă şi muncă, vei agonisi ceea ce ai cerut. Ridică-te din patul tău de frunze, ridică-te, tinere om, şi vino să te lupţi cu mine!

Slăbit de foame, Haiavatha se ridică din pătuiagul de frunziş, şi părăsi coliba să se lupte cu Mondamin în asfinţitul înflăcărat: şi, de cum îl atinse, simţi un nou curaj, o nouă putere în piept, simţi renăscându-i viaţa şi speranţa, şi puterea începu să-i freamăte în muşchi.

Şi se luptară-aşa în asfinţit,

şi de ce se lupta mai mult,
de ce mai tare era Haiavatha!

…Veni-ntunericul, iar bâtlanul Şu-Şu-Ga ţipă cu disperare mistuit de durere şi de foame.

— Destul, spuse Mondamin, râzând spre Haiavatha; dar mâine, la vremea asfinţitului, voi reveni să te încerc din nou în luptă.

Şi se făcu nevăzut, fie scufundându-se unde s-ascunde ploaia, fie ridicându-se unde se ridică ceaţa.

Haiavatha nu mai văzu nimic, nu mai ştiu nimic, afară doar că Mondamin-Prietenul oamenilor pierise, lăsându-l singur şi slăbit, cu lacul brumat la picioare, cu stelele tremurătoare deasupra.

A doua zi şi a treia zi, veni iar; venea tăcut ca rouă. Luând chip de om când atingea pământul.

Şi se luptară-n asfinţit, până când întunericul căzu în preajmă, iar bâtlanul Şu-Şu-Ga, din cuibul său, ţipă înfometat; atunci s-opri iar Mondamin ca să-l asculte.

Frumos şi-nalt în haine verzi şi galbene; iar penele îi fluturau şi unduiau de răsuflarea lui, pe când sudoarea-i strălucea pe chip ca picăturile de rouă. El zise:

— O, Haiavatha! Cu vitejie te luptaşi. Triumful va fi al tău, până la urmă.

Surâse-apoi şi-adăugă:

— Mâine e cea din urmă zi a luptei şi mâine tu vei birui. Să pregăteşti un pat unde să mă întinzi,

unde să plouă peste mine.
Şi unde soarele să mă-ncălzească;
să rupi aceste haine verzi şi galbene,
să smulgi aceste pene fluturânde
şi în pământul reavăn să mă culci,
şi aşa fel să-l pregăteşti, încât
să fie liber şi uşor deasupra mea.

Şi nimeni somnul nu mi-l tulbure,
să nu mă tulbure viermii ori buruienile.
Kagahghi-cioroiul să nu mă culeagă,
şi numai tu să mă veghezi pân’ce
mă voi scula şi iar voi învia,
pân’ce voi răsări-n lumina soarelui!



Şi, astfel cuvântând, el dispăru.

Dormi în pace Haiavatha, dar auzi tânguirea cucuvelei oprit pe coliba lui singuratică, auzi pe Sibovişa-pârâiaşul murmurând alăturea de el, vorbindu-i întunecatei păduri; auzi suspinele crengilor ce se tot ridicau şi coborau în bătaia vântului nopţii; şi-aş cum se aude-n vis, el auzi murmure-ndepărtate, şoşote de vis.

Şi Haiavatha adormi liniştit.

De teamă să nu se prăpădească de foame, bătrâna Nokomis veni în dimineaţa zilei a şaptea, mult jeluindu-se pe drum, cu merinde pentru Haiavatha

Dar el nici nu gustă, nici nu le-atinse măcar, doar zise:

— Aşteaptă, Nokomis, bunica mea! Aşteaptă pin-la asfinţitul soarelui, pân-la căderea nopţii, când bâtlanul Şu-Şu-Ga, ţipând deasupra mlaştinilor triste, ne va vesti că ziua s-a sfârşit.

Plângând, se-ntoarse Nokomis acasă, temându-se de tot ce se-ntâmplase.

Iar Haiavatha îl aşteptă pe Mondamin, până când soarele căzu din cer, plutind peste apele din vest, cum toamna frunza roşie pluteşte-n ele.

Şi, iată-l, vine Mondamin cu dulci, strălucitoare plete, cu haine verzi şi galbene, cu lung şi lucitor penaj. Se-opri în prag chemându-l, iar Haiavatha ieşi din colibă, palid şi abătut ca un lunatic. În faţa ochilor i se rotea pământul, se clătina cerut, şi inima-i bătea în piept cu-aşa putere, cum bate-n plasă, prins, nisetru, să-i rupă ţesătura.

În jurul lor, ca un cerc de foc, scăpăra orizontul roşu şi parcă o sută de sori le priveau lupta.

Şi iată că-n picioare, gâfâind, stă numai Haiavatha, iar jos, în faţa lui zace Mondamin fără răsuflare, cu pletele răvăşite, cu penele răsfirate, cu hainele făcute zdrenţe.

Mort, el zăcea în asfinţitul roşu.

Haiavatha îl îngropa cum îi ceruse.

Bâtlanul Şu-Şu-Ga, în mlaştinile triste, scoase un ţipăt sfâşietor de durere şi-ntristare adâncă.

Întors acasă, Haiavatha nu l-a uitat pe Mondamin ci, zi de zi, venea să-i privegheze somnul.

Şi, iată că o mică pană verde iese, uşor, din pământ,
apoi o alta şi o alta încă,
şi, spre sfârşitul verii,

era porumbu-n toată frumuseţea
cu penele-nfoiate-n aer,
cu plete galbene şi mătăsoase.

— Acesta-i Mondamin! Da, Mondamin-Prietenul oamenilor!

Aşa strigă atuncea Haiavatha.

Apoi, în toamnă, la o mare sărbătoare, le-a arătat oamenilor acest nou dar al Vieţii, pe care însuşi el îl dobândise.



PRIETENII LUI HAIAVATHA

Ce prieteni buni credeţi, acum, c-avea Haiavatha?

El avea doi mari prieteni, uniţi la bucurie şi durere, cărora le-ntindea mina dar şi inima:

unul era cântăreţul Ciaibaibos,
altul era puternicul Kvasind.

Între casele lor şerpuia un drum pe care niciodată nu creştea iarbă; păsările cântătoare, născocitoare de minciuni, povestitoare de-ntâmplări ce-aduc nefericirea, nu găseau la ei urechi să le asculte, nu izbuteau să aducă certuri între ei, căci ei se-nţelegeau prin inima deschisă, gândind mereu cum să le-aducă mai mult bine oamenilor.

Mai drag lui Haiavatha-i era Ciaibaibos,
cel mai bun între toţi cântăreţii,
frumos la chip ca un copil,
viteaz ca un bărbat,
dulce ca o femeie,
suplu ca o răchită,
drept ca un cerb sălbatic din pădure.

Când el cânta, tot satu-l asculta:

războinicii în jururi făceau cerc,
femeile veneau ca să-l asculte;
iar el, când îi înflăcăra cu viersul,
când le topea tot sufletul de milă.

Din fluier el aşa vrăjit cânta,

că râul Sibovişa îşi înceta murmurul,
şi păsările-şi încetau cântarea,
şi veveriţa nu mai ronţăia la jir,
iar iepurele-l asculta, vrăjit.

Sta-n loc râul Sibovişa, rugându-l:
— O, Ciaibaibos, învaţă-mi apele să curgă legănat!
Iar pasărea albastră, Oveissa-i spunea:
— O, Ciaibaibos, învaţă-mă cântecul tău cel mai nebun!
Iar Opeci-prigoria-i zicea:
— O, Ciaibaibos, învaţă-mă cântecul cel mai vesel!
Iar Vevoneissa-cucuveaua îl ruga-n suspine:
— O, Ciaibaibos, învaţă-mă cântecul cel mai trist!

El cânta pacea, cânta libertatea, cânta frumuseţea, cânta iubirea şi dragostea, cânta viaţa şi moartea.

Şi-atât de mult îl iubea Haiavatha pentru neîntrecutele-i cântece!

Haiavatha-l iubea mult, mult de tot şi pe Kvasind-omul puternic, cel mai puternic dintre muritori!



LUNTREA LUI HAIAVATHA

— Mesteacăn drag, da-mi scoarţa ta! Dă-mi scoarţa ta albă, o, Mesteacăn ce creşti pe culmi şi-n văile de lângă râu! Din ea mi-aş face-o luntre ageră să vâslesc pe ape! Mi-aş face-o luntre de mesteacăn, o Ciumaun, care-ar pluti pe ape ca o frunză galbenă în toamnă, ca o foaie de lotus galben!

Aşa se ruga-n pădure Haiavatha. Lângă pârâul iute, în vreme ce păsările cântau, cântau în Luna Frunzelor, iar soarele se deştepta din somn.

Mesteacănul, cu toate crengile deodată, foşni în adierea dimineţii. Spunând, cu un suspin;



— Ia haina mea, o, Haiavatha!

Apoi, mai zise Haiavatha, iarăşi:

— Dă-mi crengile tale, o, bătrâne Cedru! Dă-mi-le să-mi întăresc cu ele luntrea!

Un bubuit trecu prin Cedru şi, aplecându-se, el zise:

— Ia-mi crengile, o, Haiavatha!

Şi el făcu din ele două arcuri şi le-ndoi atent pe amândouă.

— Dă-mi rădăcinile muşchiuloase, o, Moliftule, să prind vârful din faţă şi pe cel din urmă-al luntrii, ca apele în ea să nu pătrundă, ca apele să nu mă ude.

Moliftul, tremurând din toate fibrele şi dezmierdându-i fruntea cu acele, îi spuse, cu un lung oftat:

— Ia-le pe toate, o, Haiavatha!

Şi el le smulse din pământ pe toate.

— Dă-mi, Bradule, balsamul şi răşina ta. Să ung cu grijă toate crăpăturile.

Şi Bradul îi răspunse-ndurerat:

— Ia-mi răşina toată, Haiavatha!

Şi el îi luă răşina, să lipească toate crăpăturile la luntre.

— Da-mi acele tale, Ariciule! Dă-mi-le pe toate, o Keg-Ariciule! Din ele să-mi fac un colier pentru luntre, să fac un brâu s-o-mpodobesc şi două stele pentru proră.

Ariciul, dormitând, privi spre el şi începu să-i zvârle acele ca pe nişte săgeţi, spunându-i, printre mustăţile-nfoiate:

— Ia toate acele mele. Haiavatha!

Astfel a construit el Luntrea de Mesteacăn, în inima pădurii, într-o vale, aproape de prerie; luntrea avea în ea viaţa pădurii, toată vraja codrilor, toată supleţea mesteacănului şi întreaga tărie a cedrului.

Şi luntrea luneca pe valuri,
ca o frunză galbenă în toamnă,
ca o foaie de lotus galben.

Haiavatha n-avea nevoie de rame: gândurile lui le ţineau locul, pe când dorinţele lui îi erau călăuză.

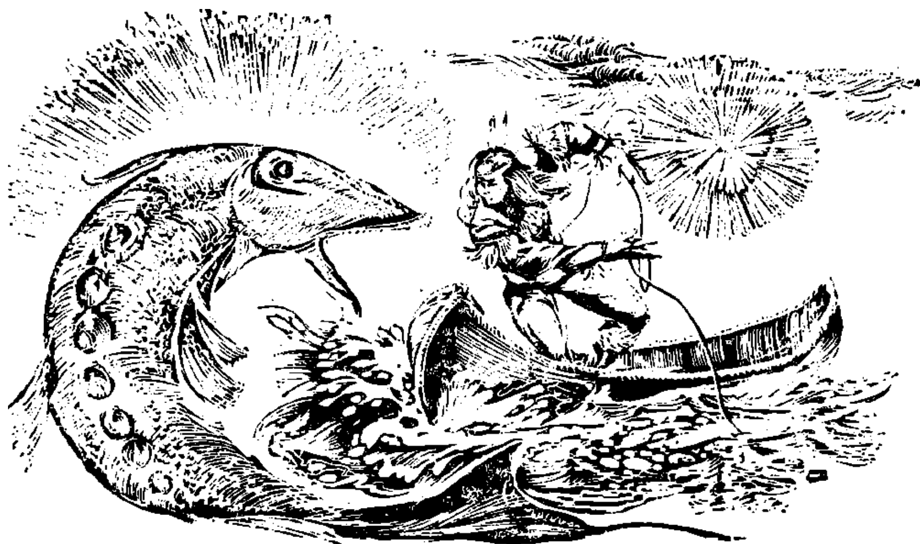
Şi luntrea luneca după dorinţă.

L-a mai chemat pe Kvasind cel puternic, să-i cureţe de trunchiuri şi nămol apa-nainte-i.

Şi Kvasind cel puternic curăţa râul pe dedesubtul apei, iar pe deasupra apei Haiavatha aluneca uşor în luntrea de mesteacăn.

Şi-aşa făcură un nou drum pentru oameni, de la izvorul din munţi până în golful râului Taquamenau.





HAIAVATHA LA PESCUIT

Lându-şi undiţa de cedru, nerăbdător şi singur-singur, Haiavatha se duse cu Luntrea de Mesteacăn tocmai în Ghitci-Ghiumi, în Marea Apă a Mării, în strălucitorul Lac de Sus, pe urmele nisetrului Nahma, Regele Peştilor.

Alunecând pe valuri limpezi, el vedea peştii ce-notau în apele-adânci; bibanul Sava, galben ca raza de soare, şi racul Sogaşi, de pe fundul alb şi nisipos.

În coada luntrii, Haiavatha ţinea-n mână undiţa de cedru; penele-i fluturau şi vântul bătea-n pămătuful cozii ca-n iarba preriei: iar pe nisipul alb se tolănea monstrul Mişe-Nahma, se tolănea nisetrul, Regele Peştilor, trăgând apă pe nişte urechi enorme, ondulându-şi aripile-vâsle, stârnind cu coada fundul nisipos al apei; zăcea lungit, înzăuat cu toată armura-i: pe fiecare parte câte-un scut, placă de os pe frunte, placă de os cu spini pe spinare şi pe laturi; şi zugrăvit în culorile lui de război: ghinturi galbene, roşii şi azurii, pete brune şi pete negre; şi-şi mai mişca aripile ca nişte vâsle-mpurpurate...

Iar sus, la suprafaţa apei, iată-l că poposi în Luntrea de Mesteacăn, cu undiţa-i de cedru, Haiavatha.

— Ia nada mea, Nahma-nisetrule! Mai lasă-adâncul apei şi suie să vedem care din noi doi e mai puternic!

Şi-şi aruncă undiţa de cedru în apele adânci şi limpezi. Zadarnic aşteptă vreun semn. Tot aştepta şi repeta mai tare:

— Ia nada mea, o Rege-al Peştilor!

Nahma-nisetrul mişcă domol din vâsle, se tolăni liniştit, ridicând privirile spre Haiavatha, ascultându-i strigătele, rugăminţile, până ce, în sfârşit, se hotărî şi-i spuse ştiucii Maşkenosa:

— Prinde-i nada lui Haiavatha, rupe-i undiţa!

Haiavatha o prinse şi-o aruncă-napoi în apă. Spunându-i:

— Nu eşti tu Regele Peştilor!

Şi ştiuca-alunecă la fundul apei.

Nisetrul Nahma spuse peştelui-soare, Ugudvoş, plăticii cu solzi verzi:

— Ia-i nada ăstui mare fanfaron! Rupe undiţa lui Haiavatha!

Şi Ugudvoş-peştele-soare o prinse cu toată puterea, stârnind un uriaş vârtej în apă: corabia se răsuci în cercuri, pe viitoarea apei. Ci, când văzu pe Ugudvoş în undiţă, Haiavatha strigă, luându-l în râs:

— Ruşine! Nu eşti tu Regele Peştilor! Tu eşti Ugudvoş-peştele-soare!

Şi-l aruncă în apă.

Nahma-nisetrul auzi din nou chemarea lui Haiavatha, auzi glasul acela sfidător. Cu-o puternică mişcare, cutremurat de mânie până-n adâncurile fiinţei lui, lovind din toate plăcile armurii, luminând cu toate strălucirile zugrăvelii de războinic, în toată-ntărâtarea, se lansă deasupra, în văzduh, sărind, ţâşnind în lumina soarelui: deschise fălcile-i enorme şi înghiţi luntrea cu tot cu Haiavatha!

Ca un trunchi de arbore prăbuşit între cine ştie ce prăpăstii, pierdut cu totul, fu azvârlit Haiavatha în adâncuri întunecate de cavernă; şi iată-l singur-singurel: bâjbâind ici şi colo, simţi o inimă enormă palpitând în întunericul acesta fără margini.

Cu pumnul, printr-o lovitură nemaipomenită, şi cu o furie nebună, lovi inima lui Nahma.

Simţi cum puternicul Rege al Peştilor se cutremura din toate fibrele:

auzea apele vuind în jurul lui:

şi Haiavatha-l izbea în inimă neîncetat.

Iar monstrul devenea mai slab. Mai obosit.

De teamă ca nu cumva Luntrea de Mesteacăn să fie aruncată în afară de aceste zvârcoliri prin fălcile lui Nahma, o prinse şi o trase lângă el.

Veveriţa Adjidomo tot flecărea. Tot ţopăia şi se înveselea, trudind şi ea cu Haiavatha. Şi, împreună, legară luntrea, iar Haiavatha-i zise:

— O, mica mea prietenă, Adjidomo. Îţi mulţumesc din inimă pentru osteneală: de azi înainte, pe totdeauna, copiii-ţi vor spune – Coadă zburlită cea vitează!

Şi iar începu Nahma să freamăte, să gâfâie în apă, apoi să se liniştească, să se târască spre pământ, să se frece de pietre.

Muri, încet, Nahma, muri monstrul apelor.

Se auzi un fâlfâit şi un ţipăt deasupra, de mii şi mii de aripi, se văzu o rază de soare scânteind şi apărură pescăruşi cu miile, spunându-şi unul altuia:

— Iată-l pe fratele nostru, Haiavatha!

El le ceru să-l scoată din caverna lui Nahma. Ceea ce şi făcură bucuroşi, ciupind din peşte mii şi mii de fărâme.

Iată-l pe Haiavatha aproape de casa lui. Pe malul apei. Şi-i spuse bunei lui, bătrânei Nokomis. Arătând spre Nahma-nisetrul:

— L-am învins! L-am ucis pe Regele Peştilor, pe monstrul apelor!

Lasă-i pe aceşti pescăruşi să se ospăteze din el, iar după ce vor pleca spre mlaştinile lor, s-aduci de-acasă chiupul să luăm şi noi ulei pentru la iarnă!

Trei zile şi trei nopţi, pe rând, trudiră Nokomis şi pescăruşii să termine ce-aveau de luat din Nahma-nisetrul: ziua îl ciuguleau pescăruşii, noaptea-n bătaia lunii, îl sfâşia Nokomis.

Şi, după aceea, pe nisipul alb, rămase doar scheletul lui Nahma deşirat în soare.





HAIAVATHA ŞI VRĂJITORUL MARELE-PANĂ-ÎMPERLATĂ

Soarele roşu cobora, lăsând în urmă-i cerul în flăcări, întocmai cum lasă preria în urma bătăliilor.

Luna se ivi şi sui pe cer împrumutând şi ea ceva din lumina aceea înflăcărată!

Pe malurile apei Ghitci-Ghiumi, strălucitorul Lac de Sus, bătrâna Nokomis arăta cu degetul spre Vest, spre Vest, spre norii-mpurpuraţi încă de soare şi îi spunea lui Haiavatha:

— Acolo, departe-departe, locuieşte Marele-Pană-Împerlată,

MEGISSOGVON-VRĂJITORUL.
Stăpânul Bogăţiei şi-al Colierului,

păzit de şerpii lui de foc,
păzit de eleşteie negre şi stătute.

Poţi sa şi vezi apele negre şi stătute. Întinse-n depărtare către el, spre norii-mpurpuraţi ai asfinţitului!

Cu jocurile lui negre, cu gândurile-i răufăcătoare. Megissogvon îl omorî pe tatăl meu, în timp ce cobora din lună să mă caute pe pământ. Din mlaştini, el – cel mai puternic vrăjitor, trimise malarie şi aer înciumat, trimise aburi otrăviţi, pâcla lăptoasă a mocirlelor, boli şi moarte! Ia-ţi arcul, Haiavatha, ia-ţi săgeţile cu vârf de jasp, ia-ţi ghioaga ghintuită Pokevogon şi mănuşile Mingikevon; ia-ţi ulei de Nahma să ungi pe dinafară Luntrea de Mesteacăn.

Ucide-l fără milă pe-acest vrăjitor! Scapă oamenii de molima ce-o trimite de pe mlaştini, răzbună moartea tatălui meu!

Hotărât, Haiavatha se înarma cu tot ce-i trebuia, îşi trase luntrea-n apă şi, dezmierdând-o uşurel cu palma. Îi zise:

— Ciumaun, draga mea Luntre de Mesteacăn, hai, înainte, către şerpii de foc pe care-i vezi departe-departe! Hai, către negrele eleşteie de apă stătută!

Luntrea zvâcni-nainte veselă, iar măreţul Haiavatha scoase un strigăt de luptă-nfiorător; deasupra lui vulturul războiului, Kiniu – Marele Vultur al războiului, stăpânul tuturor lumilor cu pene, ţipa şi se rotea pe sus, în ceruri.

În curând, Haiavatha ajunse la şerpii fioroşi. La balaurii Kinebici lungiţi în marginea apei, zvârcolindu-se-n apă, zăcând încolăciţi de-a latul trecerii, cu capetele ridicate, zvârlind ceţuri şi foc pentru a-i opri pe cei ce-ar vrea să treacă.

Neînfricatul Haiavatha, cu glas detunător, strigă:

— Lăsaţi-mă să-mi văd de drum, voi Kinebici! Lăsaţi-mă să-mi văd de treabă!

Dar ei, fluierând îngrozitor, îi răspunseră să-l înfricoşeze:

— Îndărăt, îndărăt, Şagodaya-mişelule! Inimă Leşinată întoarce-te la bătrâna Nokomis!

Atunci se-nfurie şi Haiavatha,
încordă arcul său de frasin,
aşeză săgeata cu vârf de jasp
şi începu să tragă, iscusit, în şerpi:
fiecare vibraţie a corzii era un strigăt de război, era un strigăt de moarte,

fiecare şuier de săgeată era un cântec de moarte, un cântec de moarte pentru Kinebici.

Scăldându-se în apa-nsângerată, şerpii de foc zăceau morţi sau răniţi de moarte şi peste ei, puternic şi mândru, trecea Haiavatha cu luntrea, strigând triumfător:

— Hai, o Ciumaun, draga mea Luntre de Mesteacăn, hai înainte spre negrele eleşteie de apă stătută!

Luă ulei de Nahma şi unse luntrea pe dinafară, mai repede să lunece pe apele negre.

Şi toată noaptea lunecă peste apele negre, peste apele negre ca smoala, acoperite cu toate mucegaiurile vremilor trecute negre de trestiile putrezite,

râncezite de frunzişul algelor şi nuferilor morţi,
de-un întuneric lucitor în lună,
iluminate doar de licuricii
aprinşi de fantomele morţilor,
ce s-adunau la miezul nopţii.
Văzduhul era alb de lumina lunii,
apele erau negre de umbre.

Ţânţarii ţipau a război, licuricii Va-Va-Teysi mişcau torţele să-l rătăcească; broasca orăcăitoare Dahinda îşi scotea capul în lună. Îl fixa cu ochii galbeni, sughiţa şi se scufunda şi mii de alte şuierături se stârniră peste mlaştini, iar Şu-Şu-Ga-bâtlanul, în depărtare, lângă trestiişul dinspre mal, vesti sosirea eroului.

Şi Haiavatha luneca spre vest, spre-mpărăţia lui Megissogvon, spre pământul lui Pană-împerlată, până ce luna rotundă se opri deasupra lui, iar soarele se-aprinse-n urma lui.

Atunci, dinainte-i, pe pământul înalt, văzu Sălaşul Strălucitor al Stăpânului Colierului – cel mai puternic dintre Vrăjitori.

Şi, încă o dată, el îşi dezmierdă Luntrea de Mesteacăn, zicându-i:

— Hai, hai!

Şi luntrea, încordându-şi toate fibrele, zvâcni c-o săritură triumfătoare printre nuferi, prin hăţişul de papură şi irişi, iar Haiavatha sosi pe malul uscat.

Îndată luă arcul său de frasin, întinse cu putere coarda, trase o săgeată cu vârf de jasp spre Sălaşul Strălucitor, drept solie a sosirii lui, şi strigă, sfidător:

— Ieşi afară din casă, Pană-împerlată! Te-aşteaptă Haiavatha!

Şi apăru Megissogvon, înalt la stat, lat în umeri, crunt la-nfăţişare, acoperit cu Coliere din cap până-n picioare, înarmat cu toate căngile de luptă, ca cerut dimineţii zugrăvit cu-albastru, cu galben şi cu purpuriu, cu creastă de pene mari de vultur, fluturând în aer.

— Te cunosc bine, Haiavatha! spuse-n derâdere şi-adăugă: Grăbeşte-te la-ntors, fricosule! Grăbeşte-te şi-ntoarce-te printre femei! O, Inimă Leşinată, îndărăt, la bătrâna Nokomis! Te voi ucide pe loc la fel ca altădată, pe străbunicul tău!

Dar ce-i răspunse Haiavatha?

— Vorbele nu trăsnesc ca ghioaga! Suflarea de fanfaron nu este coardă de arc! Batjocurile nu sunt ascuţite ca săgeţile! Faptele sunt totdeauna mai bune ca vorbele, mai puternice decât lăudăroşeniile!

Şi începu cea mai mare bătălie care s-a pomenit sub soare şi pe care au văzut-o vulturii războiului!

Ţinu o zi de vară până-n seară!
Haina de Coliere în zadar era lovită cu săgeţi,
zadarnic lovea Haiavatha cu mănuşile Mingikevon
zadarnic izbea năprasnic cu ghioaga:
ar fi crăpat în două stânca, mai degrabă,
decât să spargă zalele de Colier vrăjit.

Cu puternica lui ghioagă spartă, cu mănuşile deşirate şi zdrenţuite, şi, numai cu trei săgeţi rămase-n tolbă la asfinţitul soarelui, se lăsă pe arcul de frasin, rănit şi ostenit şi disperat, se opri puţin să hodinească sub un pin cu crengile acoperite de muşchi, cu trunchiul acoperit de licheni albi şi galbeni.

Deodată, în crengile pinului, ţipă ghionoaia Mema:.

— Ţinteşte cu săgeţile, Haiavatha. În capul lui Megissogvon; loveşte-i rădăcina pârului, de unde-i pleacă lungile plete negre: decât acolo poate fi rănit!

Bine ochită, întâia săgeată a lui Haiavatha merse drept la ţintă;

Ca un bizon rănit, ca Pezeki-bizonul când ninge-n prerie, aşa s-aruncă Megissogvon spre Haiavatha.

A doua săgeată îşi începe zborul mai iute şi-n acelaşi loc, şi picioarele lui Megissogvon se-nmoaie ca trestiile în bătaia vântului. Mai tare vine ultima săgeată şi mai adânc îi străpunge capul.

Atunci puternicul Megissogvon văzu ochii de foc ai lui Poguk,

văzu ochii Morţii fixându-l şi îi auzi glasul în întuneric.



Şi, la picioarele lui Haiavatha, căzu mort, marele Pană-împerlată, cel mai puternic dintre vrăjitori!

Atunci, cu recunoştinţă, Haiavatha strigă la Mema-ghionoaia, ce sta pe-o stinghie de pin, şi îi prinse pe frunte un mănunchi de pene-nsângerate, pe care încă şi azi le poartă în amintirea vremilor acelea.

Şi drept trofeu ai luptei, şi semn al izbânzii, Haiavatha îi smulse vrăjitorului tunica de Colier, iar trupul i-l lăsă pe mal – jumătate pe uscat, jumătate-n apă – picioarele-ngropate în nisip, iar obrazul acoperit de ape.

Deasupra se rotea Kiniu-Marele Vultur al războaielor, descriind mari cercuri, apoi micşorându-le, micşorându-le şi venind tot mai jos, tot mai jos.

Haiavatha luă toată comoara lui Megissogvon, bogăţiile de coliere şi de piei, blănurile de bizoni şi de castori, blănurile de zibelină şi hermină, centurile-ncrustate-n colier, tolbele de vânătoare, tolbele bătute-n coliere şi pline de săgeţi cu vârf de-argint.

Se-ntoarse-acasă navigând prin eleşteiele negre de apă stătută, trecând peste trupurile-ncolăcite ale şerpilor ucişi, încărcat de trofeele luptei, tot într-un cântec triumfal.

Pe mal îl aştepta bătrâna Nokomis cu Ciaibaibos şi cu Kvasind. Şi-n sat fu sărbătorit de toată lumea prin cântece şi dansuri. Şi toţi îi înălţau slăvire:

— Slavă lui Haiavatha! El a omorât pe marele Pană-împerlată, pe cel mai puternic dintre vrăjitori, pe cel ce ne trimitea molime şi moarte!

În amintirea ghionoaiei-Moma, îşi împodobi pipa c-un smoc de pene-mpurpurate de ghionoaie cu vârful de un roşu însângerat.

Iar el împărţi cu toţi ceilalţi, în părţi egale, toate trofeele luptei, toate bogăţiile lui Megissogvon.





LOGODNA LUI HAIAVATHA

Aşa cum coarda este legată de arc, femeia este unită cu bărbatul: cu cât îl strânge mai tare, cu-atât i se supune mai mult, cu cât îl atrage, cu-atât îl urmează; şi, despărţiţi, nici unul n-ar mai avea nici un rost.

Astfel îşi spunea Haiavatha, visând la Minnehaha, Apa-Care-Râde, care locuia pe meleagurile Dacoţilor.

Şi el se tot gândea, neliniştit de sentimente amestecate: când nepăsare, când nelinişte, când speranţă, când teamă.

— Însoară-te cu-o fata din poporul tău, îl sfătui bătrâna Nokomis. Nu mai colinda nici la răsărit, nici la apus în căutarea unei străine pe care noi n-o cunoaştem! Iacă, fata vecinilor, parcă e un foc aprins în vatra, pe când cea mai frumoasă fată din străini parcă e o

rază de lună, lumină de stea.

Dar Haiavatha îi răspunse:

— Dragă bătrânico Nokomis. Da! Fermecătoare este flacăra din vatră, dar mie-mi place mai mult lumina stelelor şi raza lunii!

Bătrâna Nokomis începu şi mai hotărâtă:

— Să nu-mi aduci o leneşă de cine ştie unde, vreo stângace-n treburi, cu picioare greoaie: s-aduci o nevastă cu mâini îndemânatice, iute la picior, să-i cânte inima şi mâinile!

Şi Haiavatha îi răspunse, zâmbind:

— Pe meleagurile Dacoţilor trăieşte fiica Făurarului de Săgeţi. Minnehaha, Apa-Care-Râde: ea este cea mai frumoasă dintre toate femeile! Pe ea vreau s-o aduc în vigvamul nostru. Va fi mai iute ca tine şi-ţi va fi rază de lună; ea va fi lumina vieţii noastre şi ea va fi, pentru poporul meu, lumina soarelui.

Dar bătrâna, întărâtată:

— Să nu-mi aduci în casă o străină din pământul cruzilor dacoţi, între noi şi ei sunt dese războaie, sunt încă certuri neuitate, răni dureroase ce se pot deschide.

Dar Haiavatha spuse, râzând:

— Chiar şi pentru asta, dacă n-ar fi şi alte pricini, şi tot o să mănsor cu fata Dacoţilor, pentru ca popoarele noastre să se unească, vechile certuri să fie uitate, rănile de altădată tămăduite pentru totdeauna!

Şi plecă Haiavatha spre meleagurile Dacoţilor, spre ţara femeilor frumoase, trecând mlaştini şi prerii, păduri gârbove. Unde tăcerea e atotstăpânitoare. Ajutat de mocasinii fermecaţi, făcea un pas cât alţii o mie, iar drumul era tot mai lung şi inima tot mai nerăbdătoare.

Şi merse şi merse, până când, într-un târziu, auzi râsul cascadei, auzi apa căzând – pe Minnehaha. Care-l chema din depărtare, prin liniştea adâncă.

— Ce plăcut e glasul care mă cheamă, ce plăcut e sunetul apei! îşi spuse el, murmurând.

În întuneric şi-n lumină, la marginea pădurii, treceau turme de căprioare care nu-l vedeau. Atunci, el zise arcului:

— Să nu te-nşeli!

Şi-i murmură săgeţii:

— Să nu mi te-abaţi de la ţinta!

Trase o săgeată ce cânta-n zbor, drept în inima roşie a unei căprioare, o aruncă pe umăr şi s-aşternu la drum fără popas,

Bătrânul Făurar de Săgeţi stătea-n pragul vigvamului; tăind vârfuri de săgeţi. Alături, luminată-n frumuseţea ei, stătea Apa-Care-Râde, Minnehaha, împletind.

Gândurile bătrânului erau duse departe, în trecut, în timp ce gândurile fetei se duceau spre viitor.

Stând pe prag, el visa la zilele trecute când, prin prerii, vâna căprioare şi bizoni cu săgeţi fără greş, ori dobora din zbor pe zgomotoasa Va-Va, străpungea pasărea sălbatecă ce pleca spre sud, visa la marile bătălii de altădată şi se gândea ce mare era numărul celor ce veneau să cumpere săgeţi, fără de care nu puteau învinge-n lupte

— Ah, niciodată nu vom mai găsi luptători aşa de nobili, pe pământ, căci, azi, bărbaţii sunt ca femeile, nu folosesc drept arme decât vorbele! pe când Minnehaha visa la un tânăr, zvelt şi hotărât. Într-o dimineaţă din primăvara trecută, venise să ia săgeţi de la tatăl ei, poposise pentru hodină în vigvamul lor; la despărţire, multă vreme nu se-ndurase să-i părăsească, privind mereu îndărăt.

Şi-l auzi pe tatăl ei lăudându-l, lăudându-i multă vreme curatul şi înţelepciunea.

Oare, va mai veni el să cumpere iarăşi săgeţi?

Ochii îi rămâneau visători, în vreme ce, leneşe, mâinile îi rătăceau, lucrând.

Astfel, tatăl şi fiica, pierduţi în vise, auziră dintr-odată paşi, auziră foşnet între crengi.

Deodată, apăru-n faţa lor, ieşind din tufiş cu căprioara pe umăr, veselul şi luminosul Haiavatha.

Imediat, bătrânul Făurar de Săgeţi îşi ridică ochii şi lăsă neterminată săgeata.

Îndreptându-se-n întâmpinare, îl pofti pe cel sosit să-i calce pragul, spunându-i:

— Bine-ai venit, Haiavatha!

La picioarele Apei-Care-Râde, Haiavatha depuse povara sa, roşia căprioară, pe care-o aducea pe umeri; fata ridică privirile spre el şi, mulţumindu-i cu glasul şi cu privirile, îi zise:

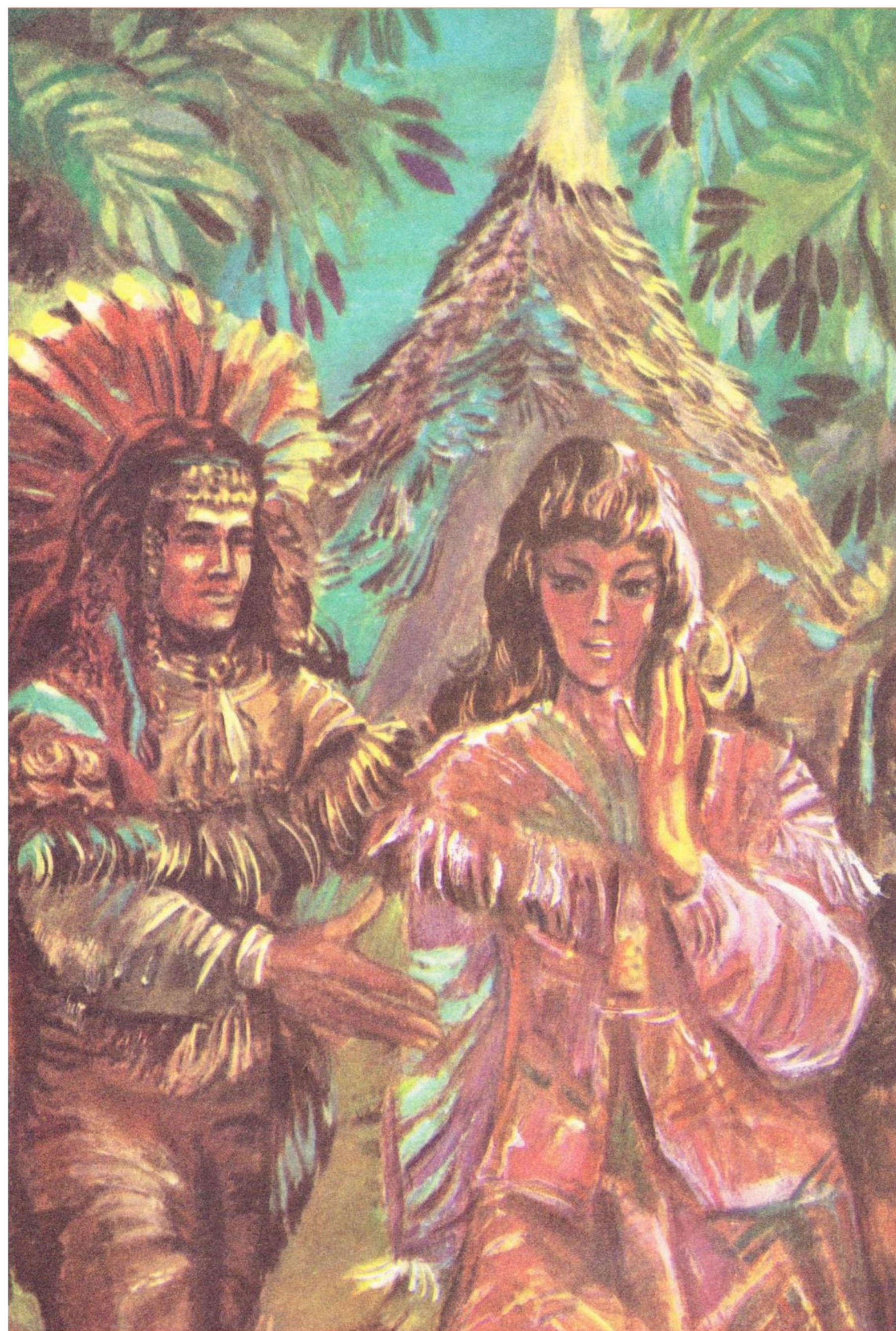
— Bine-ai venit, Haiavatha!

Şi după vorbă lungă, cu multe ocolişuri, Haiavatha începu:

— Sunt atâţia ani de lupte şi este atâta sânge vărsat! Iată, a venit vremea, în sfârşit, să se aştearnă pacea între Ojibvei şi Dacoţi.

Şi, pentru ca pacea aceasta să fie trainică, pentru ca inimile

noastre să fie mai puternic strânse, cutez să vă cer de soţie pe Minnehaha, Apa-Care-Râde, cea mai frumoasă dintre femeile Dacotei.



Bătrânul Făurar de Săgeţi şovăi o clipă. Înainte de a răspunde trase din pipă în tăcere, privindu-l pe Haiavatha cu mândrie, apoi pe Minnehaha, Apa-Care-Râde, cu dragoste.

Şi grav, răspunse:

— Da, dacă Minnehaha o să vrea! Lasă-ţi inima să glăsuiască, Minnehaha!

Iar Minnehaha cea frumoasă şi veselă, mai veselă ca totdeauna, se alătură lui Haiavatha, şi-i spuse, roşindu-se toată:

— Da! Te voi urma, soţul meu!

Şi astfel se logodi Haiavatha cu fiica bătrânului Făurar de Săgeţi al Dacoţilor.

Şi părăsi vigvamul, ducând-o cu el pe Apa-Care-Râde; merseră mână-n mână prin păduri şi prerii; îl lăsară pe bătrân însingurat, în prag, ascultând căderea cascadelor, strigând de departe:

— Adio, Minnehaha!

Iar bătrânul Făurar de Săgeţi, întors la treaba lui, se opri în pragul vigvamului său, spunându-şi: «Va să zică, astfel ne părăsesc fiicele noastre, pe care le iubim şi care ne iubesc. De-abia ajung să ne fie de folos în gospodărie, când îmbătrânim şi ne sprijinim pe ele, că vine un tânăr cu pene strălucitoare, iar ele-l şi urmează, lăsându-ne singuri».

Minimală a fost călătoria prin codrii nesfârşiţi, peste prerii şi munţi.

Lui Haiavatha drumul i s-a părut scurt.

O lua pe Minnehaha-n braţe s-o treacă peste ape şi i se părea uşoară ca o pană din penele de pe fruntea lui.

Toate vânturile preriei îi ajutau, toate stelele le vegheau somnul; chiar veveriţa Adjidomo ieşea din scorbură să le vegheze liniştea somnului.

Iepurele Vabasso se ferea din drumul lor, apoi sta la pândă-n marginea drumului şi-i privea curios pe cei doi logodnici.

Încântătoare călătorie! Toate păsările ciripeau în cale cântece de fericire.

Din cer, soarele îi privea printre crengile arborilor:

— O. Copiii mei, dragostea este lumină de soare, ura este întunecată; viaţa e făcută din umbră şi lumină. Să stăpâneşti prin dragoste, Haiavatha!

Iar luna le spunea, pe vreme de noapte:

— O, copiii mei, ziua n-are hodină; noaptea este liniştită;

bărbatul este puternic, femeia este slabă. Să stăpâneşti prin răbdare. Minnehaha!

Şi, tot călătorind astfel, Haiavatha aduse la ai săi raza de lună, scânteierea stelelor, lumina vieţii, pe Minnehaha, Apa-Care-Râde, cea mai frumoasă femeie de pe meleagurile Dacoţilor, din ţara femeilor frumoase.



LA NUNTA LUI HAIAVATHA

Vă voi povesti, deci, cum Po-Puk-Kivis, frumosul Yenadiz, a dansat la nunta lui Haiavatha; cum Ciaibaibos, cel mai fermecător dintre cântăreţi, a cântat cântece de iubire şi de dorinţă, cum Yagu – marele palavragiu, cel mai minunat povestitor de isprăvi, spuse straniile întâmplări pentru ca nunta să fie veselă, timpul să curgă mai vioi, oaspeţii să fie mai mulţumiţi.

Bogată fu petrecerea pe care Nokomis o pregăti pentru nunta lui Haiavatha!

Toate castroanele fură făcute din coajă de tei alb împletite şi lustruite cu grijă, toate lingurile – din corn de bizon negru, neted şi lucios.

Solii cutreierară tot satul, purtând ramuri de salcie – simbol al petrecerii, însemnul chemării la nuntă. Şi cei poftiţi se adunară îmbrăcaţi în cele mai frumoase veşminte: scurte de blană şi centuri bătute-n scoici, mărgele şi perle, splendide sub vopsiturile şi penajele lor.

Mai întâi gustară din nisetrul Nahma, apoi ştiuca Maşkenosa, pescuită şi gătită chiar de bătrâna Nokomis; apoi li s-a adus carne uscată, carne uscată şi măduvă de bivol, ciolan de căprior şi muşchi de bizon, plăcintă galben-aurie de Mondamin-porumbul şi din orez sălbatec de apă.

Dar fericitul Haiavatha, preafrumoasa Apa-Care-Hâde şi Nokomis cea mereu atentă nici n-au gustat din bucatele-ntinse-n faţa lor, veghind numai ca invitaţii să fie îngrijiţi cum se cuvine.

După ce sfârşiră de mâncat, bătrâna Nokomis, vioaie şi bucuroasă, le-a-ntins Pipa Păcii, făcută de ea din pământ roşu, şi aduse o tolbă de vidră plină cu tutun din miazăzi, amestecat cu coajă de salcie roşie, cu ierburi şi frunze aromate.

Apoi zise:

— O, Po-Puk-Kivis, dansează-ne jocurile tale vesele, măcar dansul Cerşetorului; înveseleşte invitaţii; fă-i să se simtă şi mai bine!

Atunci, frumosul şi elegantul Po-Puk-Kivis, trândavul Yenadiz, veşnicul tăciune de discordie pe care tribu-l poreclise «Uraganul Nebun», se ridică şi merse-n mijlocul oaspeţilor; era iscusit în sport şi-n scamatorii, în veselul dans al Paşilor pe Zăpadă, în jocuri cu paleta şi cu mingea; era iscusit în jocuri de noroc cum ar fi jocul Cupei şi-al Pionilor, sau – jocul Sâmburelui de Prună.

Cu toate că războinicii-i spuneau «Inimă Slabă», lui Şago-daya-laşul puţin îi păsa de batjocura lor, căci el, elegantul Po-Puk-Kivis, era iubit de femei şi de fete.

El era-mbrăcat într-o scurtă de ciută albă, moale şi cu ciucuri de hermină, împodobit cu coliere scumpe; purta carâmbi din piele de căprior cu ciucuri de hermină şi ghimpi de arici şi mocasini de căprioară brodaţi şi-mpodobiţi cu perle: pe cap avea pene de lebădă, iar la călcâie avea prinse cozi de vulpe. Vopsit cu dungi roşii şi galbene, albastre şi verzi, chipul lui Po-Puk-Kivis strălucea; pletele lui subţiri unse cu ulei şi-mpletite; împănate cu fire de iarbă aromată. Îi cădeau pe frunte-n şuviţe – ea nişte cosiţe de femeie.

Astfel, în mijlocul invitaţilor, în sunet de fluier şi de tobe şi de glasuri, a-nceput el jocurile vrăjite.

Într-un ritm solemn, începu domol, cu paşi lenţi şi mişcări uşoare, când înainte, când înapoi, cu ochii scânteind în soare, mergând dulce ca o panteră, apoi mai repede şi tot mai repede, se roti într-un cerc. Apoi în vârtejuri în jurul vigvamului, până când frunzele smulse o luară după fuga lui, iar vântul şi pulberea îşi începură vârtejurile-n jurul lui: dansă astfel de-a lungul malului nisipos al strălucitorului Lac de Sus: tropăi pe nisip şi-l spulberă cu sălbăticie în văzduh, în vârtejuri, până când vântul se făcu uragan, iar nisipul, vânturat şi cernut ca nişte viscole de omăt peste meleag, îngrămădi adevărate dune de nisip. Munţii de Nisip din Nego-Vodju!

Astfel dansă Po-Puk-Kivis dansul Cerşetorului şi-ntorcându-se stătu la loc, râzând mulţumit şi răcorindu-se cu evantaiul din pene de curcan.

Apoi cântă Ciaibaibos, un cântec de dragoste, după care Yagu îşi începu fantastica lui povestire. Ascultaţi-o.





FIUL LUCEAFĂRULUI DE SEARĂ

— Ce vedem oare, departe, departe, spre vest? Soarele să coboare peste întinderea potolită a apelor? Lebăda Roşie, oare, rănită de săgeţi fermecate, să fi inundat talazurile cu un roşu aprins înflorind în văzduh penetul însângerat?

Da, soarele coboară şi s-afundă-n ape; tot cerul este purpuriu, toată apa înroşită!

Ba, nu! Lebăda Roşie, când înoată, când s-afundă-n ape; aripile-i sunt rătăcite spre cer; apele sunt înecate de sângele ei.

Şi, sus, sus de tot. Luceafărul de Seară, rămas în amurg, tremură şi se topeşte în această purpură!

Ba nu! E un colier Vampun pe care Marele Creator îl poartă peste

haină, când trece liniştit prin ceruri.

În toiul nunţii, Yagu zise spre ceilalţi, arătându-le cerul împurpurat:

— Priviţi! Priviţi Luceafărul de Seară!... Ascultaţi în linişte, pentru că acum se aude minunata cântare a lui Osseo, a lui Osseo, fiul Luceafărului de Seară.

În vremuri tare străvechi, aproape de-obârşia tuturor lucrurilor, pe când Cerul era mult mai lângă noi şi zeii mult mai familiari, trăia prin pământul nordic un vânător cu cele zece copile ale sale. Şi erau aceste copile tinere şi frumoase, înalte şi zvelte ca ramura de răchită. Dar Ovinni, cea mai mică dintre ele, cea mai hotărâtă şi mai ciudată, era şi cea mai frumoasă.

Şi nouă fete luară de soţi nouă războinici, vioi şi puternici. Ovinni, însă, îl luă pe bătrânul Osseo, sărac şi urât, covârşit de vârstă, slăbit de tuse, tuşind toată ziua ca o veveriţă. Dar ce bun era sufletul lui Osseo, coborât din Luceafărul de Seară, steaua gingăşiei şi a iubirii! Focul sacru al acestui astru ardea în pieptul lui Osseo, frumuseţea astrului – în cugetul lui, misterul astrului – în sufletul lui, strălucirea astrului – în cuvintele lui.

Ceilalţi, teferi şi frumoşi, o arătau cu degetul, luând-o în râs. Ea, însă, le zicea:

— Nu-mi pasă de voi! Nu-mi pasă de centurile voastre bătute-n colier, nici de penele voastre zugrăvite, nici de batjocura voastră! Sunt fericită cu Osseo!

Într-o zi, cum mergeau câteşi zece surorile împreună cu soţii lor, îmbătrânitul Osseo păşea-ncet, încet, prin ceaţă şi prin negura serii, alături de frumoasa Ovinni; ceilalţi flecăreau voioşi, doar ei amândoi mergeau tăcuţi. Osseo privea necontenit şi fix la cerut de vest şi-adeseori stătea în loc privind şi plângându-se Luceafărului de Seară, înduioşătoarea Stea a Femeii.

Ceilalţi îl auziră murmurând:

— Ah! Şoven-nemeşin, Nosa! Fie-ţi milă de mine, Tată!

— Ia, ascultaţi! zise sora mai mare. Se roagă de tatăl său! Ce păcat că acest nenorocit bătrân nu se-mpiedică o dată-n drum, că nu-şi rupe o dată gâtul dintr-o căzătură!

Şi izbucniră toţi în râs. Încât răsuna pădurea de râsetele acelea nelalocul lor!

Peste drumul ce străbătea codrul, zăcea un stejar dezrădăcinat de furtuni, un uriaş trunchi de stejar – pe jumătate acoperit de foi şi muşchi, sub care mustea mucegai; şi se fărâmiţa zi de zi acest

trunchi uriaş şi găunos. Osseo, cum îl văzu, se şi aruncă în scorbura larg căscată, scoţând un strigăt de disperare.

Şi, iată minunea:

Pe-o parte intră un bătrân zbârcit, ponosit şi sărac, iar pe cealaltă ieşi un tânăr înalt şi drept, frumos şi puternic!

Lui Osseo îi fuseseră redate tinereţea şi frumuseţea.

Dar ce stranie compensaţie pentru el şi pentru Ovinni, credincioasa lui soţie! Căci ea fusese, totodată, preschimbată într-o bătrână, iar surorile şi soţii lor începură să râdă de ea, stârnind larmă în pădure cu-acele dezmorţite râsete. Însă Osseo nu se depărtă de Ovinni: cu paşi încetiniţi mergea alături de ea, lua-n mâinile lui mâna ei înnegrită şi uscăţivă ca frunzele de stejar iarna, îi zicea «iubita mea», o dezmierda cu vorbe dulci şi înduioşătoare.

Şi-ajunseră la locul sărbătorii; stătură chiar în vigvamul închinat Luceafărului de Seară – gingaşa Stea a Femeii.

Iar Osseo, pierdut într-o visare fără capăt, se cufundă în visul său; nu gusta nici din mâncăruri, nu gusta nici din băuturi, ci sta ca un rătăcit, privind mai întâi pe Ovinni, apoi cerul scânteietor de deasupra.

Şi nu ştiu cum, în larma petrecerii, se auzi un glas ce cobora din depărtările-nstelate, un murmur grav, armonios şi dulce.

Şi glasul acesta spuse:

— O, Osseo, tu cel mai drag dintre toţi copiii mei! Toate farmecele vrăjitorilor, ţoale puterile ascunse ale râului, toate farmecele care te legau au fost nimicite! Vino la mine, Osseo, vino! Gustă din mâncărurile-ntinse dinainte-ţi: ele sunt binecuvântate şi fermecate: în ele sunt puteri vrăjite, care te vor schimba în spirit.

Aceleaşi vrăji vor lucra şi asupra prietenilor tăi de drum; aceste femei nu vor mai îndura muncile zilnice: ele se vor preschimba în strălucitoare păsări de-o frumuseţe stelară, dăruite cu miraculoasa splendoare a cerurilor şi a norilor înserării.

Ceştile şi vasele voastre nici o clipită, măcar, nu vor mai fi de argilă: ceştile voastre vor fi de perle, iar vasele de argint.

Şi numai Osseo înţelegea murmuru-ndepărtat; ceilalţi nu auzeau decât o muzică, un concert de păsări îndepărtate, murmru-nsinguratei păsări Vevoneissa, ce cântă în adâncuri de pădure.

Apoi vigvamul începu să tremure; da, începu să se mişte, să se clatine; şi ei se simţiră înălţându-se, înălţându-se uşurel, în aer, trecând dincolo de-ntunecimea arborilor, în lumina umedă şi înstelată.

Priviţi: castroanele de lemn se făcură cochilii şi perle.
Priviţi: văsăria de argilă se făcu toată numai de argint!
Stâlpii vigvamului – sunt scânteietoare bare de argint, iar pe acoperiş parcă strălucesc elitre de scarabei!
Atunci privi şi Osseo în jur, şi ce văzu? Surorile frumoasei Ovinni cu soţii lor se preschimbaseră în păsări cu penaj multicolor, şi-n felurite păsări: gaiţe, coţofene, mierloi, sturzi.
Şi păsările săreau, ciripeau, cântau, mişcau capetele, îşi în foiau penele, se-mpăunau şi-şi răşchirau cozile în evantaie.
Numai Ovinni nu fusese preschimbată în nimic.
Tăcuta, prăpădită, zbârcită, bătrână şi urâtă privea cu nemărginită tristeţe spre celelalte.
Osseo îşi ridică încă o dată ochii şi începu iarăşi o rugăminte îndurerată, într-un strigăt cum doar stejarul din pădure l-ar fi mai putut scoate.
Şi, dintr-odată, soţia lui îşi recăpătă tinereţea şi frumuseţea; îmbrăcămintea ei pătată şi zdrenţuită se preschimbă în blană de hermină, iar toiagul ci se prefăcu într-o pană, da, da, într-o pană de argint strălucind!
Şi Osseo atârnă colivia, apoi de-ndată intră cu Ovinni să-l asculte pe Stăpânul, Luceafărul de Seară, părintele său, care-i zicea:
— O, Osseo al meu, mi s-a făcut milă de tine şi ţi-am redat tinereţea şi frumuseţea; am prefăcut în păsări cu penet colorat pe cele noua surori cu soţii lor cu tot, drept pedeapsă că te-au luat în râs atunci când erai un bătrânel în care ei n-au ştiut să vadă nici inima înflăcărată, nici tinereţea veşnică. Numai Ovinni cea credincioasă ţi-a văzut inima şi te-a iubit!
În acea locuinţă de-abia luminată pe care-o străvezi prin aburi, pe dreapta, într-o mică şi-ndepărtată stea scânteietoare, trăieşte pizmaşul spirit al Răului, Vebino vrăjitorul, cel care te prefăcuse-n bătrân. Ia seama, ca nu cumva razele lui să cadă asupra-ţi, căci focurile pe care le-mprăştie-n jur sunt vrăji puternice, sunt săgeţi de care el se foloseşte împotrivă-ţi.
Ani mulţi, în pace şi în fericire, pe liniştitul Luceafăr de Seară, ani mulţi în pragul vigvamului a rămas colivia cu păsări, plină de cântece şi de fâlfâitul aripilor.
Iar frumoasa şi credincioasa Ovinni născu un băiat al lui Osseo, frumos ca mamă-sa şi curajos ca tatăl său.
Şi, când se făcu băiatul mare, Osseo îi făcu un arc pentru joacă şi-i puse săgeţi la brâu; deschise apoi colivia de argint şi slobozi

toate păsările pentru ca să le poată ţinti băiatul.

Şi păsările se roteau, se vălătuceau, în cerc şi iar în cerc, umplând Luceafărul de Seară c-un ciripit de bucurie şi de prospeţime, umplând Luceafărul de Seară cu strălucirea şi scânteierea penetului lor!

Iar micul vânător întinse arcul, slobozi o săgeată, slobozi o săgeată iute şi ucigătoare spre una dintre păsările cu aripi strălucitoare, iar pasărea căzu la picioarele lui, rănită de moarte!…

Dar… ce preschimbare miraculoasă! Nu era o pasăre ceea ce el văzu înainte-i; era o preafrumoasă femeie tânără, cu o săgeatâ-nfiptă-n piept.

De cum începu să curgă sângele ei pe planetă, pe sfântul Luceafăr de Seară, tot ce ţinea de vrăjitorie pieri ca prin farmec; ciudata vrajă îşi pierdu puterea; micul arcaş se simţi dintr-odată coborând, coborând ca dus de nevăzute mâini, scufundându-se-n spaţii goale, pe urmă trecând, mai jos, prin nouri şi ceţuri şi, apoi, iată-l pe-o insulă, o insulă Verde şi năpădită de iarbă, în inima Marei Ape a Mării, în inima strălucitorului Lac de Sus. Şi văzu, coborând în urma lui, toate păsările cu pene lucitoare, bătând, bătând egal din aripi, lăsându-se mai jos, tot mai jos, ca frunzele colorate de mirajele toamnei.

Chiar casa cu stâlpi de argint şi acoperişul că elitrele scarabeului coborî pe insulă, adusa, lin, de vânturile cerului şi, în ea, veniră bunul Osseo şi Credincioasă Ovinni.

Păsările îşi recăpătară chipurile omeneşti, dar nu şi statura: ele rămaseră măruntele fiinţe-pitici Puk-Vedjisi asemănători elfilor; în nopţile de vară, când străluceşte Luceafărul de Seară, ele se prind mână de mână şi joacă pe istmurile stâncoase ale insulei, pe nisipul ţărmurilor întinse. Locuinţa lor scânteietoare se vede încă în serile liniştite de Vară. Pescarul, pe ţărm, aude, uneori, murmurul lor fericit, le vede, uneori, jucând în lumina stelelor.

…Când nemaispusa poveste se sfârşi, Yagu, rotindu-şi privirea peste cei ce ascultau încremeniţi, adăugă solemn:

— Eu cunosc oameni asemenea lui Osseo! Tovarăşii de drum nu-i înţeleg, ba chiar îi iau în râs şi-i ocărăsc… Din povestea asta să ţineţi minte soarta batjocoritorilor!

Toţi invitaţii ascultară atenţi minunata poveste, râzând, aplaudând şi murmurându-şi unul altuia:

— Din câte pricep, se zugrăveşte pe el însuşi.

Şi, iată, se apucă Ciaibaibos şi spune un cântec de dragoste, dulce şi gingaş, plin de tristeţe, cântând plângerea unei fete ce visa la iubitul ei, la Algonquin:

«Când mă gândesc la cel ce mult mi-e drag,
Ah, da, mă gândesc la dragul meu,
Cină inima mi-e plină de amintirea lui,
O, iubitul meu, Algonquin!

Ah, da! Când l-am părăsit,
Mi-a atârnat colierul la gât,
Ca o chezăşie a dragostei, colierul.
O, dragul meu, o, Algonquin!

Am să vin la tine, mi-a murmurat,
Ah, da! În ţara ta natală.
Lasă-mă să vin la tine! mi-a murmurat,
O, el, dragul meu, Algonquin!

Departe, foarte departe, i-am răspuns,
Da, ah, da! I-am zis,
Foarte departe-i ţara mea natală,
O, dragul meu, o, Algonquin!

Când am privit în urmă să-l revăd,
Din locul despărţirii noastre,
El privea încă spre mine,
O, dragul meu, o, Algonquin!

Lângă copac stătea încă-n picioare,
Ţinându-se de-un arbore căzut
De-un arbore căzut în ape,
O, dragul meu, o, Algonquin!

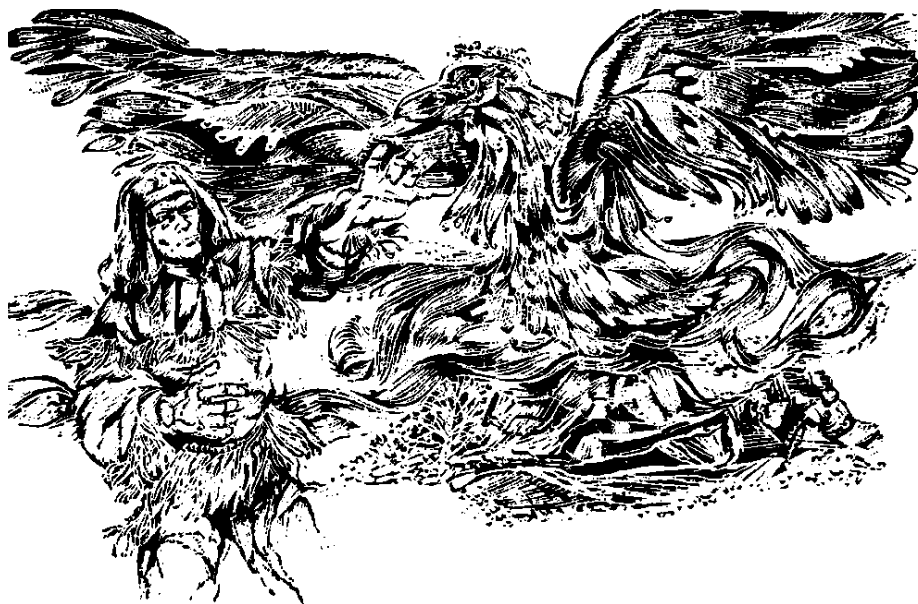
...Şi iarăşi mă gândesc la cel ce mi-este drag,
Ah, da, mă gândesc la dragul meu,
Şi inima mi-e plină de amintirea lui.
O, dragul meu, o, Algonquin!»

Astfel decurse nunta lui Haiavatha, cu dansurile lui Po-Puk-Kivis,

miraculoasa poveste a lui Yagu şi cântecele lui Ciaibaibos.

Apoi petrecerea s-a sfârşit, iar invitaţii s-au despărţit, lăsându-l pe Haiavatha fericit cu noaptea şi cu Minnehaha.





BINECUVÂNTAREA CÂMPULUI CU PORUMB

Zi-i acum, o cântare a lui Haiavatha, despre zilele fericite, care veniră pe meleagurile Ojibveilor, meleagurile dragi şi liniştite!

Cântă-ne tainele lui Mondamin,
cântă-ne binecuvântarea Câmpului cu Porumb!

Securea sângeroasă a fost îngropată; la fel teribila ghioagă şi căngile şi armele, iar ţipetele de luptă demult au fost uitate.

Domneşte pace între neamuri: vânătorii colindă fără frică, vânează căpriorul şi castorul, îşi construiesc luntrii de mesteacăn, pescuiesc peşte în lacuri şi-n râuri; femeile muncesc fără să fie prinse de vrăjmaşi, strâng orezul sălbatec în prerii, scot miere din

gladiş, tăbăcesc pieile de căprior şi de castor.

De jur-împrejurul fericitului sălaş freamătă Câmpul de Porumb, verde şi strălucitor; penele verzi ale lui Mondamin, ce se leagănă, şi mătasea-i moale şi-nsorită acoperă toate întinderile;

Primăvara, femeile însămânţează câmpul întins şi roditor, îl învelesc pe Mondamin, toamna ele strâng ştiuleţii galbeni, strâng frumuseţile lui Mondamin, aşa cum le-a învăţat Haiavatha.

Într-un an, pe când câmpul fusese însămânţat, Haiavatha, gânditor şi înţelept, spune către Minnehaha, nevasta sa, Apa-Care-Râde:

— La noapte, ai să te duci să binecuvântezi Câmpul cu Porumb. Să tragi în jurul lui un cerc magic, care-l apără împotrivă distrugerii, mănitului, insectelor şi îngheţului, împotriva lui Vegmin-hoţul de porumb şi împotriva tâlharului de ştiuleţi. La noapte, când va fi linişte adâncă, şi când toate vor fi cufundate-n noapte, când Nepahvin-duhul Somnului închide uşile vigvamurilor, atunci când nici un ochi nu te va putea vedea şi nici o ureche nu te va putea auzi, părăseşte-ţi patul în linişte, lasă-ţi alături toate veşmintele; acoperită de-ntuneric ca de haine, încinsă numai de pletele tale, să mergi de jur-împrejurul ogorului pe care-l semănaşi, pe marginea ogorului cu porumb! Câmpul o să rodească mai bine, păşii tăi vor însemna-n jurul câmpului un cerc magic, pe care nu-l vor putea frânge nici tunetele, nici rugină, nici viermele, nici altă gânganie. Nu-l va frânge nici libelula Kvo-Ne-Şi, nici păianjenul Sobbikasi, nici lăcusta Po-Puk-Kina, nici chiar puternica omidă Ve-Mok-Kvana cu piele de urs, ea, regina omizilor.

În vârful arborilor din preajmă, sta atent Kagahghi-Regele Ciorilor, cu pâlcul său de negri răufăcători, cu ciorile înfometate şi corbii flămânzi.

Şi-atât îşi râseră de vorbele lui Haiavatha, încât toţi arborii, stârniţi de râsetele lor, îşi loveau crengile, mişcându-le-n văzduh.

— Ia ascultaţi, ziceau, ascultaţi-l pe Omul înţelept! Ascultaţi ce complot pregăteşte Haiavatha împotriva noastră!

Şi, când se lăsă noaptea mută şi neagră peste câmpuri şi păduri, când în adâncul codrilor de brazi Vevoneissa îşi spuse plângerea, iar Nepahvin-duhul Somnului închise toate uşile vigvamurilor, Apa-Care-Râde, Minnehaha, se sculă din pat şi-şi lăsă alături toate veşmintele; îmbrăcată şi ocrotită de-ntuneric, fără teamă şi fără să-i fie ruşine de cineva, înscrise cercul magic şi sacru, cu paşii săi, în jurul ogorului cu porumb. Nimeni nu i-a văzut frumuseţea-n

întuneric, afară de Miezul Nopţii; nimeni – doar Vevoneissa i-a auzit palpitaţia pieptului. Ghiuşkevain, întunericul, a-nvelit-o-n mantia sa, aşa ca nimeni să nu se poată făli că i-a văzut frumuseţea nemaivăzută şi să spună:

— Eu am văzut-o!

Dis-de-dimineaţă, Kagahghi-Regele Ciorilor adună pe vârful arborilor tot stolul său negru şi prădalnic: Ciori şi mierloi, gaiţe şi corbi.

Apoi, la iuţeală şi fără teamă, Coborî pe câmpul lui Haiavatha pe mormântul lui Mondamin.

— Îl vom sfâşia pe Mondamin din pământul în care este-ngropat, în ciuda tuturor cercurilor magice trase de Minnehaha, Apa-Care-Râde.

Dar Haiavatha, bănuitor şi mereu atent şi ager, auzise râsul lor prostesc, încă de pe când îi luau vorbele-n derâdere din vârful arborilor.

«Kau! gândise el. Kau, prieteni corbi, am să vă dau eu o lecţie, de n-o să mă uitaţi câte zile o s-aveţi!»

Şi se trezise înainte de vărsatul zorilor, întinse capcane şi apoi, ascuns într-o tufă, aştepta să se lase pe Ogor ciori şi mierloi, gaiţe şi corbi.

În curând, veniră şi păsările prădalnice, ţipând şi-nmulţindu-se mereu, aşezându-se pe ogorul cu porumb, trăgând neruşinat cu ciocul şi cu ghearele.

Şi cu toată viclenia şi-nşelătoria lor, cu toată iscusinţă lor în şiretenia luptelor, nu simţiră pericolul înainte de a-şi fi prins ciocul în laţ, de-a fi prizonierii capcanelor lui Haiavatha.

Acum ieşi din ascunziş şi Haiavatha şi veni cu-o înfăţişare aşa de-nfricoşătoare, încât intră spaima-n tot stolul prădalnic.

Fără milă începu să le ucidă în stângă şi-n dreapta, câte zece, câte douăzeci dintr-o lovitură.

Apoi le ridică-n ţăruşi, în jurul câmpului, ca pe nişte sperietori, drept semn al răzbunării lui şi semn pentru alţi prădători.

Numai pe Kagahghi şeful, Kagahghi-Regele Ciorilor, l-a cruţat. Şi Haiavatha îl legă pe acoperişul vigvamului său, cu-o funie din coajă de ulm.

— Kagahghi, corbule, şef al tâlharilor, tu care-ai pus la cale tâlhăria aceasta, am să te păstrez ca ostatec al poporului tău, drept gaj al bunei tale purtări.

Şi, în lumina soarelui de dimineaţă, îl lăsă acolo. Iar Kagahghi,

furios, înnebunit, bătea cu turbare din aripile negre, chemându-i zadarnic pe-ai săi, încercând zadarnic să-şi recapete libertatea.

Veni vara. Savondasi bătea cu aer cald şi, din pământul sudului îşi trimitea căldura, sărutul său dulce, fierbinte.

Porumbul a crescut şi s-a copt în toată splendoarea sa verde şi galbenă de mătase şi pene. Ştiuleţii porumbului, plini şi lucitori, râdeau ieşind în afară din teaca verde.

Atunci, bătrâna Nokomis spuse către Minnehaha:

— A venit şi Luna Foilor Căzătoare. A fost strâns tot orezul sălbatec; porumbul e copt şi gata de cules. Să mergem să-l culegem pe Mondamin, să-i strângem penele şi ştiuleţii.

Şi, împreună, luară cu ele şi pe celelalte femei, chemară pe flăcăi şi pe fete la culesul porumbului,

Bătrânii şi luptătorii fumau la umbra pinilor aromaţi.

Ei priveau în linişte munca veselă a femeilor şi tinerilor, le ascultau sporovăială, râsul şi cântecele. Ascultau cum încearcă să imite ţarca, sau gaiţa, sau prigonii.

Dacă vreo fetişcană găsea un ştiulete roşu-roşu ca sângele, ceilalţi izbucneau:

— Neşka! Priviţi! Neşka! Ea va avea în curând un iubit. Va avea un soţ minunat!

Iar bătrânii aprobau din locul lor de sub pini:

— Ugh! Da!

Când găseau un ştiulete strâmb, veşted, lovit de cărbune, se-apucau să şchioapete, imitând vreun bătrân cocoşat şi să cânte:

— Vegmin, hoţul de porumb! Paimosaid, ce roade porumbul! Voia-bună a lor se-ntindea iute din câmpul cu porumb până departe, la vigvamul lui Haiavatha, unde Kagahghi-Regele Corbilor cârâia îngrozitor, zbătându-se cu turbare.

Iar bătrânii, din locul lor de sub pini, îi aprobau:

— Ugh! Da!





SEMNELE SCRIERII

Si-ntr-o vreme, Haiavatha zise:

— Vai, toate lucrurile pier, toate dispar! Bătrânii nu mai ţin minte marile lor obiceiuri: nici faptele de arme ale vitejilor, nici isprăvile vânătorilor! Toată ştiinţa Misilor, toată iscusinţa Vebinilor, toate visele miraculoase ale prorocilor cad în neagra uitare!

Marii oameni mor şi sunt uitaţi! Înţelepţii vorbesc, dar gândurile lor se sting în urechile care ascultă şi n-ajung la generaţiile viitoare, cele ce aşteaptă încă înainte de naşterea lor, în marele şi misteriosul întuneric, zilele ce vor veni! Pietrele funerare ale părinţilor nu sunt gravate cu nici un însemn. Cine hodineşte în aceste morminte? Nu ştim nimic! Ştim doar că ei au fost părinţii noştri.

Dar ai cui părinţi, ai cui prieteni? Din ce străvechi Totem sunt

coborâtori? Din vultur, din urs ori din castor? Nu ştim nimic! Ştim doar că ei au fost părinţii noştri.

Faţă-n faţă vorbim unii cu alţii, dar cum să vorbeşti cu cei ce nu sunt de faţă?

Noi nu putem glăsui aşa fel încât să ne audă şi prietenii de departe!

Noi nu putem trimite o veste pe care solul să n-o cunoască, pe care să n-o schimbe, s-o trădeze sau s-o dezvăluie altcuiva!

Astfel gândea Haiavatha, rătăcind singuratic prin pădure, căutând să mărească binele adus poporului său.

Scoase din tolbă nişte culori şi pe coaja netedă de mesteacăn înscrise câteva semne misterioase, desenă nişte chipuri stranii, aşa fel încât fiecare avea un sens, fiecare isca parcă vreo câteva cuvinte sau câteva gânduri.

Ghitci-Manitu cel Puternic, însuşi Stăpânul Vieţii, era însemnat sub formă de ou, un ou care proiectează linii în cele patru vânturi. «Marele-Spirit se găseşte pretutindeni» – acesta era tâlcul acestui simbol.

Mitci-Manitu cel Puternic, însuşi teribilul Spirit al Răului, era însemnat ca un şarpe, ca Kinebik-Marele şarpe. «Târâtorul Spirit al Râului este fals şi viclean» – acesta era tâlcul acestui simbol.

Apoi însemnă Viaţa şi Moartea prin cercuri: albe – cercurile Vieţii; negre – cercurile Morţii.

Însemnă soarele, luna şi stelele, omul şi animalul, peştele şi reptila, pădurile, munţii, lacurile şi râurile.

Întinse o linie dreaptă, însemnând pământul; deasupra, un arc, însemnând cerul, se-mpărţea în două: o parte albă – ziua; una smălţată cu stele – noaptea; un punct la dreapta însemna răsăritul soarelui; un alt punct la stânga însemna asfinţitul. Alt punct, sus, însemna miezul nopţii şi nişte linii tremurătoare, coborând, însemnau ploile şi norii.

Urmele unor paşi mergând spre un vigvam erau semnele ospitalităţii, oaspeţi adunaţi; nişte mâini însângerate, cu pumnii ridicaţi, erau simbolul distrugerii, semnul vrajbei.

Odată sfârşite toate aceste semne, Haiavatha le arată poporului său ce privea uimit şi începu să le dezlege tâlcurile, astfel:

— Vedeţi şi voi bine: pietrele funerare n-au nici un însemn, nici o parafă.

Duceţi-vă şi împodobiţi-le cu figuri. Fiecare să-şi înscrie simbolul familiei, să-nscrie Totemul ancestral pentru ca cei ce vor veni mai

târziu să le poată deosebi şi recunoaşte.

Iar pe acele pietre funerare încă neuitate, fiecare să-şi înscrie propriul Totem ancestral, simbolul familiei sale, figurile Ursului, Renului, Turturelei, Cocorului, Castorului, figuri răsturnate, pentru a însemna că şeful celor care poartă acest simbol odihneşte sub pământ în pulbere şi-n cenuşă,

Şi Jossakisii-profeţii, Vebinii-vrăjitorii şi vracii înscriseră pe scoarţă de copaci şi pe pielea sălbăticiunilor vânate simboluri ce însemnau poemele lor: pentru fiecare cântare – altă imagine, figuri misterioase şi înfricoşătoare, stranii şi pictate strălucit, fiecare cu tâlc, fiecare însemnând un cântec vrăjit.

Marele Spirit, Ghitci-Manitu cel care trimite lumina să străbată întinderile,

Marele Şarpe Kinebik, cu creasta sângerândă şi ridicată, care se târăşte privind cerul,

Soarele planând în spaţii şi Luna în scădere,
bufniţa şi vulturul, cocorul şi uliul,
cormoranul, pasărea magică,
oameni fără cap planând în văzduh,
trupuri lungite străpunse de săgeţi,
mâinile morţii întinse şi-nsângerate,
flamuri pe mormintele marilor căpitani stăpâni pe cer şi pe pământ,
Şi toate însemnele, ei le înscriseră pe coajă de mesteacăn şi pe piele de capră:
cântece de luptă şi cântece de vânătoare,
cântece de vraci şi de vrăjitorie,
toate fură cuprinse în aceste figuri,
căci fiecare avea un tâlc,
fiecare însemna alt cântec.
Nu fu uitat nici Cântecul Iubirii
subtilul sunet, cel mai puternic farmec al vrăjitoriei,
mult mai periculos ca vânătoarea sau războiul.

Şi iată cum fu scris Cântecul Iubirii, şi ce simboluri şi ce tâlcuri avea fiecare simbol:

mai întâi chipul unui om în picioare,
pictat c-un stacojiu strălucitor;

el este-ndrăgostitul, cântăreţul,
şi tâlcul lui este acesta:
«Vopseaua mea mă face mai puternic între toţi!»

Apoi omul stă jos şi bate în toba vrăjită;
iar tâlcul lui, acum, este acesta:
«Ascultă, căci glasul meu îţi cântă!»

Apoi, acelaşi om, adăpostit în vigvam; şi tâlcul e acesta:
«Voi veni să stau cu tine, după-ndemnul inimii!»

Apoi două chipuri, un bărbat şi o femeie, mână-n mână, şi aşa de-apropiaţi, încât par a fi unul singur, iar figura are tâlcul următor:
«Văd în inima ta, iar obrajii tăi sunt înroşiţi de emoţie!»

Apoi fata stă într-o insulă, în mijlocul insulei şi tâlcul este următorul:
«Oricât de departe ai fi,
de-ai fi-ntr-o insulă tare îndepărtată,
farmecul pe care ţi-l trimit,
puterea magică a iubirii este-aşa de puternică, încât,
te-aş atrage spre mine!»

Apoi, figura următoare o arată adormită şi, lângă ea, iubitul murmurând, s-audă ea în somn:
«Chiar dacă-ai fi-n pământul Somnului şi al Tăcerii,
şi-acolo te va ajunge glasul iubirii mele!»

Şi cea din urmă dintre figuri este o inimă-ntr-un cerc, într-un cerc magic, iar tâlcul ei grăieşte:
«Inima ta este deschisă şi inimii tale deschise-i vorbesc.»

Aşa-nvăţa-nţeleptul Haiavatha pe-al său popor toată arta Semnelor Scrierii, însemnate pe coaja umedă de mesteacăn, pe pielea albă de capră şi pe pietrele funerare ale vigvamului.



JELUIREA LUI HAIAVATHA

Dar, între timp, Duhurile Rele-Manitu, făcătorii Răului, urând înţelepciunea lui Haiavatha şi iubirea pentru Ciaibaibos, invidioşi pe prietenia lor credincioasă, pe vorbele lor înalte şi pe faptele lor, se înţeleseră cu toţii să-i aţâţe şi să le facă numai rău.

Haiavatha, înţelept şi prudent, îi zicea adesea lui Ciaibaibos:

— Să nu pleci singur prea departe, frate! Duhurile Rele ar putea să-ţi facă vreun rău!

Ciaibaibos, tânăr şi vesel, râdea scuturându-şi pletele negre ca de cărbune, şi-i răspundea dulce şi neînţelegător:

— Nu-ţi fie teamă pentru mine, de nimic, frate! Nu-mi vor ieşi în cale relele!

Cam pe când Piboan-iarna acoperea cu gheaţă Marea Apă a Mării, cam pe când fulgii de zăpadă fluierau în rotogoale prin frunzele uscate ale stejarilor şi acopereau pinii ca pe nişte acoperişuri de vigvamuri şi pe pământul întreg aşterneau linişte, Ciaibaibos a plecat, de unul singur, în adâncuri de pădure să

vâneze un cerb, fără să ţină seama de vorbele fratelui său, fără să se teamă de Duhurile Rele, înarmat cu săgeţi, încălţat împotriva iernii.

Prin viscol el urmări cerbul, până ajunse pe gheaţă, răpit şi înfierbântat de vânătoare.

Dar Duhurile Rele îl şi simţiseră şi-l urmăreau cu patimă.

Ele sparseră gheaţa sub paşii lui, îl smulseră-n afund, şi-l înveliră cu nisipul din adâncul apelor.

Enktahi-zeul apei, Zeul Dacoţilor, îl înecă în adâncurile lacului Ghitci-Ghiumi.

De pe limba de pământ unde se găsea, Haiavatha scoase un strigăt aşa de jalnic, de-ndurerat, încât bizonul se opri să-l asculte, lupii începură să urle-n prerie, iar depărtările detunau, răspunzând:

— Bem-vava!

Haiavatha îşi vopsi obrajii cu negru, îşi acoperi capul cu haina şi se opri-n vigvam, jeluindu-se amarnic. Rămase astfel şapte săptămâni, spunându-şi numai şi numai jalea nemăsurată:

— A murit dulcele cântăreţ, el, cel mai bun dintre toţi cântăreţii! Ne-a părăsit pentru totdeauna, ducându-se la Stăpânul muzicii, şi-al tuturor cântecelor.

O, Ciaibaibos, o. Fratele meu!

Şi deasupra lui Haiavatha, pinii trişti îşi mişcau coroanele verzi-întunecate, conurile împurpurate, suspinând odată cu el pentru a-l mângâia, amestecându-şi plângerea şi geamătul adânc cu jeluirea lui Haiavatha.

Veni primăvara şi întreaga pădure l-a căutat zadarnic pe Ciaibaibos. Râuşorul Sibovişa suspina şi suspinau cu apa trestiile.

Sus, pe crengile arborilor, pasărea albastră cânta, pasărea albastră Oveissa cânta:

— Ciaibaibos! Ciaibaibos! A murit dulcele cântăreţ!

De pe vigvam prigorul-gât-roşu, Opeci, cânta:

— Ciaibaibos! Ciaibaibos! A murit dulcele cântăreţ!

Şi noaptea, trecând prin păduri, rătăcea păpăluda, rătăcea şi plângea Vevoneissa:

— Ciaibaibos! Ciaibaibos! A murit dulcele cântăreţ, cel mai iscusit dintre toţi cântăreţii!

Vracii Misi, vrăjitorii Vebini şi profeţii Yossakizi veniră să-l vadă pe Haiavatha, într-o tăcută procesiune, fiecare ducând un săculeţ din piele de castor, de linx ori de vidră.

Când le auzi paşii apropiindu-se, Haiavatha îşi încetă plângerea.

Nu întrebă nimic, nu spuse nimic!

Îşi descoperi capul îndoliat, şi îşi şterse de pe obraji, tăcut şi liniştit, culoarea doliului.

Îi urmă, apoi, tăcut, până la Vigvamul Sacru.

Acolo ei i-au dat să bea o doftorie fermecată, făcută din mentă verde, Nahma-Visk, şi cu rădăcini de Vabeno-Visk cel cu mii de foi.

Începură să bată toba, să-nvârtă huruitoarele, să cânte singuri, apoi în cor, cântece vrăjite:

— Da, da, sunt eu! Eu însumi! Admira-mă!
Vorbeşte Marele Vultur Cenuşiu!
Veniţi, corbi-albi şi ascultaţi!
Tunetul puternic e sprijinul meu!
Şi ajutoare îmi sunt Duhurile Nevăzute.
Pot să le aud glasul chemând.
Din cer şi de pretutindeni le aud!
Cu-o suflare a mea pot să te fac mai tare!
O, frate al meu, Haiavatha, eu pot să te vindec!

— Hi-o-ha! răspundea corul.
Vey-e-vey! răspundea corul vrăjit.

— Toţi şerpii sunt prietenii mei!
Ascultă, îmi mişc penele de uliu!
Eu pot să-l ucid pe Meng-albul scufundar!
Pot să ţintesc în inimă, ucigător!
Cu-o suflare-a mea pot să te fac mai tare!
O, frate al meu, Haiavatha, eu pot să te vindec!

— Hi-o-ha! răspundea corul.
Vey-e-vey! răspundea corul vrăjit.

Da, da! Eu însumi. Vizionarul
Când vorbesc eu, vigvamul tremură,
nevăzute mâini mişcă totul!
Când merg eu cerul se-nclină
şi bubuie deasupra capului meu.
Cu-o suflare-a mea pot să te fac mai tare!
O, frate al meu, Haiavatha, eu pot să te vindec!
Ridică-te şi vorbeşte-mi, o, frate al meu, Haiavatha!

Toţi îşi trecură săculeţele fermecate pe lângă capul lui Haiavatha şi dansară-n juru-i, în cercuri simbolice.

Şi, deodată, ca un om trezit din vise,
el se ridică puternic şi dârz,
vindecat de toată nebunia ce-l cuprinsese.
Ca norii măturaţi de pe cer
pierindu-i toată tristeţea;
ca gheaţa măturată de pe ape,
pierindu-i tristeţea din inimă!

Toţi îl pomeniră pe Ciaibaibos, îl pomeniră pe fratele lui Haiavatha, din mormântul de sub ape, din nisipul lacului Ghitci-Ghiumi şi chemarea lor fu aşa de puternică, încât el îi auzi de-acolo, de unde dormea somnul cel greu.

Se sculă din nisip şi ascultă, auzi muzica şi cântecul, veni, cu supunere, la chemarea lor, până în pragul vigvamului, dar nu-l trecu, căci ei îl opriră.

Printr-o spărtură a uşii îi întinseră o torţă, apoi îl făcură Stăpânul Morţii, Stăpânul Tărâmului Duhurilor, zicându-i să aprindă focuri pentru toţi cei ce vor veni lângă el. Pentru taberele lor de noapte, cât va dura călătoria lor însingurată spre împărăţia lui Ponima, spre Tărâmul de Dincolo.

Ciaibaibos se-ndepărtă de satul său natal, din lăcaşul celor cunoscuţi, trecând, tăcut, de-a lungul pădurii: umbra lui Ciaibaibos se risipi uşor-uşor, cum inelele fumului în cele patru vânturi.

Pe unde trecea, crengile nu se mişcau.
Pe unde călca, iarba nu se culca.
Sub paşii lui frunzele scuturate nu foşneau.

Patru zile călători aşa scufundându-se pe drumul Morţilor, hrănindu-se cu fragii celor morţi, trecu şi râul melancolic, îl trecu pe-un trunchi plutitor, şi fu dus de Luntrea de Piatră pe lacul de argint până-n insulele celor Fericiţi, până pe pământul Fantomelor şi Umbrelor.

Înaintând cu greu, pe vremea călătoriei văzu tot felul de arătări ostenite, gâfâind sub poveri, încărcate de ghioage, de arcuri şi de săgeţi, de blănuri, de oale cu merinde dăruite de prieteni pentru

călătoria însingurată.

— Ah! îşi spunea el, de ce ne-or încărca cei vii astfel?

Mai degrabă ne-ar lăsa fără nimic, să postim, decât să ducem asemenea poveri în timpul călătoriilor noastre aşa de lungi!

Haiavatha se-ndepărtă-ntr-un târziu, mergând când spre est, când spre vest, pentru a-i învăţa pe oameni foloasele buruienilor, pentru a le arăta leacul împotriva otrăvii şi bolilor.

De-atunci au învăţat muritorii toată tainica artă a vindecării.



PO-PUK-KIVIS – URAGANUL NEBUN

Vă voi povesti cum Po-Puk-Kivis, poreclit «Uraganul Nebun», a mâniat satul cu nebuniile lui; vă voi povesti despre faptele lui rele, apoi despre fuga lui din faţa lui Haiavatha, despre nenumăratele lui prefaceri şi despre sfârşitul aventurilor lui.

Pe malurile Marei Ape a Mării, pe dunele din Nego-Vodju, aproape de strălucitorul Ghitci-Ghiumi, se afla coliba lui Po-Puk-Kivis. El era cel care, în vâltoarea lui, stârnise nisipurile, strânsese dunele din Nego-Vodju, pe când jucase aşa de nebun, aşa de vesel la nunta lui Haiavatha, când printre cei adunaţi dansase Dansul Cerşetorului.

Într-una din zile, ieşi din casă în căutarea altor aventuri; veni degrabă în sat, găsi tot tineretul adunat la Yagu, unde asculta uluitoarele lui născociri năpădite de arătări fantastice.

Acum tocmai istorisea despre Odjig-Făurarul Verii, care s-a

căţărat până-n cer, pentru a smulge timpul Verii, adică plăcuta şi eterna Vară. Le spunea cum Vidra, cea dintâi, a încercat s-o smulgă, apoi Castorul, Lynxul şi Bursucul încercară, la fel, urcând pe cel mai înalt munte, lovind cerul cu lăbuţele şi cu botul, fără putinţă să-l spargă. Le spunea cum nevăstuica, ridicându-se, sări spre cer.

— Sări prima oară, zise Yagu, sări ea şi, iacătă, deasupra ei, cerul se-ndoi ca gheaţa pe fluviu când apele vin mari şi-o-ngroaşă pe dedesubt! Sări ea a doua oară şi, iacătă, deasupra cerut trosni ca gheaţa fluviului, când curentul vine şi mai mare! Sări ea şi-a treia oară şi, iacătă, cerul se sparse, risipit: Nevăstuica dispăru în cer, din săritura nemaivăzută!

— Vă păcăleşte! Ascultaţi-mă pe mine! strigă Po-Puk-Kivis, ajungând în pragul vigvamului. Sunt sătul de toate lăudăroşeniile astea! Sunt sătul de basmele lui Yagu şi de înţelepciunea lui Haiavatha!

Priviţi mai bine câteva lucruri care-o să vă-nveselească mai mult decât lăudăroşeniile astea fără capăt.

Şi-atunci, scoase cu mândrie tolba făcută din piele de lup, apoi desfăşură dinainte Jocul Cupei şi Pionilor, jocul Pogasen, din treisprezece piese, albe de-o parte şi roşii de altă parte; erau doi mari şerpi Kinebici, doi Ynainivegi, o mare măciucă Pokevogon şi un fragil peşte Kigo, patru pioni rotunzi şi roşcaţi Ozavabici, trei bobocei de raţă Şişbvegi.

Toate erau de os zugrăvit, toate afară de pionii Ozavabici – care erau făcuţi din aramă: pe-o parte lustruiţi, pe alta înnegriţi.

Po-Puk-Kivis le puse într-un vas de lemn, le amestecă bine-bine, le răsturnă pe pământ dinaintea lui şi spuse, fălos:

— Toţi pionii stau spre noi cu partea roşie şi unul dintre marii Kinebici căzu pe faţa lustruită a unui Ozavabec, a unui Ozavabec de aramă, şi iată-i, socotim treizeci şi opt.

Apoi amestecă iar vasul cu toate piesele, le răsturnă pe pământ şi spuse:

— Albi cu totul se arată Kinebicii, albi şi Ynainivegii. Toţi ceilalţi pioni se-arată roşii: socotim – sunt cincizeci şi opt.

Şi, astfel, îi învăţă acest joc de noroc, arătându-le combinaţiile lor şi valorile lor adevărate.

Douăzeci de priviri curioase îl priveau, îl priveau fix şi înfierbântat.

— Nenumărate sunt jocurile, zise bătrânul Yagu, nenumărate

sunt jocurile de noroc şi de iscusinţă pe care le-am văzut prin lume, pe care le-am învăţat din multe părţi, iar cel ce cutează să se măsoare cu Yagu trebuie să aibă degetele foarte iuţi.

Oricât te-ai crede de dibaci, află că eu te-ntrec, o, Po-Puk-Kivis; cât, despre jocul Cupei şi al Pionilor, aş putea să-ţi dau lecţii!

Şi se-apucară de joc; toţi – tineri şi bătrâni – făcură prinsoare pe arme, pe-mbrăcăminte şi coliere, făcură prinsoare până la miezul nopţii, până-n zori, până ce Po-Puk-Kivis-Uraganul Nebun i-a despuiat de avere, de cele mai frumoase podoabe; au pierdut scurtele din blană de căprioară, hainele de hermină, centurile vampun, coafura de pene, armele de luptă, pipele şi tolbele de vânătoare. Au pierdut totul.

Douăzeci de priviri îl fixau cu sălbăticie, îl fixau cu ochi de lup.

Şi zise norocosul Po-Puk-Kivis:

— În vigvamul meu sunt tare singur, ca şi-n alergările mele nebuneşti, ca şi-n toate aventurile mele!

Mi-ar trebui, foarte mult, un tovarăş de drum. Aş fi tare fericit să am un Meşinova pentru a-mi sluji şi a-mi duce pipa. Eh, bine! Pun în joc totul, tot câştigul, toate veşmintele grămădite-n faţa mea, toate colierele, toate penele. Da, aş renunţa dintr-o lovitură la totul. Aş da tot pentru acest tânăr.

Şi-l arătă pe-un nepot al lui Yagu, un tânăr ca de şaisprezece ani. Poreclit «Chipul Visului».

Ochii lui Yagu se aprinseră ca focul în pipă.

— Ugh! răspunse el cu cruzime.

— Ugh! răspunseră şi toţi ceilalţi.

Se prinse iară-n joc bătrânul povestitor, la-ntrecere cu Po-Puk-Kivis, dar pierdu şi partida asta.

— Am câştigat! zise Po-Puk-Kivis.

Douăzeci de priviri îl fixau cu cruzime, îl fixau cu ochi de lup, în timp ce el se-ndepărta, părăsind vigvamul, urmat de nepotul lui Yagu, suplul adolescent, încărcat cp tot câştigul Uraganului Nebun: scurte din blăni de căprioare, centuri de vampun, arme şi pipe!

Răcorindu-se cu evantaiul de pene, Po-Puk-Kivis spuse:

— Du-mi câştigul! Du-mi-l în vigvamul meu, acolo departe, departe, în părţile de est, pe dunele Nego-Vodju!

Aţâţaţi de fumul pipelor şi de joc, ochii lui Po-Puk-Kivis scânteiau, în timp ce se depărta în prospeţimea dimineţii de vară.

Păsările cântau cu veselie, apele clipoceau voioase, iar inima lui Po-Puk-Kivis cânta de plăcere ca păsările, bătea în ritmul râurilor

cristaline.

Cu evantaiul său din pene de cocoş indian, cu penajul său şi moţul din fulgi de lebădă, el trecu prin sat, aureolat de culoarea dimineţii, până ajunse la cel mai depărtat vigvam, locuinţa lui Haiavatha.

Casa era tăcută şi pustie, nimeni nu-l întâmpină în prag, nimeni nu-i spuse bun-venit; în jur cântau păsările sărind, ciripind, bătând din aripi. În vreme ce, legat sus, pe vigvam, Kagahghi-Regele Ciorilor, cu ochi cruzi, zvârlea ţipete, ţipete speriate, bătând din aripi la vederea Uraganului Nebun.

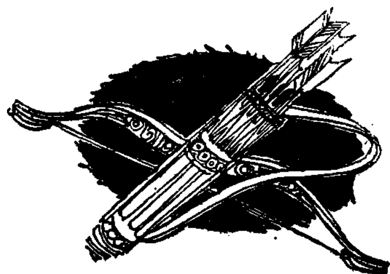
— Sunt plecaţi toţi! Casa e goală! E plecat şi Haiavatha, şi tânăra Minnehaha şi bătrâna Nokomis. Şi casa nu e păzită de nimeni.

Văzu corbul, îl prinse, îl învârti-n jururi, apoi îl strangula pe Kagahghi şi-l lăsă spânzurat de-un stâlp al casei, spre batjocura lui Haiavatha.

Intră apoi, tiptil, în casă, răsturnă totul într-un chip sălbatic, răsturnă şi sparse văsăria de lemn şi de pământ, hainele de castor, pieile de hermină, de vidră şi de linx – spre batjocura bătrânei Nokomis şi a surâzătoarei Minnehaha.

Şi-apoi plecă fluierând şi cântând prin pădure. Fluiera vesel pentru veveriţele care, spânzurate pe crengi, aruncau în el cu jir. Fluiera ştrengăreşte pentru păsările care îi răspundeau cu cântece la fel de vesele. Sui pe malul stâncos privind din vârful lui lacul Ghitei-Ghiumi.

Vesel, pândea întoarcerea lui Haiavatha, întins pe spate şi privind cerul, pândea să râdă la întoarcerea lui Haiavatha acasă.





URMĂRIREA LUI PO-PUK-KIVIS – URAGANUL NEBUN

Când se-ntoarse acasă Haiavatha, la auzul celor ce-i povestea tribul tulburat, fu cuprins de-o mânie fără margini. Tare l-au supărat răutăţile şi necuviinţa lui Po-Puk-Kivis-turbatul.

Haiavatha izbucnea, pufnea, vuia ca un bondar bâzâitor: cu dinţii strânşi într-o furie cumplită, mormăia cuvinte fără şir.

— Am să-l ucid pe-acest nemernic de Po-Puk-Kivis, pe-acest neînchipuit răufăcător. E lung şi lat pământul aspru şi greu drumul, dar mânia mea o să-l întâmpine fără doar şi poate, răzbunarea mea o să-l ajungă, cum i se cuvine, şi-n gaură de şarpe.

Şi, străbătând pădurea pe cărările pe unde-o luase el, spre stâncile prăpăstioase de lângă lac, unde se oprise, într-o goană nebună, Haiavatha împreună cu toţi vânătorii o luară pe urmele lui Po-Puk-Kivis. Dar el – nicăieri.

În iarba tăvălită şi în tufişurile răvăşite, găsiră numai locul unde el stătuse culcat în iarba care-i păstra urmele.

Întors în preria Mişkoday, pământurile-ndepărtate, Po-Puk-Kivis mai mişcă o dată mâna a dispreţ, a batjocură.

Din vârful muntelui, Haiavatha îi strigă:

— Lung şi lat este pământul, aspru şi greu drumul. Însă mânia mea o să te-ajungă şi-o să te-ntâmpine cum se cuvine!

Sărind suplu ca o antilopă, Po-Puk-Kivis ajunse la un râu limpede şi liniştit, ce se revărsase peste maluri. Castorii înălţaseră un dig şi-l opriseră, iar râul alcătuise un eleşteu, un eleşteu de apă stătătoare, în care se legănau nuferi şi se mlădiau trestii foşnitoare.

Po-Puk-Kivis se opri pe dig.

Din adânc ieşi un castor care, privindu-l cu ochi spăimântaţi, parcă-l întreba ce vrea.

Dar străinul stătea pe dig, iar apa strălucitoare, argintată, îi scălda gleznele. Cu un surâs îi zise:

— Emik, prietene castor, ce apă proaspătă şi plăcută! Lasă-mă să mă scald şi eu în ea! Lasă-mă să hodinesc în casta ta! Fă-mă şi pe mine castor!

Cu destulă bănuială, castorul spuse:

— Mai întâi să-i întreb şi pe fraţii mei, castorii ceilalţi.

Se cufundă apoi ca o piatră sub foile şi crengile ce se afundau întunecate şi putrede.

Şi, iată ieşind la suprafaţa apei, din adâncuri, castorii: întâi lin cap, apoi încă unul şi încă unul. Până când eleşteul păru acoperit de castori negri, lucitori.

Po-Puk-Kivis le vorbi astfel:

— Ce plăcută şi ce liniştită locuinţă aveţi, prieteni! Plăcută chiar şi-n vreme de primejdie! N-aţi putea, oare, cu iscusinţa voastră, prin ştiinţa şi mintea voastră, să faceţi şi din mine un castor?

— Ba da, răspunse Emik-Regele Castorilor! Dă-ţi drumul printre noi în apa liniştită!

Haina i se făcu neagră, mocasinii şi ciorapii se înnegriră; ciucurii şi coada lui de vulpe i se schimb ară-ntr-o coadă neagră, atârnând prin apă după el: se făcuse castor.

— Fă-mă mai mare, zise Po-Puk-Kivis, mai mare, şi încă mai mare! Mai mare decât toţi castorii!

— Când ai să intri-n locuinţa noastră de sub apă, în vigvamul nostru, te vom face de zece ori mai mare decât ceilalţi castori!

Atunci Po-Puk-Kivis se cufundă-n apa tăcută; pe fundul apei văzu

merinde strânse-n grămezi, pentru iarnă şi pentru vremuri de foamete. Intră, apoi, pe sub o boltă-n locuinţa castorilor. Acolo castorii-l făcură mare, de zece ori mai mare decât ei.

— Vei fi căpetenia noastră! îi spuseră ei. Vei fi şef şi rege al castorilor!

Dar n-apucară să sfârşească bine cuvintele, că-i şi cutremură un strigăt de alarmă, scos de străjile castorilor ce rămăseseră sus, printre nuferi şi irişi:

— Vine Haiavatha! Vine Haiavatha cu vânătorii lui!

Atunci ei auziră o chemare prelungă deasupra apei, strigăte şi ţopăituri, apoi, simţind apa zbătându-se, prăbuşindu-se şi văzând că din toate părţile valurile se-ntind şi se-ndepărtează cu bulboane, îşi dădură seama că digul fusese spart.

Vânătorii săriră pe acoperişul locuinţei lor, îl crăpară-n două şi, prin spărtură, pătrunse lumina. Castorii se năpustiră spre ieşire să se-ascundă-n apele cele mai adânci, pe albia râului. Dar puternicul Po-Puk-Kivis, umflat de ambiţii, umflat ca o băşică, nu mai izbuti să treacă prin uşă.

Haiavatha privea prin acoperiş. Apoi strigă:

— O, Po-Puk-Kivis, zadarnice fuseră toate şiretlicurile şi prefăcătoriile tale. Te recunosc foarte bine, Po-Puk-Kivis!

Vânătorii îl căsăpiră cu ghioagele, îl loviră de moarte. Îl bătură cum se bate porumbul, îi sfărâmară ţeasta-n bucăţi.

Apoi, pe-o targă de nuiele, şase vânători voinici şi ageri îl aduseră-n vigvam. Îi aduseră trupul de castor ucis, dar sufletul lui Po-Puk-Kivis, care era-nchis în castor, se zbătea şi se gândea cum să iasă să trăiască din nou în Po-Puk-Kivis.

Şi se zbătea şi se lupta să scape şi să-şi reia chipul omenesc, se-ndoia-ntr-o parte, se-ndoia-n alta, ca perdelele vigvamului prinse-n curele de căprioară când bate Viscolul, în sfârşit scăpă, recapătă. Chipul lui Po-Puk-Kivis cel viclean şi se pierdu-n pădure.

Atent însă, Haiavatha îi văzu chipul ce se pierdea, îl văzu pe Po-Puk-Kivis alunecând printre umbrele moi şi albastre ale pinilor şi prin luminişuri de pădure.

Asemenea vântului, vicleanul sărea, fâlfâia şi îndoia crengile-n calea lui dar, cum vine ploaia după vânt, se ţineau pe urmele-i paşii lui Haiavatha.

Departe, departe, Po-Puk-Kivis ajunse la un lac presărat cu nenumărate insuliţe. Printre flori albe de nufăr, pe apa limpede, pluteau gâştele sălbatice Pişne-Kiu. Înotând prin trestii, ocolind

insuliţele ierboase, ba îşi scufundau ciocul negru în apă, ba se dau de-a scufundele-n apa lacului, ba se-ntunecau în umbră, ba străluceau în lumina soarelui.

— Pişne-Kiu! strigă Po-Puk-Kivis, dragele mele surori, zise el, faceţi-mă şi pe mine o gâscă-naripată cu gâtul acoperit de pene lucitoare! Faceţi-mă o gâscă mare, mai mare, de zece ori mai mare decât voi.

Îndată ele-l preschimbară-n gâscă sălbatecă, cu aripi întunecate, cu-o guşă rotundă, cu cioc lat, parcă făcut din două vâsle. Şi-l făcură mai mare decât ele, de zece ori mai mare decât ele în vremea asta: vuind dinspre pădure, ajunse la mal şi Haiavatha.

Gâştele se-nâlţară-n zbor, gâgâind necontenit, apoi, rotindu-se şi bătând din aripi, se-ndepărtară de lacul presărat cu insuliţe, năpădit de nuferi albi şi irişi galbeni. În zbor îi spuseră lui Po-Puk-Kivis?

— Nu cumva să-ţi apleci privirile-n timpul zborului! Bagă de seamă să nu priveşti pământul, căci te va paşte o necruţătoare primejdie!

Şi vâsliră spre miazănoapte, mereu spre miazănoapte, trecând de ceţuri şi lumini. Mâncară prin mlaştini şi dormiră prin trestii şi stufăriş.

Şi, dup-o vreme, când vântul de miazăzi le mâna mai prielnic, ajunseră deasupra unui vigvam, unde oamenii le priveau miraţi. Oamenii văzură aripile mari ale lui Po-Puk-Kivis, bătând aerul cu putere.

Po-Puk-Kivis auzi strigătele de mirare şi desluşi glasul lui Haiavatha şi pe-al lui Yagu.

Uitând de sfaturile gâştelor el îşi îndoi gâtul şi privi-n jos. Atât îi fu: vântul care-l mâna din urmă se-nfoie-nvârtejindu-se-n largile lui evantaie de pene şi-l răsturnă-n rotogoale spre pământ.

În zadar încercă el să-şi revină! Rotindu-se, rotindu-se tot mai în jos, el văzu vigvamul, iar sus cârdul gâştelor în zbor: satul apropiindu-se şi cârdul depărtându-se. Glasurile deveniră mai apropiate şi tot la fel râsetele şi ţipetele. El nu mai văzu cârdul deasupra, ci numai pământul dedesubt.

Şi, tot prăbuşindu-se, gâsca sălbatică se rostogolea prin văzduhul got, cu zgomot surd, lugubru şi cu aripile zdrobite.

Dar sufletul lui, umbra lui încă supravieţuia în Po-Puk-Kivis şi astfel reluă chip şi trăsături de Yenadiz şi iarăşi se năpusti înainte urmărit de Haiavatha, care striga:



— Larg e pământul, lung şi greu e drumul, dar mânia mea te va ajunge, răzbunarea mea te va-ntâmpina cum ţi se cuvine.

Haiavatha se apropie aşa de mult, încât îl atinse cu mâna, cu mâna dreaptă – voind să-l prindă. Dar, Uraganul Nebun se răsuci şi rotindu-se-n cercuri, se pierdu-n văzduh, într-o rafală, răscolind după el frunzele şi nisipul; printre vârtejurile de frunze şi nisip se repezi spre un stejar trăsnit şi, schimbându-se-ntr-un şarpe se duse printre rădăcini în jos.

Haiavatha lovi cu mâna dreaptă stejarul trăsnit, dar Uraganul Nebun se şi schimbase la chip şi fugea, răscolind depărtările spre asfinţit, spre asfinţit, la malurile lacului Ghitci-Ghiumi, la ţărmul prăpăstios.

Dar Străbunul Munţilor, el, Stăpânul Munţilor, deschise uriaşele porţi din stânci, deschise nesfârşitele abisuri, ascunzându-l acolo pe Po-Puk-Kivis.

Şi, când ajunse şi Haiavatha, găsi porţile închise. Bătu cu mănuşile Mingikevon-cele fermecate, bătu-n stâncile de gresie, strigând cu glas de tunet:

— Deschide! Sunt Haiavatha!

Dar Străbunul Munţilor asculta în tăcere de dincolo de stâncile de gresie, din fundul abisurilor prăpăstioase, şi nu deschidea şi nici nu răspundea.

Haiavatha ridică mâinile spre cer, imploră furtuna, imploră pe Veivessimo-Lumina şi pe Ennimiki-Detunătorul.

Din adâncurile Munţilor Furtunoşi, tălăzuind Marea Apă a Mării, veniră, de-ndată, aducând noaptea şi întunericul. Po-Puk-Kivis auzi bubuiturile, zări ochii înroşiţi ai luminii şi, înspăimântat, tremura şi se pitea pe unde mai putea găsi.

Atunci, Veivessimo-Lumina lovi-n porţile peşterilor, lovi-n colţii stâncilor de gresie, în timp ce Ennimiki-Detunătorul mugea şi-ntreba-n fundul peşterilor:

— Unde este Po-Puk-Kivis?

Stâncile se prăbuşiră şi, sub ele, printre ruine se ivi, zăcând mort, Po-Puk-Kivis; fusese, în sfârşit, ucis sub chipul său omenesc.

Atunci, Haiavatha luă fantoma lui, umbra lui şi-i zise:

— O, Po-Puk-Kivis, în chip de om nu vei mai căuta aventuri, nu vei mai face niciodată frunzele şi nisipul să se spulbere în vârtejuri! Dar îţi vei lua zborul în sus, în sus, prin înaltele văzduhuri te vei roti, neostenit, în cercuri largi.

Fii vulturul! Fii Kiniu, Kiniu-Marele Vultur al războiului, şef al tuturor cârdurilor de înaripate, şeful Păsărilor lui Haiavatha!

Prin triburi, încă şi astăzi se mai pomeneşte numele lui Po-Puk-Kivis.

Numele lui mai rătăceşte încă pe buzele cântăreţilor şi povestitorilor. Iarna, când fulgii de zăpadă sunt viscoliţi în vârtejuri împrejurul vigvamului, când vântul fluieră şi cântă pe deasupra satelor în nestăpânite uragane, se zice încă:

— A venit iar Po-Puk-Kivis, Uraganul Nebun!





MOARTEA LUI KVASIND

Numele şi faima lui Kvasind se-ntinseseră până departe printre triburi. Nimeni nu cuteza să se măsoare cu el, nimeni nu putea să-l învingă în vreo luptă. Dar neamul oamenilor mici, de pigmei, sălbatecii Puk-Vedjisi au făcut împotriva lui un adevărat complot.

— Dacă acest îngrozitor Kvasind, spuneau între ei, dacă acest faimos ins va folosi mereu puterea strivind tot ce-ntâlneşte-n cale, ce-or s-ajungă Puk-Vedjisii, ce va gândi el despre ei? Vom fi ucişi şi striviţi sub paşii lui ca nişte viermi! Ne va târî şi ne va arunca-n ape, ne va servi ca merinde răilor Ni-Be-nau-beg, spiritele apei!

Aşa iscodeau mintoşii pigmei împotriva Omului Puternic, aşa începură să pregătească moartea lui Kvasind: da, voiau să dispară de pe lume îndrăzneţul Kvasind, cel totdeauna învingător, pe care-l credeau crud, periculos şi mândru!

Dar miraculoasa putere a lui Kvasind sta numai în pletele lui, şi tot în plete îi stătea şi slăbiciunea: numai lovit într-un anume loc,

putea să fie învins; în nici un alt loc nu era vulnerabil; ba singurele arme cu care putea să fie rănit şi ucis era conul brun de brad, ori conul albastru de pin. Aceasta era taina morţii lui Kvasind, pe care nici un murilor n-o ştia, dar pe care pigmeii – sălbatecii Puk-Vedjisi o cunoşteau.

Şi astfel, cunoscând singurul mijloc de a-l ucide, adunară conuri brune şi conuri albastre în pădurile care mărginesc apele Taquamenaului; le aduseră aproape de maluri şi le îngrămădiră pe stâncile roşii, care străjuie apele şi, tot acolo s-aşeză la pândă neamul de pigmei, doar-doar s-o ivi şi Kvasind.

El se ivi într-o tăcută şi fierbinte după-amiază de vară; apele curgeau liniştite şi umbrele adormite stăteau nemişcate; gâze de tot soiul scânteiau în lumina soarelui, alunecau pe oglinzile apelor, umpleau aerul de zumzet, de vuiet, ca un zvon de luptă venit din depărtări.

Nepăsător, sub cerul înăbuşitor, copleşit de liniştea atotstăpână; Kvasind cobora pe râu în barca lui de mesteacăn; el urma domol cursul înşelătorului Taquamenau…

Din ramurile ce atârnau deasupra cobora adormitor Duhul Somnului Nepahvin, înconjurat de roiurile nevăzutelor sale slugi. Ca libelula metalică se rotea pe deasupra capului îngreuiat al lui Kvasind.

La urechile Omului Puternic ajungeau nişte murmure asemeni undelor ce bat în maluri, apelor unor cascade-ndepărtate, vântului printre pini. Ca o furtună abătută asupra lui, el simţi căzându-i pe frunte loviturile micilor măciuci, aruncate de roiurile adormitoare ale lui Nepahvin-duhul Somnului: de prima dată un suspin uşor îl cuprinse pe Kvasind; a doua oară vâsla îi rămase nemişcată; la a treia lovitură, priveliştile dinaintea lui parcă se rostogoleau în umbră: Kvasind căzuse într-un somn adânc, adânc! Culcat în luntre ca un orb, cobora fără oprire pe apele Taquamenau.

Pigmeii Puk-Vedjisi, stând ha pândă, strigau din când în când:

— Moarte lui Kvasind! Moarte lui Kvasind!

Deodată, începură s-arunce cu conuri albastre şi brune în umerii lui muşchiuloşi, în pletele lui vulnerabile.

Şi Kvasind se-ntoarse pe-o parte, fornăi şi apoi se prăvăli în apele leneşe, cu capul în jos ca o vidră ce-ar înota; goală, luntrea de mesteacăn, părăsită, îşi vedea de cursul ei, depărtându-se răsturnată.

Aşa a dispărut pentru totdeauna Kvasind-Omul Puternic.

Dar amintirea lui rămâne vie printre triburi şi, când vântul iernii se deşiră prin păduri, când crengile bătute de viscol se zbuciumă şi trosnesc, se frâng şi gem, se zice:

— Kvasind! Este Kvasind! Îşi strânge lemne din pădure pentru foc!





STAFIILE

Vulturul, care-şi ia zborul în deşert şi se aruncă după pradă, nu s-abate niciodată asupra bizonului mort sau rănit până când un al doilea vultur, la pândă-n locul cuvenit, nu-l urmează de-ndată cel vede azvârlindu-se-n spaţii, în timp ce-al treilea în urma acestuia vine din adâncurile nevăzute ale văzduhului; mai întâi un punct, apoi o pată, apoi un vultur, apoi alte puncte devin alţi vulturi, care întunecă tot văzduhul cu aripile lor larg întinse.

La fel se-ntâmplă şi cu relele: nu s-abat nici ele asupra omului niciodată singure; ci, supraveghindu-se unele pe altele, când coboară cea dintâi, urmează şi celelalte, vin în stoluri ca fulgii de omăt şi încolţesc victima îndurerată şi lovită de moarte: la-nceput doar umbre moi, apoi tristeţe, şi apoi sfârşesc umplând văzduhul de-o adâncă mâhnire.

Aşa, Piboan-Iarna cea puternică ducându-şi gheţurile peste meleagurile de la miazănoapte, peste lacuri şi râuri, schimbase

apele-n piatră; îşi scuturase fulgii de zăpadă din plete şi-acoperise-ntinderile-n alb, întinderi albe de parcă ar fi fost netezite de mâna Creatorului.

Străbătând pădurile gemând, vânătorul degera în mocasinii îngheţaţi; femeile trudeau în sat, măcinând porumb şi preparând pieile de căprioară; cei tineri se dau pe gheaţă, în mocasini fermecaţi.

Apa-Care-Râde, după asfinţitul Soarelui, într-o seară vânătă, aştepta-n vigvam întoarcerea lui Haiavatha de la vânătoare.

Flacăra căminului lucea pe chipuri, jucând ca ochii bătrânei Nokomis în bătaia lunii, şi ca ochii Apei-Care-Râde în lumina scânteietoare a soarelui, Umbrele li se-ntindeau în spate şi jucau prin colţurile vigvamului, în vreme ce fumul se-arcuia în sus.

Atunci a fost tras uşor drugul de la intrare, pe dinafară; o clipă focul lumină mai tare, arcul fumului tremura, în vreme ce două femei intrară în tăcere, trecând, nepoftite, pragul. Fără bineţe, fără vreun semn de prietenie, se aşezară-n colţul cel mai depărtat, şezură-n umbră.

După haine şi înfăţişare, păreau a fi străine; erau palide când se aşezară, triste şi tăcute când se ascunseră-n umbră.

Să fie vântul de pe-acoperiş, ce murmură până-n vigvam?

Să fie cucuveaua Ku-ku-Kuhu, care se vaită-n pădurea de pe-aproape!

Dar, în mijlociii tăcerii, se auzi un glas:

— Acestea sunt cadavre îmbrăcate că cei Vii, sunt spectre ce veniră din împărăţia lui Ponima, de pe Tărâmul de Dincolo!

Haiavatha se întorcea acasă de la vânătoare, cu umerii acoperiţi de zăpadă şi cu o căprioară la spinare – aruncând-o apoi la picioarele Apei-Care-Râde.

Şi Minnehaha l-a găsit mai frumos, mai nobil ca de obicei, răsfăţându-se ca niciodată-n faţa lui.

Haiavatha văzu, deodată, pe acele străine aşezate în umbră şi se-ntrebă:

— Cine să fie? Ce străini să fi primit în casă Minnehaha?!

Dar nu le-a întrebat nimic, ci doar le-a spus câteva vorbe de bun-venit, în casa lui, la masa sa, lângă căminul său.

Când cina fu gata, iar căprioara tăiată, cele două necunoscute ieşiră din umbră, văzură bucăţile de carne delicată, se aşezară lângă Apa-Care-Râde, nevasta lui Haiavatha; fără să ceară, după cum şi fără să mulţumească, ele devorară cât mai iute partea lor,

apoi fugiră iarăşi în umbra din colţul vigvamului.

Haiavatha nu spuse un cuvânt, Nokomis nu făcu nici o mişcare, Apa-Care-Râde nu schiţă nici un gest; nici o schimbare nu-nflori pe chipurile lor; numai Minnehaha şoptea, ca pentru sine:

— Le este foame! Să le lăsăm să mănânce: le este foame!

Încă o zi se lumină şi apoi se-ntunecă, încă o dală noaptea-ntunecată urmă luminii; străinele rămaseră tăcute în vigvam zile şi nopţi. Dar, noaptea, la lumina stelelor, ele plecau afară în pădure şi-aduceau conuri de pin şi lemne pentru foc, tot triste şi tăcute.

Şi, cinci Haiavatha se-ntorcea de la vânătoare sau de la pescuit, când hrana de seară era gata şi porţiile-ntinse pe masă, cele două necunoscute – străinele – veneau alunecând la cină, se aşezau lângă Apa-Care-Râde şi, apoi, fără nici un cuvânt, plecau din nou la locul lor din umbră.

Şi niciodată Haiavatha n-avu vreun cuvânt sau vreo privire de reproş, niciodată bătrâna Nokomis n-avu un gest de nelinişte, niciodată Apa-Care-Râde nu le-arătă vreun resentiment, căci virtutea ospitalităţii, dreptul gazdei şi străinului nu trebuie împuţinat prin vreo privire, nu trebuie să fie distrus prin vreun cuvânt.

Într-o noapte, la miezul nopţii, în vigvamul care abia lumina-n bătaia stinsă a căminului, Haiavatha, atent ca totdeauna, auzi un suspin, repetat de câteva ori, apoi un hohot înăbuşit.

Haiavatha sări din pat, din învelişul de bizon şi văzu cele două umbre care plângeau în tăcerea de la miezul nopţii.

Şi el le zise:

— O, oaspeţi dragi, de ce sunt inimile voastre-ndurerate aşa de tare-ncât să plângeţi, în hohote, la miezul nopţii? Cumva bătrâna Nokomis şi Minnehaha, nevastă-mea, v-au lipsit de cerinţele ospitalităţii?

Dar umbrele-ncetând să plângă şi să suspine, răspunseră cu glasul dulce:

— Noi suntem spectrele celor dispăruţi, sufletele celor ce-au trăit cândva cu voi. Noi am venit din tărâmul lui Ciaibaibos să te-ncercăm şi am venit să te avertizăm!

Ţipetele de durere şi de plâns ne-ajung în Insulele Celor Fericiţi; această plângere de mâhnire a viilor, care cheamă prietenii dispăruţi, ne-ntristează de-o durere fără nici un folos.

Şi totuşi, am venit să te-ncercăm: dar nimeni nu ne mai cunoaşte, şi nimeni nu ne doreşte; noi n-am fost decât păreri

pentru tine, noi vedem că cei duşi nu-şi au locul printre cei vii.

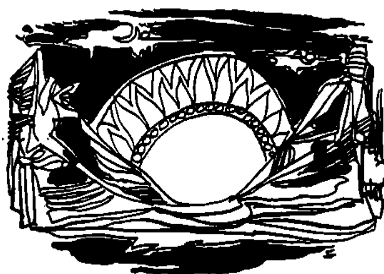
Gândeşte-te la asta, Haiavatha! Spunele-o tuturor triburilor pentru ca, în viitor, cei dispăruţi să nu se mai întristeze atât de mult de plânsul lor, în Insulele Celor Fericiţi. Cei vii să nu mai depună peste morminte podoabe aşa de grele, de coliere, tot felul de vase împodobite, pentru că pe cei dispăruţi îi împiedică în mers. Să le dăruie numai merinde de drum.

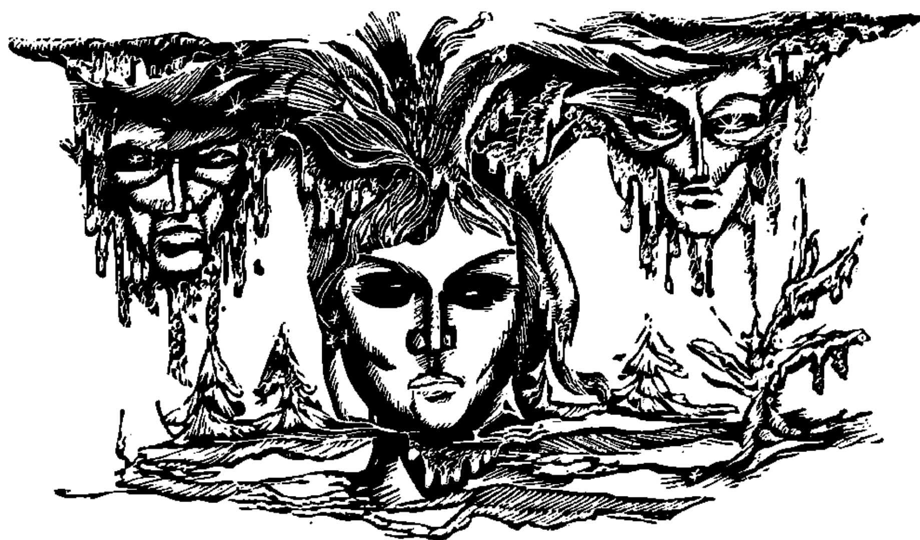
Căci mersul lor pe tărâmul Stafiilor şi Umbrelor durează patru zile şi trebuie aprinse focuri pentru nopţile lor însingurate; deci, după înmormântare, aprindeţi focuri pe morminte la căderea nopţii, de patru ori la rând, pentru ca, în timpul călătoriei, sufletele să aibă lumină vie, să nu se prăbuşească în întuneric.

Adio, nobile Haiavatha! Noi te-am pus la încercare, noi ţi-am întărâtat răbdarea prin comportarea noastră obraznică, dar tu ai fost nobil şi demn. Nu da-ndărăt în grele încercări, nu slăbi în cele mai grele lupte!

Când stafiile tăcură, deodată căzu un întuneric greu ce cotropi vigvamul liniştit.

Haiavatha auzi foşnet uşor ca târâtul unor veşminte pe pământ, şi ghici că o mână nevăzută trage drugul de la uşă; simţi adierea aerului nopţii şi văzu o clipă stelele nopţii lucind; dar nu mai văzu stafiile, nu mai văzu sufletele rătăcitoare venite din împărăţia lui Ponima, de pe Tărâmul de Dincolo.





MAREA FOAMETE

După multe şi grele încercări prin care a trecut Haiavatha, după moartea lui Kvasind cel puternic şi întâlnirea cu fantomele celor morţi, veni vremea să mai fie încercat de una.

Veni o iarnă grea şi lungă, mereu mai aspră, mai aspră, ce îngheţă bocnă apa lacului şi a râurilor.

Cruda şi friguroasa iarnă, mereu mai aspră şi mai aspră, întinse pe tot meleagul o mantie albă, acoperi cu omăt pădurea şi satul.

Vânătorul abia îşi croia drum să iasă din vigvamul troienit; el cutreiera zadarnic pădurea, cu mănuşile şi mocasinii îmblăniţi, în căutarea păsărilor şi jivinelor, căci nu găsea nimic, nu vedea nici urmă de căprior sau de iepure, nu desluşea nici un semn pe zăpadă; după-ndelungi rătăciri, vânătorul cădea-n pădurea spăimântătoare şi scânteietoare şi, nemaiizbutind să se scoale, murea acolo de ger şi de foame.

O, foametea şi frigurile! Nenorocirile foametei şi zvârcolirile frigurilor! Gemetele copiilor şi îngrijorarea femeilor!

Tot pământul era înfometat şi-n suferinţă. Era înfometat văzduhul din jurul vigvamului, înfometat cerul de deasupra lor şi, sus de tot, stelele înfometate priveau fix cu ochi de lup!

Aşa posomorâte şi tăcute cum erau, stafiile celor duşi, unde se dusese şi Ciaibaibos, veniră iarăşi în vigvamul lui Haiavatha; fără să mai aştepte a fi poftite, intrară şi veniră la Minnehaha. Prima zise:

— Priveşte-mă bine! Eu sunt foamea Biukadevin! Cealaltă spuse:

— Priveşte-mă bine! Eu sunt febra Akosivin!

Fermecătoarea Minnehaha, zăcând în pat, tremura sub privirile lor, se tulbura la cuvintele lor.

Ea îşi ascunse obrazul fără să le răspundă şi tremura-n tăcere când arzând în foc, când îngheţată cu totul.

Prin pădurea pustie, Haiavatha se năpustise tare departe, nebun de durere, în inimă cu-o tristeţe de moarte, cu chipul încremenit ca piatra; sudoarea marelui necaz îi îmbrobonea fruntea, îngheţa şi nu cădea. Îmbrăcat în blănuri, încălţat în mocasinii îmblăniţi, înarmat de vânătoare cu puternicul său arc de frasin, cu tolba plină de săgeţi şi cu mănuşile Mingikevon, aluneca înainte, înainte prin pustia nesfârşitei păduri.

— O, Ghitci-Manitu cel Puternic! strigă el, cu ochii spre cer. O, Părinte! În clipa asta de amară tristeţe, dă merinde copiilor tăi, fă să supravieţuim, căci altfel ne paşte pieirea de cumplita foamete! Dăruie Viaţă Minnehahei, Minnehahei cea bântuită de moarte.

Strigătul acesta deznădăjduit străbătea pădurea care multiplica ecoul şi i-l împrăştia-n pustia nesfârşită a omătului.

Dar nu auzea nici un alt răspuns, în afară de ecoul răsfrânt de arbori, ecoul unui nume, un singur nume:

— Minnehaha! Minnehaha!

Toată ziua Haiavatha a cutreierat prin pădurea spăimântătoare, prin umbrele tufişurilor despuiate de frunze. Pe-aici colindase şi-ntr-o vară, în zilele calde ale unei veri neuitate, când o adusese pe Minnehaha din pământul Dacoţilor: păsările ciripeau în frunziş, pârâiaşele şopoteau şi scânteiau, aerul era-mbălsămat de dulci parfumuri, şi fermecătoarea Minnehaha spusese-atunci, cu acel glas hotărât:

— Te voi urma, o, Soţul meu!

Dar acum ea, cea Multiubită, stă-ntinsă, stă-ntinsă Minnehaha şi trage să moară sub ochii bătrânei Nokomis şi veghează de-ntristaţi oameni, alături de Foame, aproape de Febră. Deodată, ea zice:

— Ascultaţi! Aud zgomote, aud zgomote şi mugete! Ascultaţi!

Sunt căderile cascadei Minnehaha – Apa-Care-Râde; ea mă cheamă din depărtări, mă cheamă la ea.

— Nu, copila mea, răspunse bătrâna Nokomis, este vântul nopţii prin pădure!

Minnehaha zise iarăşi, tresărind:

— Priveşte! Îl văd pe tata. Stă-n picioare singur-singur în pragul vigvamului din meleagul Dacoţilor. Mă cheamă-n vigvamul său!

— Nu, copila mea, răspunse bătrâna Nokomis, este fumul care se leagănă şi stârneşte păreri!

— Ah! zise ea, ochii lui Poguk mă fixează din umbră. Simt degetele-i de gheaţă prinzându-le pe-ale mele din întuneric. Haiavatha! Haiavatha!

Din depărtarea lui, din miezul pădurii căţărate pe munţi, întristatul Haiavatha auzi acel strigăt disperat, auzi strigătul Minnehahei chemându-l prin întuneric.

Pe sub crengile grele, încărcate de zăpadă, Haiavatha, cu mâinile goale şi cu inima zdrobită, plecă-n fugă spre-acasă, peste întinderea imaculată, pe care nu se desluşea nici o urmă.

El o auzi pe Nokomis, gemând şi jelind:

— Vahonovin! Vahonovin! De ce nu mor eu în locul tău, de ce nu mor eu? Vahonovin! Vahonovin!

Intră-n vigvam, o văzu pe bătrânica Nokomis clătinându-se-ncet, apoi izbucnind în hohote de plâns.

Şi o văzu pe minunata Minnehaha moartă şi rece în faţa lui. Inima i se zdrobi-n piept, şi scoase un strigăt aşa de-ndurerat, încât codrul tresări cutremurându-se, şi înseşi stelele din adâncurile cerului se loviră unele de altele, tremurând de spaimă.

Nemişcat şi tăcut, Haiavatha rămase aşezat lângă patul Minnehahei, la picioarele Apei-Care-Râde:

sprintene, ele nu vor mai fugi niciodată,
să-l întâmpine;
iuţi, ele nu-l vor mai urma niciodată!
Cu mâinile-amândouă şi-acoperi obrajii;
şi şapte zile rămase astfel
fără o vorbă, fără să se mişte,
nepăsător de lumina zilei şi de-ntunericul nopţii.

Apoi o înveliră pe Minnehaha.



Îmbrăcată în cele mai rare podoabe,
în rochiile de hermină,
îi săpară mormântul în pădure,
în pădurea neagră şi adâncă,
sub negri brazi cuprinşi de geamăt.
Zăpada o-nveli cu altă hermină.

Când veni noaptea, aprinseră un foc să lumineze sufletul celei moarte în timpul lungii călătorii spre Insulele Celor Fericiţi. Şi patru nopţi arse focul pe mormântul ei.

Haiavatha, din pragul vigvamului, veghea focul să nu se stingă.

— O, Minnehaha, zicea Haiavatha, adio!
Adio, Apă-Care-Râde!
Inima mea este plină de tine,
gândurile mele te vor însoţi pe drumul veşniciei.
Nu mai veni să te trudeşti din nou,
nu reveni să suferi înc-o dată
pe-acest pământ
unde Febra şi Foamea
sfâşie inima şi seacă trupul!
Când datoria mea va fi-mplinită,
paşii mei îi vor urma pe-ai tăi
spre Insulele Celor Fericiţi,
spre-mpărăţia lui Ponima,
spre Tărâmul de Dincolo.





PICIORUL OMULUI ALB

Un bătrân trist şi-nsingurat stătea-ntr-o locuinţă pe malul unui râu, un râu îngheţat; pletele lui păreau un viscol dezlănţuit; focul său tocmai pâlpâia-n stingere şi, clănţănindu-i dinţii de ger, omul tremura strâns în Vobyon, în pătura de piele albă cu însemne pe ea; n-auzea, de-afară, decât viscolul mugind prin păduri, nu vedea decât vârtejurile şuierătoare de zăpadă rostogolindu-se nepotolit.

Cărbunii se acopereau de cenuşă, de cenuşă albă şi uşoară; focul se mistuia-ncet când un om tânăr, mergând domol, apăru în pragul vigvamului: obrajii lui erau înroşiţi de sângele tinereţii, iar ochii erau blânzi ca stelele primăvara; fruntea lui era încinsă cu frunze, încoronată cu ierburi înmiresmate; surâsul luminos al buzelor sale scăldă-ncăperea-n lumină, iar mănunchiul de flori din mâna lui o umplu de miros.

— Ah. Fiule, strigă bătrânul. Ochii-mi sunt fericiţi că te văd! Stai alături de mine pe rogojină; stai aproape de jărăgaiul ce se stinge, să ne petrecem noaptea împreună. Să-mi povesteşti cele din urmă isprăvi ale tale în ţara de unde vii; eu o să-ţi povestesc vitejiile mele, despre nenumăratele mele fapte de fală!

Moşneagul luă o Pipă-a Păcii, o umplu cu coajă de salcie, puse peste ea un cărbune încă nestins, o întinse oaspetelui, străinul care

intrase, şi-ncepu să vorbească astfel:

— Când suflu într-o parte a pământului, râurile stau în loc, apele se fac tari ca piatra!

— Când suflu într-o parte a pământului, izbucneşte-n floare preria, iar apele pornesc înainte, cântând!

— Când îmi scutur pletele cărunte, reluă bătrânul, încreţindu-şi sprâncenele, tot pământul s-acopere cu zăpadă; frunzele pe toate crengile se ofilesc, se usucă, mor şi cad; din eleşteie, din râuri şi din mlaştini se-nalţă gâsca sălbatecă şi bâtlanul, luându-şi zborul spre alte părţi; cum mă fac auzit, ele dispar! Pe unde calcă paşii mei rătăcitori, jivinele pădurii s-ascund în vizuini şi-n peşteri; focuri s-aprind în toate părţile: pământul seamănă c-un uriaş amnar scăpărător!

— Când eu îmi scutur buclele fluturânde, zise tânărul surâzând, cad ploi calde şi binefăcătoare; ierburile re-nviate-şi îndreaptă capul, revine gâsca sălbatecă şi bâtlanul spre mlaştini şi eleşteie; ca săgeţile fulgeră rândunicile spre cuib; pasărea albastră şi bot-grosul iarăşi încep să cânte.

Pe unde trec paşii mei, se leagănă flori în toată preria, pădurile se umplu de muzică şi arborii de frunze.

Şi-n vreme ce ei vorbeau, noaptea se duse!

Soarele răsări din împărăţia lui Vebon, ca un războinic tatuat şi-mpodobit şi zise:

— Priveşte-mă şi admiră-mă. Sunt Ghisis!

Atunci, moşneagul înlemni mut. Aerul se făcu plăcut şi căldicel; pasărea albastră şi botgrosul începură să cânte, iar deasupra vigvamului, râul începu să murmure şi o mireasmă de iarbă proaspătă intră-n încăpere.

Atunci Segvon – tânărul străin – văzu mai desluşit în lumina zorilor chipul îngheţat al moşneagului; era Piboan-Iarna! Din ochii lui curgeau lacrimile aşa cum la spargerea gheţii izbucnesc mii de şuvoaie de apă, şi-n vreme ce soarele suia strălucitor, corpul moşneagului se strângea, descreştea, până ce se risipi-n aer şi dispăru-n pământ!

Şi-atunci, pe piatra căminului, unde arsese focul cu pâlpâirea stinsă pe-ncetul, tânărul văzu răsărind înaintea lui cea dintâi floare a anului – Frumuseţea Primăverii: era floarea Mişkodid.

Aşa reveni primăvara cu toate frumuseţile ei, cu toate păsările şi cu toate florile, cu toate ierburile şi cu toate frunzele ei, în acest tărâm de la miazănoapte după o iarnă ticăloasă cum nimeni n-a

mai văzut niciodată!

Îndreptându-se pe vânt, spre miazănoapte, zburând în cârduri mari ca nişte săgeţi uriaşe trase împotriva cerului, veniră lebedele Manabizi cu grai aproape omenesc; trecură, legănându-se-n linii curbe, asemeni corzii unui arc întins, păsările albe Vo-Bi-Vava; pe urmă, zburând câte unul ori în cârduri, scufundând cu aripi ascuţite, Şu-Şu-Ga-bâtlanul albastru şi cocoşeii Muşcodaza.

Prin crânguri şi prerii, fluiera Oveissa-pasărea albastră; pe acoperişul vigvamului cânta Opeci-prigorul; şi-ntr-un pin gângurea porumbelul Omimi.

Haiavatha, mereu îndurerat, auzi glasurile înviorătoare care-l chemau şi ieşi din casa-ndoliată, se opri şi privi cerul, privi pământul şi apele.

Acu’ veni şi Yagu dinspre răsărit, din meleagurile-nargintate pe unde rătăcise-n goana lui nestăpânită, din pământurile lui Vebon cel strălucitor.

Şi marele călător, marele născocitor de poveşti, care văzuse nenumărate miracole şi-ntâmplări minunate, aducea noi poveşti stranii. Oamenii-l ascultară povestind nemaipomenitele-i plăsmuiri şi, râzând, îi răspunseră:

— Ugh! Într-adevăr, a venit şi Yagu al nostru! Numai el poate vedea asemenea minunăţii!

El văzuse, după cum zicea, o apă mai întinsă ca Marea Apă a Mării, mai mare ca Ghitci-Ghiumi şi aşa de sărată, că nici n-o puteai bea!

Războinicii îl ascultau, privind unii la alţii, femeile priveau şi ele unele la altele; surâseră apoi şi-i ziseră:

— Kau! Nu se poate! Nu există aşa ceva!

— Peste acea apă, adăugă el, a venit o uriaşă luntre, mai mare decât un crâng de pini, mai înaltă ca cel mai înalt arbore: şi această luntre cu aripi a venit în zbor!

Moşnegii şi femeile se priviră şi iarăşi ziseră:

— Kau! Nu credem aşa ceva!

— Din meleagurile lor, au venit să-l salute Veivessimo-Lumina şi Ennemiki-Detunătorul!

Războinicii şi femeile îl luară-n râs de-a binelea pe bietul Yagu:

— Kau! Ce basme ne tot spune el?!

— În această uriaşă luntre înaripată, continuă el, au venit numeroşi luptători al căror chip era vopsit cu alb şi barba acoperită cu păr lung.

Ca ciorile pe vârfurile arborilor, ca stolurile de corbi pe negrii brazi, războinicii şi femeile izbucniră-n râs şi strigară către el, batjocoritor.

Dar Haiavatha, gânditor şi liniştit, privi spre ei şi le zise:

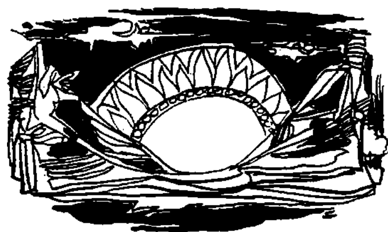
— Tot ceea ce v-a spus Yagu este-adevărat! Am avut şi eu o asemenea viziune! Da, am văzut venirea tribului cu faţa pală a poporului cu barbă mare, în corăbiile lor de lemn, în marile corăbii înaripate. Veneau dinspre părţile dimineţii, dinspre pământul strălucitor al lui Yebon! (Ghitci-Manitu cel Puternic, el ni l-a trimis aici, ca purtător al cuvântului său.)

Pretutindeni înaintea acestor oameni, albina care face mierea, albina Ahmo roieşte; unde calcă ei răsare o floare necunoscută de noi, răsare-n pâlcuri Mişkodid-Floarea Omului Alb! Să fie deci bineveniţi între noi, bineveniţi fie Străinii aceia! Salutaţi-i ca prieteni şi, când vor veni la voi, întindeţi-le mâna dreaptă cu prietenie sincera, din inimă. Iată acum ce mi-a mai zis Ghitci-Manitu cel Puternic:

«Eu văd toate tainele viitorului, ale îndepărtatelor zile. Spre Asfinţit apar neamuri numeroase şi necunoscute. Tot pământul nostru era locuit de oameni luptători, muncind fără hodină. Vorbind mai multe limbi, dar simţind, totodată, că o singură inimă le bate-n piept. În pădurile noastre sunau securile lor, aşezările lor fumegau în toate văile noastre, în vreme ce marile lor luntrii alunecau cu vuiet pe lacurile şi fluviile noastre.

Dar acestei viziuni îi urmă alta mai întunecată, mai înspăimântătoare, ea trecea pe dinaintea mea, vagă şi neguroasă.

Războindu-se unele cu altele, eu văd triburile noastre măcelărite, uitând sfaturile mele. Şi văd rămăşiţele triburilor noastre risipite spre Asfinţit, sălbatice şi jalnice, vălătucite ca norii-n furtună, vârteji-te ca frunzele moarte, toamna!»





DESPĂRŢIREA DE HAIAVATHA

Lângă strălucitorul Ghitci-Ghiumi, lângă Marea Apă a Mării, într-o frumoasă dimineaţă de vară, Haiavatha stătea atent în pragul vigvamului.

Văzduhul era proaspăt, pământul renăscut şi vesel şi, dinaintea lui, în lumina soarelui, mergând spre est, prin pădurea vecină trecea Ahmo-în spumă de aur, trecea albina cea creatoare de miere, tremurând în lumină.

Văzduhul strălucea deasupra lui Haiavatha, apoi i se-ntindea la picioare; nisetrul din adâncul apelor scânteia cu solzii în soare, de-a lungul malurilor se aşternea pădurea şi fiece arbore îşi regăsea, scufundată în apă, imaginea lui nemişcată.

Şi tot aşa cum dispare ceaţa de peste ape, cum rouă dispare din prerie, toată durerea pieri de pe fruntea lui Haiavatha.

Asemenea celui ce-şi vede zilele ce vor mai fi, Haiavatha sta drept, privind văzduhul, c-un surâs triumfător, cu-o privire inspirată, cu mâinile ridicate şi cu pumnii strânşi îndreptaţi spre soare: printre degete se strecura şi-i cădea pe chip o lumină strălucitoare, iar pe umeri îi cădeau cercuri de lumină cum printre

frunzele şi crengile stejarului pătrunde lumina pătându-i trunchiul.

În depărtări nebuloase, trecând prin ceaţă, se ghicea pe apă ceva misterios părând când că zboară, când că pluteşte, apropiindu-se din ce în ce mai mult.

Să fie oare, Singhebis-scufundarul? Să fie Şede-pelicanul? Sau bâtlanul Şu-Şu-Ga? Sau gâsca albă Vav-Be-Vava, care despică apa stropindu-şi lucitor aripile, prin pâcla străvezie-a dimineţii?

Nu era nici gâscă, nici pescăruş, nici pelican, nici bâtlan. Era o luntre cu ramele-n ritm egal, ba înălţându-se peste ape, ba coborând pe ape, spărgând-o-n şiraguri lungi de perle.

Şi luntrea-i aducea pe-ndepărtaţii soli de pe tărâmul lui Vebon. Căpetenia lor în mantie neagră, Chipul Palid, venea cu-ndrumători şi-nsoţitori din împărăţia celei mai îndepărtate Dimineţi.

Nobilul Haiavatha, cu mâinile ridicate şi deschise în semn de bun venit, aştepta ca luntrea de mesteacăn să atingă pietrele din fundul apei, să se reazime de malul nisipos şi să apară Căpetenia în mantie neagră. Chipul Alb, urmat de-nsoţitori.

Şi-atunci, Haiavatha, cu bucurie şi cu glas puternic, astfel le vorbi:

— Veniţi de foarte departe ca să ne vedeţi pe noi, o, străini, şi soarele luminează sosirea voastră!

Vigvamurile noastre vă aşteaptă, şi toate uşile vă sunt deschise: poftiţi în ele, pentru că, odată cu inima vă-ntindem mâna dreaptă!

Niciodată pământul n-a-nflorit mai vesel, niciodată soarele n-a strălucit mai puternic ca astăzi, când veniţi voi de-atât de departe, să ne vedeţi pe noi! Niciodată lacul nostru n-a fost aşa. De liniştit ca astăzi, când luntrea voastră a navigat pe el! Tutunul nostru n-a avut niciodată un miros aşa de plăcut, foile porumbului nostru n-au fost niciodată aşa de frumoase ca-n această dimineaţă când veniţi voi de-atât de departe să ne vedeţi pe noi!

Căpetenia-n mantie neagră răspunse, şovăind oarecum, în vorbirea lui, folosind cuvinte mai puţin potrivite lui:

— Pacea fie cu tine, Haiavatha!

Nobilul Haiavatha îi pofti pe străini în vigvamul său, îi pofti să şadă pe piei de bizon, pe blănuri de hermină, iar bunica Nokomis, mereu atentă cu ei, le aduse merinde şi apă în vase din coajă de tei şi din coajă de mesteacăn; apoi le aduse să fumeze, Pipa Păcii, o pipă frumos împodobită şi gata aprinsă.

Toţi bătrânii aşezării, toţi războinicii tribului, toţi Yossakizii-profeţii, vrăjitorii Vebini şi vracii Misi veniră să ureze bun venit

străinilor.

— Vă spunem bine-aţi venit, o, fraţilor, care-aţi plecat de-atât de departe ca să ne vedeţi pe noi!

Aşezaţi în cerc, în jurul intrării, pentru a primi mesajul trimişilor din ţărmurile lui Vebon, din meleagurile Vântului de Est, ei aşteptară, fumând Pipa Păcii, să iasă din vigvam Căpetenia în mantie neagră, Chipul Alb. El ieşi şi veni să-i salute, şovăind puţin în vorbirea lui, folosind cuvinte mai puţin potrivite lui.

— Îţi spunem bine-ai venit, o, frate, căci ai plecat de departe ca să ne vezi pe noi!

Atunci, Căpetenia în mantie neagră le vorbi despre scopul călătoriei lui. Le spuse că neamurile trebuie să trăiască în frăţie şi-n pace, fără teama că vor mai fi batjocorite, subjugate, nimicite.

Căpeteniile răspunseră astfel:

— Ţi-am ascultat mesajul, am auzit vorba ta inspirată! Ne vom gândi la ceea ce ne-ai spus, aşa fel încât să ne fie de folos, o, frate, plecat de-atât de departe să ne vezi pe noi!

Apoi se ridicară şi plecară, regăsindu-şi fiecare vigvamul său, pentru a spune femeilor şi copiilor cuvintele străinilor pe care Stăpânul Vieţii i-a trimis din strălucitorul pământ al lui Vebon.

După-amiaza de vară se făcu grea de căldură şi de tăcere: pădurea toropită şoptea în preajma vigvamului sufocat; apa curgea somnolentă-n albie; neostenită, sărea Po-Puk-Kina, lăcusta, prin lanurile de porumb, iar oaspeţii lui Haiavatha, obosiţi de-atâta căldură apăsătoare, încă dormeau.

Peste priveliştea încinsă se lăsă-ncet, încet, amurgul şi răcoarea, razele soarelui coborâră cu săgeţile prin vârfurile arborilor din pădure.

Oaspeţii lui Haiavatha încă dormeau în vigvamul liniştit.

Haiavatha îşi părăsi locul său, spuse adio bătrânei Nokomis şi astfel îi vorbi, şoptit, să nu-şi trezească oaspeţii.

— Eu plec, Nokomis, pe-un drum lung şi-ndepărtat, spre porţile Soarelui Apune, spre ţara lui Kivaydin – Vântul de Nord-Vest. Vântul locaşului de familie. Oaspeţii pe care-i las în urma mea îi încredinţez grijii tale: să nu li se facă nici un rău, să nu-i tulbure, nimic, nimeni să nu le aducă vreo pagubă în casa lui Haiavatha.

Apoi plecă să spună adio tuturor: şi bătrânilor, şi războinicilor, şi tinerilor.

— Eu plec, fraţii mei, pe-un drum lung şi-ndepărtat! Multe primăveri şi multe ierni vor veni şi vor trece până să mă-ntorc să vă

mai văd; dar îi las după mine pe oaspeţii din ţara lui Vebon! Ascultaţi-le cuvintele înţelepte, ascultaţi-le adevărurile pe care vi le vor dezvălui, căci însuşi Stăpânul Vieţii ni i-a trimis de pe tărâmul luminii şi dimineţii.

Ajuns la marginea apei, el făcu un semn de adio cu mâna; îşi împinse Luntrea sa de Mesteacăn pe apa limpede şi luminoasă şi-i murmură:

— Ciumaun, Luntre de Mesteacăn, înspre Apus, mereu înspre Apus!

Şi, cu o iuţeală nemaivăzută, porni drept înainte în luntrea lui, în Ciumaun. Soarele serii aprinse norii c-un foc roşu care incendie tot cerul, ca pe-o imensă prerie, revărsând pe apele nemişcate o lungă dâră din splendoarea lui.

Înspre apus, mereu înspre apus, urmând dâra aceasta luminoasă ca pe-un curent al apei, Haiavatha naviga în gloria apusului de soare, în aburii împurpuraţi, în amurgul vineţiu!

De pe mal tribul său îl privea-ndepărtându-se.

Luntrea de Mesteacăn păru că se ridică în sus, mereu mai sus peste marea glorioasă, apoi dispăru în lumină, aşa cum luna nouă se cufundă în ceţurile sidefii.

Mulţimea-i striga:

— Adio, pentru totdeauna! Adio. Haiavatha!

Pădurile-ntunecate şi-nsingurate, cutremurate din adâncuri, strigau:

— Adio, Haiavatha!

Talazurile, bătând în ţărm. Suspinau:

— Adio, Haiavatha!

Astfel, în gloria apusului de soare, în pâclele împurpurate ale serii, Haiavatha-Cel Mult Iubit plecă spre ţara lui Kivaydin-Vântul de Nord-Vest, Vântul locaşului de familie, spre Insulele Celor Fericiţi, spre-mpărăţia Ponima, spre Tărâmul De Dincolo!



CUVINTE SPECIFICE LIMBII DIN POEMUL HAIAVATHA

Akosivin – febră
Adjidomo – veveriţă
Ahmo – albină
Bem-vava – tunet
Bena – fazan
Biukadevin – foamete
Ciumaun – luntre (de mesteacăn)
Citoveik – fluierar (pasăre)
Dahinda – broasca
Emik – castor
Enktahi – zeu al apelor
Ennimiki – tunet
Epokva – trestie
Eva-Yen – nani-nani!
Ghisis – soare
Ghitci-Ghiumi – Lacul de Sus, Lacul cel Mare
Ghitci-Manitu – Stăpânul Vieţii
Ghiuşkevain – întuneric
Haiavatha – cel înţelept, învăţătorul, vizionarul
Işa – să-ţi fie ruşine!
Işkuda – cometă
Kabibonokka – Vântul de iarnă dinspre nord
Kagahghi – cioroi
Kago – fereşte-te!
Kau – nu
Keg – arici
Kentasu – joc de noroc
Kevin – desigur
Kigo – fereşte-te!
Kinebik – şarpe
Kiniu – Marele Vultur al războiului
Kivaydin – Vântul de Nord-Vest, Vântul locuinţei familiale

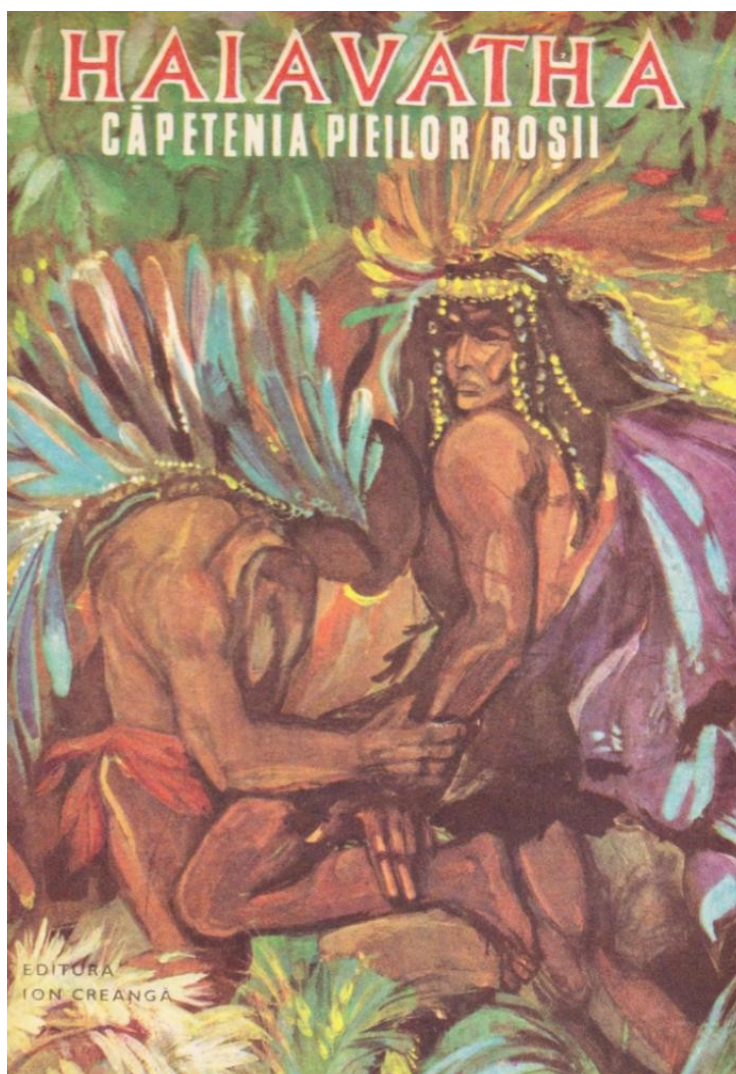
Ku-Ku-Kuhu – bufniţă
Kvasind – Omul Puternic
Kvo-Ne-Şi – libelula
Luna frunzelor – mai
Luna fragilor – iunie
Luna nopţilor strălucitoare – aprilie
Luna frunzelor căzătoare – septembrie
Luna mocasinilor…. – noiembrie
Manamzi îmblăniţi – lebede
Mang – cufundar
Man-go-teysi – viteaz
Mannomoni – orez sălbatec
Maşkenosa – ştiucă
Medjekivis – Vântul de Apus, tatăl lui Haiavatha
Megissogvon – Mare vrăjitor, stăpân al comorilor
Mema – ciocănitoare
Meşinova – cel ce poartă pipa (slujitorul)
Mid – vraci
Mingikevon – mănuşile fermecate ale lui Haiavatha
Minnehaha – Apa-Care-Râde, soţia lui Haiavatha; cădere de apă în Mississippi, între fortul Suelling şi căderile de apă Sf. Anton
Minne-Vava – freamăt plăcut ca cel ai vântului prin pădure
Mişe-Nahma – Marele Nisetru
Mişe-Mokva – Marele Urs
Mişkodid – Frumuseţea Primăverii
Mitci-Manitu – Duhul Răului
Modvei-Oşka – Clipocitul apei
Muşkodaza – cocoş de munte
Nego-Vodju – dunele Lacului de Sus
Nepahvin – somnul
Neşka – priveşte, uite-te!
Ni-Be-nau-beg – duhuri ale apei
Ninimuşa – prieten drag
Nokomis – strămoaşă; bunica lui Haiavatha
Nosa – tată
Odamin – fragă
Okahavis – scrumbie
Omimi – porumbel
Onagon – joc cu bile
Oneve – trezeşte-te!

Opeci – prigorie
Oveissa – pasăre, dumbrăveancă
Ozavabi – disc de aramă (în jocul de noroc din carte)
Pezeki – bizon
Piboan – iarna
Pimikan – carne de ren uscată
Pişne-Kiu – gâscă sălbatică
Pogasen – joc cu bile specific Pieilor Roşii
Pokevogon – ghioagă
Poguk – moartea
Ponima – Tărâmul de Dincolo
Po-Puk-Kina – lăcustă
Po-Puk-Kivis – Uraganul Nebun
Puk-Vedjisi – pitici
Sa-sa-gevon – cascadă, vârtej
Sava – biban
Segvon – primăvara
Sibovişa – pârâu
Sobbikasi – păianjen
Sogema – ţânţar
Şa-şa – de demult, odinioară
Sagodaya – fricos, laş
Savondasi – Vântul de Sud
Sebamin – agrişă
Singhebis – scufundar
Şede – pelican
Şişbveg – boboc de raţă
Şogaşi – rac de mare
Şo-Şo – rândunică
Şoven-nemeşin – fie-ţi milă!
Şu-Şu-Ga – bâtlan, stârc
Totem, – emblema distinsă a neamului
Ugh – da
Vgudvoş – peştele-lună, bibanul-soare
Vahonovin – Vai! (strigăt de durere)
Vampun – colier, brâuri sau centuri bătute cu podoabe de perle, scoici, mărgele etc.
Va-Va-Teysi – licurici
Va-Va – gâscă sălbatică
Vavbik – stânca morţii

Vebin – vrăjitor, scamator
Vebon – vântul
Vebon-Ennona – luceafărul de dimineaţă
Vo-Bi-Vava – gâscă albă
Ve-Mok-Kvana – omidă
Vendigi – uriaşi
Vennonah – mama lui Haiavatha
Yagu – flecarul, lăudărosul
Yenadiz – filfizon, în jocuri de noroc
Yosakid – proroc, profet



CUPRINS


HAIAVATHA
CĂPETENIA PIEILOR ROŞII
EDITURA
ION CREANGĂ